

JEAN ANOUILH

(1910 – 1987)

EURIDIKĖ

(1941)

Iš prancūzų kalbos vertė

JUOZAS KELIUOTIS

VEIKĖJAI

Orfėjas (klajojantis muzikantas)

Tėvas (klajojantis muzikantas)

Euridikė

Motina (artistė)

Vensanas (artistas)

Matijas

Diulakas (impresarijus)

Administratorius

Dvi trupės merginos

Ponas Anri

Viešbučio pasiuntinys

Autobuso vairuotojas

Policijos skyriaus sekretorius

Bufeto kelneris

Gražuolė kasininkė

PIRMAS VEIKSMAS

Provincijos geležinkelio stoties bufetas. Pompastiško, banalaus ir purvino stiliaus. Marmuro stalai, veidrodžiai, aptrinti raudono aksomo suoleliai. Kasininkė ilgu šinjonu ir didelėmis krūtimis sėdi ant minkštos pasostės, kaip Buda ant altoriaus. Seni, nuplikę ir rimti kelneriai. Blizgą metaliniai rutuliai – šiukšlių dėžės, kuriose sumesti pasmirdę skudurai.

Prieš uždangai pakylant, girdėti smuiko griežimas. Tai švelniai griežia Orfėjas, kampe sėdįs prie savo Tėvo, kuris murkso priešais dvi tuščias stiklines, įsigilinęs į menkas sąskaitas. Gilumoje matyti vienintelis klientas – abejingas jaunuolis, skrybėlę užsimaukšlinęs ant akių, apsirengęs neperšlampamu apsiaustu. Skamba muzika. Tėvas liaujasi tikrinęs sąskaitas, žiūri į Orfėją.

TĖVAS. Sūneli?

ORFĖJAS. *(Grieždamas).* Tėveli?

TĖVAS. Sūneli, bene tu manai šiame stoties bufete rinkti aukas savo senajam tėvui?

ORFĖJAS. Aš griežiu sau.

TĖVAS. Juk čia tik stoties bufetas, o, be to, jame yra tik vienas klientas, kuris apsimeta nesiklausęs. Tai gerai žinomas triukas: iš pradžių apsimeta nesiklausęs, o paskui, kai padedi lėkštutę, apsimeta nematęs. Bet aš apsimetu nežinąs, jog jie apsimetinėja. *(Jis valandėlę tyli. Orfėjas toliau griežia).* Bene tau malonu čia griežti smuiku? Man įdomu, kaip tu, būdamas muzikas, dar gali mėgti muziką. O aš, tiek čyravęs kvailiams, kurie aludėse lošia kortomis, dabar noriu tik...

ORFĖJAS. *(Grieždamas).* Kitoj aludėj palošti kortomis.

TĖVAS. *(Nustebęs).* Taip! Bet kas tau pasakė?

ORFĖJAS. Įsivaizduok, jau bus dvidešimt metų, kaip aš tai žinau.

TĖVAS. Dvidešimt metų? Tu perdedi. Prieš dvidešimt metų aš dar turėjau talentą. Kaip greit bėga laikas... Prieš dvidešimt metų aš grojau simfoniniame orkestre, puikus buvo gyvenimas. Kas tavo tėvui tada galėjo pranašauti, kad jis kada nors žnaibys arfą kavinių terasose, kad jis su lėkštele rankios aukas?

ORFĖJAS. Kiekvieną sykį, kai tu išlėkdavai iš tarnybos, mama sakydavo...

TĖVAS. Tavo motina niekada manęs nemylėjo. Tu irgi. Tu stengiesi tik žeminti mane. Bet nemanyk, kad aš tau leisiu amžinai taip su manimi elgtis. Tu gi žinai, jog Palava-le-Flo kazino pasiūlė man arfininko vietą?

ORFĖJAS. Taip, tėveli.

TĖVAS. Ir aš atsisakiau, nes smuikininkui nebuvo laisvos vietos.

ORFĖJAS. Taip, tėveli. Ar, teisingiau pasakius, ne, tėveli.

TĖVAS. Ne, tėveli? Ko kodėl – ne, tėveli?

ORFĖJAS. Tu atsisakei, nes žinai, jog arfa labai blogai skambini ir sekančią dieną vėl būtum išbėgęs iš darbo.

TĖVAS. *(Nusigręžia, smarkiai įsižeidęs).* Aš net nematau reikalo tau atsakyti.

Orfėjas vėl griežia.

TĖVAS. Tu vėl grieži?

ORFĖJAS. Taip. Ar tau nepatinka?

TĖVAS. Aš painiojuosi. Kiek galėtų būti aštuoni padauginus iš septynių?

ORFĖJAS. Penkiasdešimt keturi.

TĖVAS. Ar tikrai?

ORFĖJAS. Taip.

TĖVAS. Kaip juokinga. O aš maniau, kad šešiasdešimt trys. Tačiau aštuoni padauginus iš devynių bus septyniasdešimt du... sūneli, žinai, mums liko labai nedaug pinigų...

ORFĖJAS. Taip.

TĖVAS. Tai ir viskas, ką tu norėjai pasakyti?

ORFĖJAS. Taip, tėveli.

TĖVAS. Ar tu galvoji apie mano žilus plaukus?

ORFĖJAS. Ne, tėveli.

TĖVAS. Gerai, aš prie to jau pripratęs. *(Jis įsigilina į sąskaitas).* Aštuoni padauginus iš septynių?

ORFĖJAS. Penkiasdešimt šeši.

TĖVAS. *(Karčiai).* Penkiasdešimt šeši... Ko čia kartoji? *(Jis užverčia savo užrašų knygutę ir liaujasi skaičiuavęs).* Mudu šįvakar neblogai pavalgėme už dvylika frankų septyniasdešimt penkis santimus.

ORFĖJAS. Ne, tėveli.

TĖVAS. Tu be reikalo užsakei daržovių. Jei mokėtum pasirinkti, tai žinotum, jog patiekale su garnyru yra ir daržovių, o pigiuose restoranuose leidžiama daržoves pakeisti antruoju desertu. Visada verta pasirinkti du desertus. Torto gabaliukas buvo puikus... Matai, vienu atžvilgiu mudu šįvakar už dvylika frankų septyniasdešimt penkis santimus geriau pavalgėme, negu vakar Monpelje mieste už trylika su puse frankų... Tu pasakysi man, jog ten buvo tikros medžiaginės servetėlės, o ne popierinės, kaip čia. Žinoma, tai buvo tikra valgykla, bet vis dėlto ne pati geriausia. Ar pastebėjai, jog už sūrį mums priskaitė tris frankus? Bent būtų davę tokių patiekalų kaip didžiuosiuose restoranuose! Sūneli, kartą aš buvau pakviestas į pokylį, žinai, į Italų bulvaro restoraną. Ir man atnešė patiekalą...

ORFĖJAS. Tėveli, tu man esi pasakojęs jau bent dešimt kartų.

TĖVAS. *(Jsižeidęs).* Gerai, gerai. Aš jau nebekartosiu.

Orfėjas vėl griežia. Tėvas susimąsto ir nebepyksta.

Sūneli, kažką labai liūdna tu grieži?

ORFĖJAS. Aš ir galvoju kažką liūdna.

TĖVAS. O apie ką tu galvoji?

ORFĖJAS. Apie tave.

TĖVAS. Apie mane? Na, ką dar tu man pasakysi?

ORFĖJAS. (*Nebegriežia*). Apie tave ir apie mane.

TĖVAS. Žinoma, mudviejų būklė nėra puiki, sūneli, bet mudu darome, ką galime.

ORFĖJAS. Motinai mirus, aš su savo smuiku sekioju paskui tave po kavinių terasas. Ir matau, kaip tu kiekvieną vakarą vos suvedi galą su galu. Aš kasdien klausausi, kaip tu kalbi apie pigius restoranus, o paskui atsigulu ir sekantį rytą vėl keliuosi.

TĖVAS. Kai tu būsi mano amžiaus, tai sužinosi, kas tai yra gyvenimas!

ORFĖJAS. Taip pat aš galvoju, kad tu vienas su savo arfa niekad negalėtum pragyventi.

TĖVAS. (*Staiga sunerimęs*). Ar nori mane palikti?

ORFĖJAS. Ne. Galimas daiktas, jog aš niekada negalėsiu tavęs palikti. Aš talentingesnis už tave, esu jaunas ir tikras, kad man skirtas kitoks gyvenimas. Bet aš negalėčiau gyventi žinodamas, jog tu kažkur miršti badu.

TĖVAS. Sūneli, gerai darai, kad galvoji ir apie savo tėvą.

ORFĖJAS. Žinoma, gerai, bet ir sunku. Kartkartėmis aš bandau įsivaizduoti, kas galėtų mudu išskirti...

TĖVAS. Na, na! Juk mudu taip gerai sutariame...

ORFĖJAS. Jei gaučiau labai gerą vietą, tai galėčiau tave išlaikyti. Bet tai tik svajonė. Vienas muzikantas niekad tiek neuždirba, kad galėtų nuomoti du kambarius ir kasdien mokėti už dvejus pietus ir dvejas vakarienes.

TĖVAS. O! Žinai, aš esu kuklus. Pietūs už dvylika frankų septyniasdešimt penkis santimus, kaip kad šiandien, kava, stikliukas likerio ir cigaras už tris sū, – ir aš laimingiausias žmogus. (*Pauzė*). Iš bėdos galėčiau atsisakyti stikliuko likerio.

ORFĖJAS. Arba štai geležinkelio pervažoje mūsų kurį sutraiško traukinys...

TĖVAS. Egi! Egi! Sūneli, kurį iš mudviejų?

ORFĖJAS. (*Švelniai*). O, man vis viena...

TĖVAS. (*Pašoka*). Nejuokauk. Tik ne mane! Aš nenoriu mirti! Brangusis, šįvakar tave apniko niūrios mintys. (*Jis mandagiai raugteli*). O tasai zuikis buvo skanus... Ak, po šimts, tu mėgsti juokauti. Tavo metuose man gyvenimas atrodė puikus. (*Staiga žvilgteli į karininką*). O meilė? Ar tu kada pagalvojai, kad gyvenime yra meilė?

ORFĖJAS. Meilė? O kas, tavo manymu, yra meilė? Ar tos mergos, kurias galim sutikti, beklajodami su tavim?

TĖVAS. O! Brangusis, negali žinoti, kur sutiksi meilę!? (*Sau priekaištaudamas*). Pasakyk man, ar aš ne per daug plikas? Juk kasininkė žavi. Galbūt truputį apkūni. Bet ji tinka daugiau man, negu tau. Kiek tu šiai mergiškai duotum metų? Keturiasdešimt, keturiasdešimt penkerius?

ORFĖJAS. (*Skausmingai šypsosi. Tėvas jam tapšnoja per petį*). Aš valandėlę išeisiu į peroną... Dar ištisa valanda, kol atvyks traukinys.

Jam išėjus tėvas pakyla, sukaliojasi apie kasininkę. O ji paniekos žvilgsniu pritrenkia šį skurdų klientą. Tėvas staiga pasijunta negražus, vargšas ir plikas. Jis ranka prisidengia plikę ir rengiasi susirinkti savo įrankius, kad galėtų išeiti.

EURIDIKĖ. (*Staiga įeina į vidų*). Atleiskite, pone. Ar čia kažkas griežė smuiku?

TĒVAS. Taip, panele. Mano sūnus. Mano sūnus Orfējas.

EURIDIKĒ. Ak, kaip gražiai jis griežė!

Tėvas nudžiugęs pasveikina panelę ir išeina su savo įrankiais. Į vidų įeina išdidi iš puošni Euridikės motina. Apsirengusi puošniu boa. Ant galvos užsidėjusi skrybėlę su plunksnomis. Ji nesiliauja jaunėjusi nuo 1920 metų.

MOTINA. Euridike, tu jau čia!.. Baisiai karšta... Nepakenčiu laukti geležinkelio stotyse. Ši turne, kaip ir visada, blogai suorganizuota. Administratorius turėtų pasirūpinti, kad bent primadonoms nereikėtų amžinai laukti stotyse! Kai ištisą dieną turi gadinti sau nervus laukiamajame, tai kaipgi vakare gali žaviai pasirodyti?

EURIDIKĒ. Mama, yra tik vienas traukinys primadonoms ir statistams. O jis vieną valandą vėluoja dėl vakarykštės audros. Administratorius niekuo dėtas.

MOTINA. O! Tu visada gini kvailius!

KELNERIS. (*Prisiartinęs*). Kuo galėčiau pasitarnauti damoms?

MOTINA. Ar tu manai ką nors užsakyti?

EURIDIKĒ. Jeigu taip didingai atsisėdai šioje kavinėje, tai ir reikėtų ką nors užsakyti.

MOTINA. Gal jūs turite gero pipermento? Tad duokite pipermento. Argentinoj ar Brazilijoj, kai pasiutusiai būdavo karšta, prieš eidama į sceną, visada išgerdavau pipermento. Sara man atskleidė šią paslaptį. Taigi, duokite pipermento.

KELNERIS. O panelei?

EURIDIKĒ. Puodelį kavos.

MOTINA. Sėdėk tiesiai. Kodėl tu ne su Matiju? Jis klajoja kaip dvasia be vietos.

EURIDIKĒ. Tu nesirūpink juo.

MOTINA. Be reikalo erzini tą vaikiną. Jis tave garbina. Visų pirma, be reikalo jį pasirinkai savo meilužiu, tada aš tave buvau perspėjusi. Bet kas padaryta – padaryta. Be to, mes gimstame artistai ir mirštame artistai. Tavo metuose aš buvau gražesnė už tave, ir kiekvienas mielu noru būtų mane išlaikęs, bet aš pražudžiau savo gyvenimą su tavo tėvu... Ir tu pati matai, kas iš to išėjo. Sėdėk tiesiai.

KELNERIS. (*Atnešęs užsakymą*). Ponia, gal truputį ledo?

MOTINA. Jokiu būdu, mano bičiuli. Tai kenkia balsui. Šis pipermentas šlykštus. Aš neapkenčiu provincijos, nepakenčiu turne. Bet Paryžius iš proto kraustosi tik dėl jaunų žiopliukių, kurios neturi krūtų ir trijų žodžių neištaria nesusimaišiusios... Kuo jis tau prasikalto, tasai vaikinai? Argi Montelimaro jūs neįsėdote į tą patį kupė? Mano mieloji Euridike, motinai visada gali patikėti savo paslaptis, ypač, kai ji tokio pat amžiaus, atseit, kai mamytė labai jauna. Na, pasakyk man, kuo jis tau prasikalto?..

EURIDIKĒ. Ogi niekuo, mamyte.

MOTINA. „Niekuo, mamyte“ – tie žodžiai nieko nepasako. Viena yra aišku, kad jis tave dievina. Turbūt dėl to tu jo nemyli. Mes visos tokios. Mūsų niekas nepakeis. Ar gera kava?

EURIDIKĒ. Pati gerk, aš nenoriu.

MOTINA. Dėkui. Aš mėgstu labai saldžią. Kelneri, panelei atneškite dar vieną gabalėlį cukraus. Ar tu jo nebemyli?

EURIDIKĖ. Ko?

MOTINA. Matijo.

EURIDIKĖ. Mama, tu be reikalo šneki.

Kelneris susiraukęs atneša cukraus.

MOTINA. Dėkui, mano bičiuli. Cukrus musią nutupėtas. Tai bent! O juk aš esu pasaulį apkeliavusi ir gyvenusi prašmatniausiuose viešbučiuose. Ir štai iki ko nusiritau. Ką padarysi. Ištirps... (*Geria kavą*). Apskritai, tavo teisybė. Pirmiausia reikia klausyti savo instinkto. Aš, kaip aktorė iš prigimties, visados vadovavausi savo instinktu. Tiesa, tu nekokia aktorė! Sėdėk tiesiai. Ak, štai Vensanas. Brangusis. Jis susijaudinęs. Susimildama, būk maloni. Tu gi žinai, tą vaikina aš labai branginu.

VENSANAS. (*Įeina į bufetą. Jis žilstelėjęs, gražus ir švelnus, nors pažiūrėti labai energingas. Jo gestai platūs, šypsena karti, akysдруžnos. Bučiuoja poniai ranką*). Mano geroji bičiulė. O aš visur tavęs ieškau.

MOTINA. Aš buvau čia su Euridike.

VENSANAS. Tas administratorius iš tiesų nepakenčiamas! Pasirodo, mes čia turėsime laukti daugiau kaip valandą. O, be to, kaip paprastai, dar turėsime vaidinti be vakarienės. Mano brangieji, tai bjauru. Gali turėti angelo kantrybę, bet tai vis tiek bjauru.

EURIDIKĖ. Kuo čia dėtas administratorius, jei vakar buvo audra.

MOTINA. Norėčiau žinoti, kodėl tu visados gini tą kvailą pienburnį.

VENSANAS. Nemokšą tik grabas išgydys. Aš nesuprantu, kodėl Diulakas laiko šį nevykėlį. Aš tik ką sužinojau, kad jis pametė lagaminą su visu rekvizitu. O rytoj dieną mes vaidiname „Pilių valdovus“... Tik pagalvok, išeinam į sceną be ūsų ir barzdų.

EURIDIKĖ. Betgi atsiras tas lagaminas, matyt, bus likęs Montelimare...

VENSANAS. Galbūt rytoj jį suras, o šiandien – nė negalvok. Betgi šįvakar vaidiname „Genovaitės nešlovė“!... Jis sako, jog tai nesvarbu, girdi, pjesė esanti šiuolaikinė. Aš, šiaip ar taip, įspėjau Diulaką, jog be ožio barzdelės aš daktaro nevaidsinsiu.

KELNERIS. (*Prisiartinęs*). Ką jūs teiksitės užsisakyti?

VENSANAS. (*Išdidžiai*). Nieko, bičiuli. Tik stiklą vandens. (*Kelneris pasišalina nieko nepešęs*). Pirmame ir antrame veiksme dar pusė bėdos, bet suprask, brangioji bičiule, kad ir geriausių norų vedamas, trečiame veiksme negaliu vaidinti tos puikios susirinkimo scenos. Ką bedaryčiau?

Euridikė nepatenkinta eina link durų.

MOTINA. Kur išeini, vaikelį?

EURIDIKĖ. Mama, aš truputį pasivaikščiosiu.

Greitai išeina. Vensanas išdidžiai lygi ją iki durų. Jai išėjus...

VENSANAS. Mano geroji bičiule, aš nesu linkęs kelti triukšmą, bet tavo duktė elgiasi su manimi tiesiog nepadoriai.

MOTINA. *(Maivydamosi stengiasi paimti jo ranką).* Mano katinėli...

VENSANAS. Aš pripažįstu, mudviejų padėtis gana delikati, – nors, šiaip ar taip, tu išsiskyrusi su jos tėvu ir esi visiškai laisva, – o ji, regis, stačiai mėgaujasi, aitrindama žaizdas.

MOTINA. Ji kvailiukė, ir tiek. Tu gi žinai, ji globoja tą vaikiną kaip kad dievaižin kodėl globoja visus šios žemės vargetas – senas kates, pasiklydusius šunis, girtuoklius. Pagalvojusi, kad per tave Diulakas jį atleis, ji pasiuto, ir viskas.

VENSANAS. Galima siusti, bet padoriai elgtis.

MOTINA. Negi nežinai, jog kaip tik to ji nemoka... Mergaitė iš prigimties gera, bet truputį netašyta.

Staiga įeina Matijas. Jis blogai nusiskutęs, paniuręs ir sunerimęs.

O, sveikas, Matijau.

MATIJAS. Kur Euridikė?

MOTINA. Ji ką tik išėjo.

Matijas išeina. Motina jį lydi akimis.

Vargšelis. Iš proto kraustosi dėl jos. Iki šiol ji buvo jam labai maloni, o štai dvi ar trys dienos nežinia kas jai darosi, sakytum, kažko ieško, kažko laukia... Ko? Nežinau...

Tolumoje girdėti, kaip Orfėjas griežia smuiku.

MOTINA. Kas tam idiotui užėjo, kad čirpina ir čirpina savo smuiką? Tai nervus gadina.

VENSANAS. Jis laukia traukinio.

MOTINA. Na, ir kas! Jis ir musės... Kaip karšta!

Smuikas girdėti arčiau. Jie klausosi. Tuo metu Euridikė praeis scenos gilumoje, tarsi jo ieškodama.

MOTINA. *(Staiga kitu balsu).* Ar atsimeni „Gran-Kazino“ Ostendėje?..

VENSANAS. Tais metais pasidarė madingas meksikietiškas tango...

MOTINA. Koks tada buvai gražus!

VENSANAS. Tada aš dar turėjau žandeną...

MOTINA. Tada tu mokėjai prieiti prie moterų... Atsimeni tą pirmą dieną: „Ponia, ar nemalonėtumėt padovanoti man šį tango?“

VENSANAS. „Bet, pone, aš nešoku meksikietiško tango.“

MOTINA. „Ponia, tai labai paprasta. Aš jus vedu, o jūs tik sekate manimi.“ Kaip man pasakei!.. O paskui apkabinai mane, ir tada viskas susimaišė: veidas to seno kvailio, kurio išlaikoma tada buvau, – jis sėdėjo įsiutęs savo kėdėje, – veidas to kelnerio, kuris tada apie mane rėžė sparną, – jis buvo korsikietis ir žadėjo mane nužudyti, – vaškuoti čigonų ūsai, dideli violetiniai vilkdalgiai ir žalsvi vėdrynai, nutapyti ant sienų... Ak, kaip buvo gera. Tais metais buvo madingas angliškas siuvinėjimas... Mano suknelė buvo balta balta...

VENSANAS. O aš buvau atlake įsisegęs geltoną gvazdiką ir kišenaitė turėjau nosinę žaliais ir rudais langučiais...

MOTINA. Šokdamas taip mane spaudei prie savęs, kad suknelė įspaudė raudonus raštus mano kūne... Tasai senas idiotas pastebėjo, pakėlė triukšmą, o aš užplojau jam vieną antausį ir atsidūriau gatvėje be skatiko. Bet tu pasamdei karietą su rožiniais kutais ir mudu ligi pat nakties važinėjomės pajūriu...

VENSANAS. Ak, kokia netikra ir jaudinanti buvo ta pirmoji diena! Linksti prie kits kito, jauti, spėlioji, dar nepažįsti, o tačiau žinai jau, kad taip bus visą gyvenimą...

MOTINA. *(Staiga kitu balsu).* O kodėl mudu išsiskyrėme po dviejų savaitių?

VENSANAS. Nežinau. Nebeatsimenu.

Orfėjas nebegriežia. Euridikė stovi priešais jį. Juodu žiūri kits į kitą.

EURIDIKĖ. Ar jūs čia neseniai griežėt?

ORFĖJAS. Taip. Aš.

EURIDIKĖ. Kaip gražiai jūs griežiate!

ORFĖJAS. Jūs taip manote?

EURIDIKĖ. Ką jūs čia dabar griežėte?

ORFĖJAS. Nežinau. Aš improvizuoju.

EURIDIKĖ. *(Nejučiomis).* Gaila...

ORFĖJAS. *(Šypsodamasis).* Kodėl?

EURIDIKĖ. Nežinau. Norėčiau, kad tas dalykas turėtų pavadinimą.

Peronu eina mergina, pastebi Euridikę, pašaukia.

MERGINA. Euridike! Štai kur tu...

EURIDIKĖ. *(Žiūri į Orfėją).* Taip.

MERGINA. Ką tik buvau sutikusi Matiją. Mieloji, jis ieško tavęs... *(Nueina).*

EURIDIKĖ. Taip. *(Žiūri į Orfėją).* Jūsų akys melsvos.

ORFĖJAS. Taip. Sunku pasakyti, kokios spalvos jūsų akys.

EURIDIKĖ. Jie sako, jog tai priklauso nuo to, ką aš galvoju.

ORFĖJAS. Dabar jos tamsiai žalios kaip vandens gelmė prie pakrantės akmenų.

EURIDIKĖ. Jie sako, jog jos tokios būna, kai aš esu labai laiminga.

ORFĖJAS. Kas tie „jie“?

EURIDIKĖ. Žmonės.

MERGINA. *(Eina vėl pro šalį ir šaukia iš perono).* Euridike!

EURIDIKĖ. *(Neatsigręždama).* Taip.

MERGINA. Nepamiršk Matijo!

EURIDIKĖ. Taip. *(Staiga klausia).* Kaip jūs manote, per jus aš būsiu labai laiminga?

ORFĖJAS. *(Švelniai šypsosi).* Nemanau.

EURIDIKĖ. Aš nebijau būti tokia nelaiminga, kaip dabar. Ne. Dėl to ir sunku, ir gera. Labiausiai bijau, kad būsiu nelaiminga ir vieniša, kai mane pamesite.

ORFĖJAS. Aš niekad jūsų nepaliksiu.

EURIDIKĖ. Ar galite prisiekti?

ORFĖJAS. Taip.

EURIDIKĖ. Mano gyvybe?

ORFĖJAS. Taip.

Juodu žiūri vienas į kitą.

EURIDIKĖ. (*Švelniai*). Man labai patinka, kai jūs šypsotės.

ORFĖJAS. O jūs, ar jūs nesišypsote?

EURIDIKĖ. Niekad nesišypsau, kai esu laiminga.

ORFĖJAS. O aš maniau, kad jūs nelaiminga.

EURIDIKĖ. Vadinasi, jūs nieko nesuvokiate? Vadinasi, jūs tiras vyras? Va, gražiausia! Tai bent įkliuom: stovime vienas prieš kitą, o čia pat, už pečių, visa, kas turi mums nutikti...

ORFĖJAS. Jūs manote, daug kas turi mums nutikti?

EURIDIKĖ. (*Rimtai*). Viskas, viskas! Visa, kas nutinka vyrui ir moteriai šioje žemėje...

ORFĖJAS. Ir smagūs, ir malonūs, ir baisūs dalykai?

EURIDIKĖ. (*Švelniai*). Ir gėdingi, ir bjaurūs taip pat... Mudu būsime labai nelaimingi.

ORFĖJAS. (*Ją apkabina*). Kokia laimė!..

Vensanas ir motina, kurie svajoto suglaudę galvas, pradedą patyliukais kalbėtis.

VENSANAS. Ak meilė, meilė! Žinai, mano gražioji bičiule, šioje žemėje, kur visa kas mus veda į nevirtį ir skausmą, kur visa kas mums žada pragaištį, kokią nuostabią paguodą teikia mintis, jog mes turime dar meilę...

MOTINA. Mano katinėli...

VENSANAS. ...Visi vyrai, Liusjena, melagiai, nepastovūs, apsimetėliai, tauškaliai, veidmainiai, pasipūtę ar bailūs, pasigailėtini ar gašlūs; visos moterys klastingos, viliūgės, tuščios, smalsios ir ištvirkusios; pasaulis – tai bedugnė pamazgų duobė, kurioje nardo bjauriausi ruoniai, raitydamiesi purvuose. Bet yra pasaulyje šventas ir didis dalykas – dviejų tokių netobulų ir tokių baisių būtybių sąjunga!

MOTINA. Taip, mano katinėli. Tai Perdikano žodžiai.

VENSANAS. (*Nutyla nustebęs*). Šit kaip? Aš tiek kartų jį esu vaidinęs!

MOTINA. Atsimeni? Tu jį vaidinai tą pirmąjį vakarą Ontendės „Gran-Kazino“. Aš vaidinau „Pamišusioj mergelėj“, bet tiktai pirmame veiksme. Ir tavęs laukiau tavo persirengimo kambaryje. Tu atėjai, degte degdamas nuo tų gražių meilės žodžių, kuriuos kalbėjai scenoje ir kaip Liudvikas XV ten pat ėmei mane glamonėti...

VENSANAS. Ak, Liusjena, mudviejų meilės naktys! Kūnų ir širdžių sąjunga. Akimirka, ta vienintelė akimirka, kai nebežinai, ar tavo kūnas virpa, ar širdis.

MOTINA. Žinai, mano šuniuk, tu buvai nuostabus meilužis!

VENSANAS. O tu buvai žavingiausia meilužė!

MOTINA. Kalbu kvailystes, tu buvai ne bet koks, o tikras meilužis. Nepastovus ir ištikimas, stiprus ir švelnus, stačiai padūkėlis. Tu buvai pati meilė. Kiek per tave kentėjau...

VENSANAS. Ak, kai myli, dažnai tave apgauna, dažnai įžeidžia, dažnai jautiesi nelaimingas, Liusjena, bet myli. O kai pamatai giltinę, atsigręži pažiūrėti atgal ir tari sau: „Aš dažnai kentėjau, kartais klydau, bet mylėjau. Gyvenau aš, o ne kažkokia pramanyta būtybė, mano puikybės ir nuobodžio vaisius!“

MOTINA. (*Ploja*). Valio, katinėli, valio!

VENSANAS. Ar čia vėl Miuse?

MOTINA. Taip, mano katiniuk.

Orfėjas ir Euridikė klausėsi judviejų susiglaudę, tarsi siaubo apimti.

EURIDIKĖ. (*Pašnibždomis*). Nutildykit juos, susimildamas, nutildykit juos.

Orfėjas artinasi prie porėlės, Euridikė tuo metu slepiasi.

ORFĖJAS. Pone, ponija, jūs turbūt iš tiesų nesuprasite mano elgesio. Jis pasirodys jums keistas. Net labai keistas. Tai va, jūs privalote išeiti.

VENSANAS. Privalome išeiti?

ORFĖJAS. Taip, pone.

VENSANAS. Ar bufetas uždaromas?

ORFĖJAS. Taip, pone. Jums uždaromas.

VENSANAS. (*Stojasi*). Bet, pone...

MOTINA. (*Taip pat stojasi*). Bet jis čia nedirba. Aš pažįstu jį, juk jis griežė smuiku...

ORFĖJAS. Jūs privalote tuojau pat iš čia išnykti. Patikėkit, jei galėčiau jums viską išaiškinti, tai išaiškinčiau, bet aš negaliu. Jūs nesuprastumėt. Dabar čia vyksta kažkas rimta.

MOTINA. Jis gi kuoktelėjęs!..

VENSANAS. Bet, po šimts, pone, kokia nesąmonė! Ši kavinė atvira visiems.

ORFĖJAS. Dabar jau ne.

MOTINA. Ak, to jau per daug! (*Šaukia*). Ponia, malonėkite! Kelneri!

ORFĖJAS. (*Stumia juos durų link*). Ne, nešaukite. Išeikite, pats apmokėsiu sąskaitą.

MOTINA. Bet mes nesutiksime, kad su mumis šitaip elgtųsi!

ORFĖJAS. Aš esu labai ramus vaikas, labai mandagus, net labai drovus. Patikėkit, pone, aš drovus, anksčiau kaip gyvas nebūčiau drįsęs taip elgtis, kaip dabar...

MOTINA. Kur tai matyta!

ORFĖJAS. Ponia, tai tikrai nematyta. Šiaip ar taip, bent jau man.

MOTINA. (*Vensanui*). O tu, kodėl tu nieko nesakai?

VENSANAS. Eime, argi nematai, kad jis nenormalus?

MOTINA. (*Pasišalina rėkdama*). Aš skųsiuosi stoties viršininkui!

EURIDIKĖ. (*Pasirodo iš savo slėptuvės*). Ak, kokie jie bjaurūs, ar ne? Kokie jie bjaurūs ir kokie kvaili!

ORFĖJAS. (*Šypsodamasis atsigręžia į ją*). Cit! Nekalbėkime apie juos. Dabar, kai mudu vieni, viskas grįžta vėl į senas vėžes, viskas darosi paprasta ir aišku. Aš lyg ir pirmąsyk matau šiuos sietynus, šias žalias gėles, šias metalines šiukšlių dėžes, šias kėdes... Štai kėdė. Kokia ji žavi! Kaip tas vabzdys, kuris klausosi mūsų žingsnių aido, įmanydamas bėgti šalin savo keturiomis plonomis kojytėmis. Atsargiai. Neikim artyn arba eikim kaip galima greičiau. (*Jis šoka į priekį, Euridikę tempdamas iš paskos*). Sugavome! Ir kokia patogi kėdė. Galime atsisėsti... (*Pasodina Euridikę su juokingu ceremoningumu, paskui liūdnai žiūri į ją*). Tik aš nesuprantu, kuriems galams buvo išrasta antra kėdė?

EURIDIKĖ. (*Jį trukteli į save ir pasislinkusi sodina šalia savęs*). Antra kėdė išrasta žmonėms, kurie kits kito nepažįsta...

ORFĖJAS. (*Apkabina ją, šūkaudamas*). Bet aš jus pažįstu! Prieš valandėlę aš griežiau smuiku, jūs vaikščiojote po stoties peroną ir aš jūsų nepažinojau... Dabar visai kas kita: aš jau pažįstu jus! Įvyko stebuklas. Viskas aplink – stebuklas! Pažvelkit... Kokia graži ši kasininkė su savo dviem didžiulėmis krūtėmis, kurios taip gražiai sudėtos ant marmuro prekystalio. O štai kelneris! Pažvelkit į kelnerį. Ilgos liesos kojos užsegamais bateliais, garbinga plikė ir tauri, labai tauri išvaizda... Šis vakaras tikras stebuklas: mudviem buvo lemta susitikti ir dar sutikti tauriausią Prancūzijos kelnerį. Kelnerį, kuris galėjo būti prefektas, pulkininkas, „Komedi Fransez“ teatro pajininkas. Klausykit, kelneri...

KELNERIS. (*Priėjęs*). Pone?

ORFĖJAS. Jūs žavus.

KELNERIS. Bet, pone...

ORFĖJAS. Taip, taip. Neprieštaraukite. Žinot, aš nuoširdus ir paprastai nesakau komplimentų. Jūs žavus. Mudu su panele visados atsiminsime jus ir kasininkę. Pasakykit jai, gerai?

KELNERIS. Taip, pone.

ORFĖJAS. Ak, kaip smagu gyventi! Nežinojau, kad taip malonu kvėpuoti, jausti, kaip kraujas tvinksi gyslose, kaip juda raumenys...

EURIDIKĖ. Ar aš sunki?

ORFĖJAS. Oi ne! Jūsų kaip tik toks svoris, kurio reikėjo mane sulaikyti žemėje. Ligi šiol aš buvau per lengvas, skraidžiau, kliuvau už baldų, žmonių. Mano rankos buvo per ilgos, viskas man krito iš nagų... Kaip juokingai ir kaip lengvabūdiškai mokslininkai skaičiavo traukos jėgą! Aš tik dabar pastebiu, jog man kaip tik stigo jūsų svorio, kad galėčiau jaustis žemės atmosferos dalele...

EURIDIKĖ. Ak, brangusis, jūs gąsdinate mane! Dabar jau niekad neišskrisite?

ORFĖJAS. Niekada.

EURIDIKĖ. Ką aš veiksiu vienui viena, kaip kvailė, šioje žemėje, jei mane paliksite? Prisiekite, kad manęs nepamesite.

ORFĖJAS. Prisiekiu.

EURIDIKĖ. Taip, bet tokia priesaika per daug paprasta! Tikiuosi, jūs tikrai neketinate manęs pamesti. Jei norite, kad iš tiesų būčiau laiminga, prisiekite man, jog niekada nepanorėsite manęs pamesti, net kada nors vėliau, net vienai akimirksniui, netgi tada, kai į jus žiūrės gražiausia pasaulyje mergina.

ORFĖJAS. Prisiekiu.

EURIDIKĖ. (*Staiga atsistoja*). Štai matote, koks jūs nenuoširdus! Prisiekiate, jog netgi tada, kai į jus žiūrės gražiausia pasaulyje mergina, nepanorėsite manęs pamesti. Bet kaipgi jūs žinosite, kad ji į jus žiūri, jeigu pats į ją nežiūrėsite. O viešpatie, kokia aš nelaiminga! Jūs tik pradėdote mane mylėti, o jau galvojate apie kitas moteris. Mano brangusis, prisiekite, jog net ir nežvilgtelėsite į tą idiotę....

ORFĖJAS. Aš būsiu aklas.

EURIDIKĖ. Netgi jei niekada į ją ir nežvilgtelėtumėte, pikti žmonės, norėdami mane įskaudinti, papasakos jums apie jos grožį. Prisiekite, kad neklausysite jų kalbų!

ORFĖJAS. Aš būsiu kurčias.

EURIDIKĖ. Arba ne, gal bus daug paprasčiau, jei tuojau pat prisieksite man kuo nuoširdžiausiai savo valia ir nė kiek man nepataikaudamas, kad niekad, o niekad jokia moteris neatrodys jums graži... Netgi vadinamosios gražuolės... na, žinote, juk tai tuščias burbulas, ir tiek.

ORFĖJAS. Prisiekiu.

EURIDIKĖ. (*Nepatikliai*). Netgi ta, kuri būti panaši į mane?

ORFĖJAS. Netgi ta. Aš nesileisiu apgaunamas.

EURIDIKĖ. Ir jūs prisiekiate savo valia?

ORFĖJAS. Žinoma, savo valia.

EURIDIKĖ. Gerai. Ir, aišku, prisiekiate mano gyvybe.

ORFĖJAS. Jūsų gyvybe.

EURIDIKĖ. Tikiuosi, jūs žinote, jog kai prisiekiami kito žmogaus gyvybe, tai tas kitas mirs, jei jūs sulaužysite priesaiką.

ORFĖJAS. Žinau.

EURIDIKĖ. (*Truputį pagalvoję*). Gerai. Bet jūs, ko gero, taip elgiatės todėl, – jūsų angeliškas veidas byloja, kad jūs viskam pasiryžę, – taigi, elgiatės todėl, jog širdies gilumoje galvojote: „Gražiausiai galiu prisiekti jos gyvybe. Kuo gi aš rizikuoju? Būtų visai ne pro šalį, jeigu ji mirtų kaip tik tuo metu, kai aš sugalvočiau ją palikti. Juk mirusią taip lengva palikti, – nei scenų, nei ašarų...“ O, aš jus perprantu!

ORFĖJAS. Labai įdomi mintis, bet aš jos neturėjau galvoje.

EURIDIKĖ. Iš tiesų? Geriau iš karto man prisipažintumėt.

ORFĖJAS. Iš tiesų.

EURIDIKĖ. Prisiekite.

ORFĖJAS. (*Pakėlęs ranką*). Prisiekiu.

EURIDIKĖ. (*Prieina dar arčiau*). Gerai. O dabar štai ką jums pasakysiu. Aš norėjau jus tik išbandyti. Mes nedavėme tikrų priesaikų. Tikrai priesaikai nepakanka truputį kilstelėti ranką, – tai labai

dviprasmiškas gestas, jį kaip tinkamas gali suprasti. Reikia štai šitaip ištiesti ranką ir nuspjauti ant žemės... Nesijuokite, žinote, dabar viską darysime labai rimtai. Sakoma, jei žmogus netęsi žodžio, tai ne tik staiga miršta, bet jis dar labai kenčia mirdamas.

ORFÉJAS. (*Rimtai*). Aš tai įsidėmėsiu.

EURIDIKĖ. Gerai. O dabar, kai jūs tikrai žinote, kas man grės, jei nors truputį sumeluosite, prisiekite, mano brangusis, ištiesdamas ranką ir nuspjaudamas ant žemės, kad jūsų priesaika teisinga.

ORFÉJAS. Aš spjauanu ant žemės, aš ištiesiu ranką, aš prisiekiu.

EURIDIKĖ. (*Giliai atsidususi*). Gerai. Aš tikiu. Beje, mane lengva apgauti, aš labai pasitikiu žmonėmis. Jūs šypsotės, jūs juokiatės iš manęs?

ORFÉJAS. Aš žiūriu į jus. Pasirodo, nespėjau jūsų apžiūrėti.

EURIDIKĖ. Ar aš negraži? Kartais, kai ilgai verkiu ar daug juokiuosi, ant nosies galiuko pasirodo mažytė raudona dėmelė. Geriau iškart pasakau, kad vėliau nebūtų nemalonios staigmenos.

ORFÉJAS. Įsidėmėsiu.

EURIDIKĖ. O, be to, aš liesa. Ne tokia jau liesa, kaip atrodo, o kai maudausi, netgi manau esanti visiškai neblogai sudėta. Bet, šiaip ar taip, aš ne iš tų moterų, prie kurių prisiglausti patogiu.

ORFÉJAS. Aš ne itin mėgstu patogumus.

EURIDIKĖ. Negaliu jums duoti to, ko pati neturiu. Ar ne tiesa? Todėl neturėkit kokių iliuzijų... Be to, esu kvaila, apie nieką nemoku pakalbėti ir negaliu būti įdomi pašnekovė.

ORFÉJAS. (*Šypsodamasis*). Jūs kalbate ir kalbate...

EURIDIKĖ. Taip, kalbu ir kalbu, bet nemoku atsakinėti. Todėl kalbu ir kalbu, kad jūs negalėtumėte manęs klausinėti. Tai mano maniera tylėti. Žmogus darai, kaip išgali. Žinoma, jūs nelabai patenkintas. Tokia jau mano laimė! Pamatysite, manyje jums niekas nepatiks.

ORFÉJAS. Jūs klystate. Man labai patinka, kad jūs daug kalbate. Gali bent pailsėti, klausydamasis jūsų balso.

EURIDIKĖ. Ką jūs čia kalbate! Esu tikra, kad jums patinka mėšlingos moterys. Kaip Greta Garbo. Tokios dvimetinės, didelių akių, kurios turi dideles burnas, dideles rankas ir dienų dienas klajoja po miškus ir rūko cigaretes. O aš visiškai ne tokia. Palaidokit savo svajones.

ORFÉJAS. Jau palaidojau.

EURIDIKĖ. Jūs taip sakote, bet aš matau jūsų akis... (*Puola jam į glėbį*). O mano brangusis, kaip liūdna, kad aš ne tokia, kaip tos, kurios jums patinka! Bet ką man daryti? Ūgtelėti? Pasistengsiu. Imsiu mankštintis. Norite, kad būčiau laukinė, keista? Išplėsiu akis, pradėsiu dar labiau dažytis. Pasistengsiu būti niūri, imsiu rūkyti...

ORFÉJAS. Oi ne!

EURIDIKĖ. Taip, taip, pasistengsiu atrodyti mėšlinga. Nemanokit, kad taip jau sunku mėšlingai atrodyti. Reikia tik nieko negalvoti, o tai įmanoma kiekvienai moteriai.

ORFÉJAS. Nebūkit kvaiša!

EURIDIKĖ. Būsiu kvaiša, neabejokit! Ir protinga taip pat, ir išdidi, ir taupi, o prireikus – klusni kaip odaliska, su kuria lovoje gali daryti ką nori, o kartais, kai dėl manęs norėsite būti truputį nelaimingas,

– žvėriškai neteisinga. Ak, tik kartais, nusiraminkit... O, be to, atsilyginsiu kitomis dienomis, kai būsiu lyg tikra motina, ir net įkyri motina, tomis dienomis, kai jums iškils votis ar gels dantis. Na, o šiaip kitomis dienomis būsiu ir miesčionė, ir stačiokė, ir skaistuolė, ir ambicinga, ir isterikė, ir ištiža...

ORFÉJAS. Bene sugebėsite vaidinti visus vaidmenis?

EURIDIKĖ. Reikės sugebėti, brangusis, kad nuo manęs nepabėgtumėte, juk jūs geisite iškart visų moterų...

ORFÉJAS. O kada jūs būsite jūs? Jūs mane gąsdinate.

EURIDIKĖ. Kai ištaikysiu progą. Turėsiu penkias minutes atliekamo laiko, ką nors sugalvosiu.

ORFÉJAS. Betgi tai ne gyvenimas! Ir šuo padvėstų!

EURIDIKĖ. Tokia meilė!.. Šunų, aišku, lengvesnė dalia. Šuo truputį apuosto, o kalė bėga sau susimąščiusi lyg niekur nieko. O žmonės daug sudėtingesni!

ORFÉJAS. (*Juokdamasis ją prigludžia prie savęs*). Per mane jūs būsite tokia nelaiminga!

EURIDIKĖ. (*Priglodusi prie jo*). O taip! Aš būsiu maža, maža ir visai nereikli. Tik leiskite naktį miegoti padėjus galvą jums ant peties, o dieną laikyti mane už rankos...

ORFÉJAS. Aš mėgau miegoti aukštelninkas, skersai lovos. Aš mėgau ilgai ilgai vaikščioti vienišas...

EURIDIKĖ. Mudu pasistengsim sugulti greta vienas kito skersai lovos, o kai eisim pasivaikščioti, seksiu jus truputį atsilikusi. Ne per toliausiai. Bemaž lygia greta su jumis! Bet aš taip stipriai jus mylėsiu! Ir visada būsiu jums ištikima, labai ištikima... Tik turėsite visą laiką man ką nors pasakoti, kad neturėčiau laiko prasimanyti kvailysčių...

ORFÉJAS. (*Valandėlę tyliai svajoja, laikydamas ją savo glėbyje, o paskui šnabžda*). Kas jūs tokia? Man atrodo, kad aš seniai jus pažįstu.

EURIDIKĖ. O! Kuriems galams klausinėti, kas esi? Maža, kas esi...

ORFÉJAS. Kas jūs tokia? Žinau, jau per vėlu klausinėti, dabar jau negaliu jūsų pamesti... Jūs netikėtai pasirodėte šioje stotyje. Aš nebegriežiu smuiku ir štai dabar laikau jus savo glėbyje. Kas jūs tokia?

EURIDIKĖ. Aš irgi nežinau, kas jūs toksai. Ir jūsų neklausinėju. Man gera. Ir to pakanka.

ORFÉJAS. Nežinau, kodėl man staiga pasidarė baisu.

MERGINA. (*Pasirodo perone*). Ką? Tu dar čia? Matijas tavęs laukia trečios klasės laukiamajame. Mieloji, jei nenori turėti nemalonumų, vis dėlto geriau nueitum pas jį... (*Mergina nueina*).

ORFÉJAS. (*Euridikę paleidęs iš savo glėbio*). Kas tasai Matijas?

EURIDIKĖ. (*Skubiai*). Niekas, brangusis.

ORFÉJAS. Štai jau trečią kartą jums praneša, kad jis ieško jūsų.

EURIDIKĖ. Tai mūsų trupės aktorius. Niekis. Jis ieško manęs. Gal nori ką nors man pasakyti.

ORFÉJAS. Kas tasai Matijas?

EURIDIKĖ. (*Šaukia*). Brangusis, aš nemyliu jo, aš niekada jo nemylėjau!

ORFÉJAS. Jūsų meilužis?

EURIDIKĖ. O, galima pasakyti, ką tik nori, ir vienas žodis gali reikšti visiškai skirtingus dalykus. Bet aš verčiau pati jums pasakysiu visą tiesą. Mudviem turi būti viskas aišku. Taip, jis mano meilužis.

Orfėjas truputį pasitraukia.

O, nesitraukite. Labai norėčiau jums pasakyti: aš dar maža maža mergytė, aš jūsų laukiau. Jūs pirmas mane liečiate. Aš labai norėčiau jums pasakyti, jog man atrodo, nors tai ir kvaila, kad taip ir iš tiesų yra.

ORFĖJAS. Ar jis jau seniai jūsų meilužis?

EURIDIKĖ. Neatmenu. Gal jau bus pusė metų. Aš niekada jo nemylėjau.

ORFĖJAS. O kodėl gi šitaip?

EURIDIKĖ. Kodėl? O, neklauskite. Kai žmonės dar gerai kits kito nepažįsta, kai nėra artimi, klausimai būna baisus ginklas...

ORFĖJAS. Kodėl? aš noriu žinoti.

EURIDIKĖ. Kodėl? Tai va, jis buvo nelaimingas, o aš nuilsusi. Aš buvau vieniša. O jis mane mylėjo.

ORFĖJAS. O anksčiau?

EURIDIKĖ. Kas anksčiau? Brangusis?

ORFĖJAS. Iki jo?

EURIDIKĖ. Kas iki jo?

ORFĖJAS. Jūs neturėjote meilužių?

EURIDIKĖ. *(Neryžtingai).* Ne. Niekada.

ORFĖJAS. Tad jis pirmas jus išmokė mylėti? Atsakykite. Kodėl jūs tylite? Jūs gi pati man sakėte, jog mudu turim žinoti tiesą.

EURIDIKĖ. *(Beviltiškai šaukia).* Taip, bet, mielasis, aš nenoriu jūsų įskaudinti!.. Jei pasakysiu, kad jis, o jūs, ko gero, jį matysite, arba, kad kitas, daug anksčiau, o to jūs niekada nesutikssite...

ORFĖJAS. Labai čia svarbu, kad mane įskaudinsite! Svarbu, kad būtų teisybė!

EURIDIKĖ. Tai va, kai aš buvau dar labai jaunutė, vienas vyriškis svetimšalis mane paėmė beveik prievarta... Tai truko kelias savaites, o paskui jis išvažiavo...

ORFĖJAS. Ar jūs mylėjote tą žmogų?

EURIDIKĖ. Man buvo skaudu, baisu, gėda.

ORFĖJAS. *(Patylėjęs).* Ir tiek?

EURIDIKĖ. Taip, brangusis. Jūs pats matote, tai buvo labai kvaila, labai apgailėtina, kartu ir labai paprasta.

ORFĖJAS. *(Dusliai).* Aš pasistengsiu niekada apie juos negalvoti.

EURIDIKĖ. Taip, brangusis.

ORFĖJAS. Aš stengsiuosi niekada neįsivaizduoti jų veidų greta jūsų veido, jų akių, jų rankų, glostančių jus.

EURIDIKĖ. Taip, brangusis.

ORFĖJAS. Aš stengsiuosi negalvoti, kad jie laikė jus savo glėbyje. (*Vėl ją apkabina*). Štai dabar viskas prasideda iš naujo. Ir aš laikau jus savo glėbyje.

EURIDIKĖ. (*Labai švelniai*). Kaip gera jūsų glėbyje. Sakytum, mažyčiame namelyje, atskirti nuo viso pasaulio. Namelyje, į kurį niekas nebegali jeiti.

Jis pasilenkia prie jos.

Ar šioje kavinėje?

ORFĖJAS. Šioje kavinėje. Man visados būna gėda, kai žmonės žiūri į mane, o dabar aš norėčiau, kad čia būtų pilna žmonių... Vis dėlto kokios puikios čia bus vestuvės! Liudininkais pakviesime kasininę, tauriausią Prancūzijos kelnerį ir tą kuklų poną su apsiaustu; jis apsimeta, kad mūsų nemato, bet aš esu tikras, jog mato... (*Bučiuoja ją*).

Jaunuolis, kuris visą veiksmą tyliai sėdėjo scenos gilumoje, dabar žiūri į juos, iš lėto atsistoja, prieina artyn ir atsiremia į koloną. Juodu jo nepastebi.

EURIDIKĖ. (*Staiga išsilaisvina iš jo glėbio*). Dabar palikite mane. Turiu šiojį tokį reikalą. Ne, nieko neklausinėkite. Valandėlei išeikite, aš jus pašauksiu. (*Orfėją palydi į scenos gilumą. Paskui tuojau grįžta prie plačiai atlapotų į peroną durų. Sustoja ant slenksčio. Rodos, stebi kažką, nematomą žiūrovui, o tas irgi ją stebi tylėdamas. Staiga ji šiurkščiai taria*). Įeik.

Matijas iš lėto eina, neatplėšdamas nuo jos akių. Paskui sustoja ant slenksčio.

EURIDIKĖ. Tu matei? Aš pabučiavau jį. Aš myliu jį. O tau ko dar reikia?

MATIJAS. Kas jis?

EURIDIKĖ. Nežinau.

MATIJAS. Iš proto išėjai.

EURIDIKĖ. Taip, išėjau.

MATIJAS. Jau visą savaitę manęs vengi.

EURIDIKĖ. Taip, visą savaitę tavęs vengiu. Bet ne dėl jo. Aš tik prieš valandą su juo susipažinau.

MATIJAS. (*Žiūri į Euridikę, jos žvilgsnis jį išgąsdina, jis traukiasi atbulas*). Ką tu nori man pasakyti?

EURIDIKĖ. Tu pats žinai, Matijau!

MATIJAS. Euridike, tu gi žinai, kad aš negaliu be tavęs gyventi.

EURIDIKĖ. Taip, Matijau. Aš myliu jį.

MATIJAS. Tu gi žinai, kad aš verčiau mirsiu, nei gyvensiu vienas be tavęs, ypač dabar, kai buvai man artima. Euridike, aš ničnieko tavęs neprašau: aš tik nenoriu būti vienas...

EURIDIKĖ. Aš myliu jį, Matijau.

MATIJAS. Ar jau nebegali apie ką kitą kalbėti?

EURIDIKĖ. (*Švelniai, bet nepermaldaujamai*). Aš myliu jį.

MATIJAS. (*Staiga apsisuka ir išeina*). Gerai, tegul būna taip, kaip tu nori.

EURIDIKĖ. (*Bėga paskui jį*). Matijau, klausyk ir pasistenk mane suprasti: aš labai myliu tave, tik aš myliu jį...

Juodu išeina. Jaunuolis su apsiaustu lydi juos akimis. Paskui ir pats iš lėto išeina paskui juos. Valandėlę scena tuščia. Ima skambėti skambutis, paskui tolumoje pasigirsta traukinio švilpesys. Iš lėto įeina Orfėjas, žiūrėdamas į išeinančius Matiją ir Euridikę. Jam iš paskos, traukiniui švilpiančiam ir skambučiui skambant, į sceną įvirsta tėvas su savo arfa.

TĖVAS. Sūneli, traukinys ateina! Antras kelias... Ar eini? (*Žengia vieną žingsnį ir staiga abejingai sako*). O tu ar apmokėjai sąskaitą? Man regis, tu mane vaišini.

ORFĖJAS. (*Tyliai, nežiūrėdamas į jį*). Tėveli, aš niekur nevažiuoju.

TĖVAS. Kodėl visada turi laukti paskutinės akimirkos? Po kelių minučių traukinys jau bus čia, o reikia pereiti tunelį. Mudu tik tik spėsime su arfa į traukinį.

ORFĖJAS. Aš nevažiuoju šiuo traukiniu.

TĖVAS. Ką? Tu nevažiuoji šiuo traukiniu? O kodėl tu nevažiuoji šiuo traukiniu? Jei šįvakar nori pakliūti į Palava, tai tik šiuo traukiniu.

ORFĖJAS. Na, ir sėsk į traukinį. O aš niekur nevažiuoju.

TĖVAS. Tai bent naujiena! Kas tau šovė į galvą?

ORFĖJAS. Tai va, tėveli, aš labai tave myliu. Aš žinau, kad tau esu reikalingas, žinau, kad tai baisu, bet vieną gražią dieną tas turėjo įvykti. Aš palieku tave...

TĖVAS. (*Be galo nustebęs*). Ką tu sakai?

ORFĖJAS. (*Staiga ima šaukti*). Tu puikiai mane supratai! Neprašyk, kad iš naujo sakyčiau ir nebandyk vaidinti patetišku scenų! Kvėpuok kaip kvėpavęs, nėra čia ko blykšti! Nepradėk drebėti ir rautis plaukus nuo galvos! Aš atmintinai žinau visus tavo triukus. Jie buvo geri, kai buvau mažas. Dabar jie nedaro man jokio įspūdžio. (*Visiškai tyliai*). Tėveli, aš palieku tave.

TĖVAS. (*Staiga keičia savo taktiką; dabar jis dedasi įsižeidęs*). Vaikeliuk, aš nenoriu tavęs klausyti. Tu iš proto išsikraustei. Eime.

ORFĖJAS. Gali neįsižeisti, nieko nepadės. Sakau, kad visus tavo triukus žinau kaip penkis pirštus.

TĖVAS. (*Įskaudintas*). Pamišk mano žilus plaukus, pamišk mano žilus plaukus! Aš prie to jau pripratęs... Bet kartoju: aš nenoriu tavęs klausyti. Tau aišku, ar ne?

ORFĖJAS. Iš vis dėlto reikės mane išklausyti, nes liko tik dvi minutės mane suprasti, tavo traukinys jau švilpia.

TĖVAS. (*Tauriai kikeną*). Cha-cha-cha!

ORFĖJAS. Susimildamas, nekikenk taip tauriai! Klausyk, tu vienas sėsi į šį traukinį. Tik šitaip nuvyksi laiku į Palavalą-Flo ir gausi tą arfininko vietą, kurią tau ten siūlė.

TĖVAS. (*Rėkia*). Betgi aš atsisakiau tos vietos! Atsisakiau dėl tavęs!

ORFĖJAS. Pasakysi, kad apsigalvojai, kad mane palikai, kad sutinki tą vietą užimti. Gal Tortonis dar nebus radęs kito arfininko. Juk jis tavo draugas. Ir mielai tau padės.

TĖVAS. (*Karčiai*). Juk tu žinai, ko verti draugai, vaikai, visa, kas yra šventa! Vieną gražią dieną lieki it musę kandęs. Tortonio draugystė, cha-cha-cha! (*Vėl tauriai kikeną*).

ORFÉJAS. Manai, tau neduos tos vietos?

TÉVAS. Esu tikras, kad ne!

ORFÉJAS. Juk jis tau siūlė...

TÉVAS. Taip, siūlė, bet aš atsisakiau. Įžeidžiau jį baisiausiai. Nepamiršk, kad jis italas. Tie žmonės niekada neatleis.

ORFÉJAS. Tėveli, vis dėlto sėsk į šį traukinį. Kai tik įsisėsi į traukinį, aš tuojau paskambinsiu į Palava kazino, prisiekiu, jog įtikinsiu jį pamiršti tavo atsisakymą.

TÉVAS. *(Surinka taip smarkiai, kad sunku įsivaizduoti, jog balsas yra to geibus senio).* Niekada!

ORFÉJAS. Nerėk! Jis neblogas vyras. Esu tikras, kad jis išklausys mane.

TÉVAS. Niekada, girdi! Niekada tavo tėvas nesižemins!

ORFÉJAS. Juk žeminsiuosi aš, pasakysiu, kad tu niekuo dėtas!

TÉVAS. Ne, ne. *(Traukinys švilpia jau arčiau. Tėvas nervingai stveria savo daiktus).* Sūneli, traukinys, traukinys! Orfėjau, nevaidink šios sunkios scenos, kurios aš visiškai nesuprantu. Eime drauge, tu viską man išaiškinsi traukiny.

ORFÉJAS. Tėveli, aš negaliu išvažiuoti. Gal vėliau pas tave atvyksiu.

TÉVAS. Kodėl vėliau, po šimts? Juk turime du bilietus?

Traukinys švilpia.

ORFÉJAS. Aš tuojau paskambinsiu. *(Eina prie kasos).* Ponia, ar galiu paskambinti?

TÉVAS. *(Jį sulaiko).* Sūneli, klausyk, neskambink tam tipui. Geriau aš viską tuojau pasakysiu: arfininko vietos...

ORFÉJAS. Na?

TÉVAS. Tai va, jis niekada man nesiūlė tos vietos.

ORFÉJAS. Ką sakai?

TÉVAS. Aš tyčia prasimaniau, kad kitaip į mane žiūrėtum. Aš pats sužinojau, jog ta vieta laisva, ir maldavau mane priimti. Jis nesutiko.

ORFÉJAS. *(Truputį patylėjęs).* Ak, šitaip... *(Tyliai taria).* O aš maniau, jog tu gausi tą vietą. Gaila. Tada būtų viskas gerai.

Pauzė.

TÉVAS. Aš senas, Orfėjau...

Vėl švilpia traukinys.

ORFÉJAS. *(Staiga labai karštai).* Tėveli, susimildamas, vis tiek sėsk į šį traukinį, važiuok į Palava-lo-Flo. Ten yra daug kavinių, dabar pats sezonas, tikrai užsidirbsi pragyvenimui.

TÉVAS. Tik su arfa?... Juokauji!

ORFÉJAS. Bet žmonėms kaip tik arfa daugiausia patinka. Juk retai ją temato. Visi elgetos griežia smuikais kavinėse. Tu pats dažnai sakydavai, kad jei ne arfa, tai neatrodytume kaip meno žmonės.

TĒVAS. Taip. Bet tu gerai griežei smuiku, o, be to, moterims tu atrodi jaunas ir mielas, jos kumščiuoja savo kavalieriams į pašonę, ir tie meta į lėkštutę po dvidešimt santimų. Dėl manęs vieno jos nekumščiuos.

ORFĖJAS. (*Bandydamas juoktis*). Kurgi ne, ypač brandžios moterys! Pats žinai, kad esi senas Don Žuanas.

TĒVAS. (*Žvilgtėri į kasininkę, neseniai jį pažėminusią, ir paglosto savo plikę*). O! Tarp mūsų kalbant, aš Don Žuanas tik smuklių tarnaitėms... ir tai bjaurioms.

ORFĖJAS. Tėveli, tu perdedi. Tau dar labai sekasi!

TĒVAS. Aš tik giriuosi, o iš tikrųjų ne visada taip atsitinka, kaip aš sakau... O, be to, sūneli, aš anksčiau niekad tau nesakiau, juk aš tave išauklėjau, didžiavausi tavimi kaip tėvas, bet va... Nežinau, ar tu jau pastebėjai – aš labai blogai groju arfa.

Stoja baisi tylą. Orfėjas nuleidžia galvą. Bet nesusivaldo truputį nesišypsojęs.

ORFĖJAS. To jau sunku nepastebėti.

TĒVAS. Štai tu pats sakai...

Vėl tylą. Traukinys švilpia visiškai čia pat.

ORFĖJAS. (*Staiga tėvą purto už pečių*). Tėveli, aš jau niekuo tau negaliu padėti. Jei būčiau turtingas, tai duočiau tau pinigų, bet aš jų neturiu. Sėskis į šį traukinį, pasiimk viską, kas yra mudviejų, ir būk laimingas. Nieko kito aš tau negaliu pasakyti.

TĒVAS. Dar taip neseniai tu man sakei, kad negalėsi manęs pamesti!

ORFĖJAS. Taip, neseniai. O dabar galiu.

Girdėti, kaip traukinys įeina į stotį.

Štai tavo traukinys. Skubėk. Pasiimk arfą.

TĒVAS. (*Dar nepasiduoda*). Tu su kuo nors susipažinai? Ar ne tiesa?

ORFĖJAS. Taip, tėveli.

TĒVAS. Su ta mergyte, kuri atėjusi klausė, kas čia griežė smuiku? Ar ne taip?

ORFĖJAS. (*Klaupiasi prie lagaminų*). Taip, tėveli. (*Kai kuriuos daiktus ima iš vieno lagamino ir deda į kitą*).

TĒVAS. Aš pasišnekėjau su tais žmonėmis. Žinai, ji aktorė, jų trupė niekam tikusi, vaidina, kur pakliuvę. Ta merga užsikars tau ant sprando.

ORFĖJAS. Taip, tėveli! Paskubėk...

TĒVAS. (*Taip pat atsiklaupęs, rausiasi po lagaminus*). Tik pamanyk, juk buvau tau suradęs nuostabią mergaitę, dailią it skulptūra, Marselio konservatorijos laureatę, graikiško profilio. Pianistė! Būtume sudarę trio. Aš gročiau violončele... Orfėjau, aš niekada nemaniau, kad gali iškrėsti tokį pokštą!

ORFĖJAS. Ir aš, tėveli. Paskubėk.

TĒVAS. Aš prakeikiu tave. Tas tau brangiai kainuos!

ORFĖJAS. Taip, tėveli.

TĒVAS. (*Atsistoja*). Juokis, juokis! Aš turiu loterijos bilietą. Vieną kurią dieną laimēsiu, o tu nieko negausi!

ORFĒJAS. (*Nenoromis juokiasi, apkabina tēvą per pečius*). Tēveli, mano senasis tēveli, mano baisis tēveli. Žinai, aš tave labai myliu, vis dėlto myliu, bet jau niekuo negaliu tau padėti.

GARSIAKALBIS. (*Už scenos*). Keleivius į Bezje, Monpelje, Setę, Palava-lo-Flo prašome užimti vietas!

TĒVAS. (*Staiga*). Kaip tu manai, ar man gražins pinigus už tavo bilietą?

ORFĒJAS. (*Bučiuodamas jį*). Nežinau. Žinai, tēveli, aš laimingas. Aš myliu ją. Aš tau rašysiu laiškus. Tu bent pasidžiaugtum, kad aš laimingas. Aš taip noriu gyventi!

TĒVAS. (*Pasiėmęs daiktus*). Aš vienas jokių būdu negalėsiu nusinešti.

ORFĒJAS. Aš tau padėsiu. Tu pasikviesi nešiką.

TĒVAS. (*Ant slenksčio sūnui šaukia juokingus prakeikimus, dalis jo daiktų krinta žemėn*). Dėl kažkokios mergos palieki savo tēvą! Dėl mergos, kuri, turbūt, tavęs ir nemyli!

ORFĒJAS. (*Taip pat šaukia, eidamas iš paskos*). Tēveli, aš laimingas!

BALSAI. (*Už scenos*). Prašom užimti vietas! Prašom užimti vietas!

TĒVAS. (*Eidamas*). O aš dabar turėsiu padvėsti!

ORFĒJAS. (*Jį stumia*). Greičiau, greičiau, tēveli!

Švilpesys. Durų trankymas. Gerai. Pasigirsta, kaip traukinys pajuda ir išeina. Euridikė įeina su nedideliu lagaminu ir tokia smulkutė atsisėda kertėje. Orfėjas grįžta. Prisiartina prie jos. Ji žiūri į jį.

ORFĒJAS. Tai va! Išlydėjau.

EURIDIKĖ. (*Juokingai*). Ir aš išlydėjau.

ORFĒJAS. (*Nuleidžia galvą*). Atleiskite. Jis truputį juokingas. Tai buvo mano tėvas.

EURIDIKĖ. Neprašykit atleidimo. Dama, kuri čia ką tik tauškėjo apie meilę, buvo mano motina. Aš nediršau jums pasakyti.

Juodu stovi vienas priešais kitą ir švelniai šypsosi.

ORFĒJAS. Aš džiaugiuosi, kad ir jums buvo gėda. Tarytum mudu broliukas ir sesutė.

EURIDIKĖ. (*Šypsodamasi*). Man regis, dar dabar matau, kaip jūs mažytis mažytis, velkatės jam iš paskos su savo smuiku...

ORFĒJAS. Jis grojo orkestre, bet mane jau tada versdavo smuikuoti kavinėse. Kartą policininkas mudu sulaukė. Tėvas ėmė pliaukšti, kad jis esąs ministro giminaitis, kad policininkui atsirūgsią. Policininkas šaipėsi. Ėjau tada dešimtus metus, verkiau. Man buvo gėda. Man rodėsi, kad pateksiu į katorgą.

EURIDIKĖ. O, brangusis, kodėl tada manęs nebuvo greta jūsų. Būčiau paėmusi jus už rankos ir su jumis nuėjusi į nuovadą. Būčiau išaiškinusi, kad jums nėra ko bijoti. Juk aš dešimties metų visko buvau mačiusi.

ORFĒJAS. Tada jis grojo trombonu. Vargšelis bandė groti visais muzikos instrumentais ir vis nesėkmingai. „Aš trombonininko sūnus“, sakydavau eidamas į kiną, kai jis grieždavo. „Meilės paslaptys“. Puikus buvo filmas.

EURIDIKĖ. O „Baltadantė kaukė“! Ketvirtoje dalyje aš dusdavau iš siaubo... O kaip aš būčiau norėjusi drauge su jumis sėdėti ant kietų kėdžių... Per pertraukas su jumis būčiau valgiusi mandarinus ir būčiau jus klausinėjusi, ar Perlės Vait giminaitis iš tiesų yra išdavikas ir ką galvoja tasai geltonveidis kinas... Ak, kad mudu būtume drauge augę! Kaip gaila!..

ORFĖJAS. O dabar jau viskas praeity. Nieko nebėra. Mandarinai nulupti, kinai perdažyti, o herojė jau senelė.

EURIDIKĖ. Netiesa.

Garsiakalbis.

PIRMOJI MERGINA. ---dingęs tekstas---

ANTROJI MERGINA. *(Toliau pasakoja).* Na, žinai, ką ji man sako? Sako: man vis tiek. Turiu ginti save...

Jos nueina. Eina motina ir Vensanas, apsikrovę skrybėlaičių dėžutėmis, lagaminėliais.

MOTINA. Vensanai, katinėli, kur didysis lagaminas ir žalioji dėžutė?

VENSANAS. Aš nešu. Eik greičiau!

MOTINA. Būk atsargus, diržas silpnai belaiko. Atsimeni, kaip Buenos Airių stotyje išsiskleidė Saros dėžė. Stručio plunksnos nulėkė net ant bėgių...

Jie nueina. Dar pasirodo švankščiantis storulis. Jis rėkia kažkam, einančiam jam iš paskos.

DIULAKAS. Greičiau! Dėl dievo meilės, greičiau! Ir patikrink daiktus bagažo vagonė, asilo galva! Lipk į galinį vagoną. O mes sėsime į priešakinius!

EURIDIKĖ. *(Tyliai).* Nueina visi mano gyvenimo veikiantieji asmenys...

Pagaliau scenoje pasirodo bėgantis ir jau nebegalintis bėgti administratorius, juokingas, apgailėtinas. Jis tempia per daug lagaminų ir paketų, kurie nuolat krinta žemėn. Visą laiką girdėti šauksmai ir artėjančio traukinio ūžesys.

EURIDIKĖ. *(Tyliai sako Orfėjui).* Uždarykite duris.

Orfėjas uždaro duris iš iškart stoja tyla.

EURIDIKĖ. Štai dabar mudu vieni visame pasaulyje.

GARSIAKALBIS. *(Kažkur tolumoje).* Keleivius į Tulūzą, Bezje, Karkasoną prašome laukti traukinio septintame kelyje. Traukinys atvyksta į stotį.

Orfėjas tyliai prieina prie Euridikės. Dunda traukinys, įvažiuojantis į stotį. Ir staiga riksmas, virstąs aimana, kuri tolydžio smarkėja, ir staiga nutrūksta. Stoja baisi tyla. Kasininkė pasikelia ir nori pamatyti, kas įvyko. Per sceną bėga kelneris.

KELNERIS. *(Šaukia bėgdamas).* Kažkas puolė po greituoju traukiniu! Kažkoks jaunuolis!

Per peroną bėga žmonės. Orfėjas ir Euridikė stovi vienas prieš kitą, nedrįsdami žiūrėti kits kitam į akis. Juodu tyli. Perone pasirodo jaunuolis su apsiaustu. Jis įeina, uždaro duris, žiūri į juos.

EURIDIKĖ. *(Šnabžda).* Aš nieko negalėjau padaryti, aš mylėjau tave, aš jo nemylėjau.

Tyla. Juodu žiūri, įsmeigę akis tolumon. Prie jų prieina jaunuolis su apsiaustu.

JAUNUOLIS. *(Kalba abejingu balsu, neatplėšdamas nuo jų akių).* Jis puolė po garvežiu. Jis tuojau mirė.

EURIDIKĖ. Kaip baisu!

JAUNUOLIS. Ne. Jis pasirinko gana neblogą priemonę. Nuodai veikia iš lėto, tenka daug kentėti. Ir, be to, verčia vemti, tąso, tai nėra gražu. Kaip ir migdomieji. Esti žmonių, kurie mano, jog jie užmigs, ir viskas. Juokinga! Žmogus žagsi, dvokia, kol galų gale numiršta. (*Ramiai šypsodamasis, prieina artyn*). Tikėkite manimi... Kai pervargsti, kai jau nebegali nusikratyti įkyrios minties, geriausia griūti į vandenį, kaip į minkštą patalą... Sekundę dūsti, matai puikius vaizdus... O paskui užmiegi. Ir viskas!

EURIDIKĖ. Bene jūs manote, kad jo mirtis buvo neskausminga?

JAUNUOLIS. (*Tyliai*). Tokia mirtis niekad nebūna skausminga. Mirtis niekada nesukelia skausmo. Mirtis švelni!.. Tik gyvenimas mus kankina, kai išgeriame kai kurių nuodų, kai nemokėsiškai susižeidžiame. Tik paskutinės gyvenimo akimirkos. Reikia mirčiai atsiduoti kaip draugui. Kaip draugui, kurio ranka švelni ir stipri.

Orfėjas ir Euridikė stovi, prisiglaudę vienas prie kito.

EURIDIKĖ. (*Tarytum teisindamasi*). Mudu negalėjome kitaip pasielgti. Mudu mylime vienas kitą.

JAUNUOLIS. Taip, aš žinau. Aš girdėjau jūsų pokalbį. Gražus jaunuolis ir graži mergina! Ir pasiryžę be kokios apgaulės, ligi galo suvaidinti savo vaidmenį. Neieškodami nei prabangos, nei patogumų, kurie besimylintiems žada gerą ir ilgą gyvenimą. Du drąsūs žvėreliai lanksčiais kūnais, stipriais dantimis, pasiryžę kovoti ligi pat aušros ir drauge kristi nuo žaizdų.

EURIDIKĖ. (*Šnabžda*). Bet, pone, mudu jūsų nepažįstame...

JAUNUOLIS. O aš jus pažįstu. Ir labai džiaugiuosi jus sutikęs. Ar jūs drauge važiuojate? Šįvakar eis tik vienas traukinys. Į Marselį. Juk turbūt juo važiuojate?

ORFĖJAS. Žinoma.

JAUNUOLIS. Aš pats ten važiuoju. Galbūt aš turėsiu malonumo jus ten susitikti. (*Nusilenkia ir pasišalina*).

Orfėjas ir Euridikė atsigręžia vienas į kitą. Juodu tokie mažičiai stovi tuščioje didelėje salėje.

ORFĖJAS. (*Švelniai*). Mano meile.

EURIDIKĖ. Mano brangioji meile.

ORFĖJAS. Štai ir prasideda mudviejų istorija...

EURIDIKĖ. Man truputį baisu... Ar tu geras? Ar blogas? Kuo tu vardu?

ORFĖJAS. Orfėjas. O tu?

EURIDIKĖ. Euridikė.

Uždanga

ANTRAS VEIKSMAS

Kambarys provincijos viešbutyje, didelis, tamsus, nešvarus. Per daug aukštas lubas gaubia šešėliai, dulkėtos dvigubos užuolaidos, plati geležinė lova, širma, silpna šviesa. Orfėjas ir Euridikė apsirengę guli lovoje.

ORFĖJAS. Juk galėjo nieko neįvykti... Jei tu būtum pasukusi į vieną pusę, aš – į kitą. Netgi jei pro šalį būtų skridęs paukštis, surikęs vaikas, ir tu akimirką nusigręžtum. Ir aš su tėvu čirpinčiau smuiką Perpinjono kavinės terasoje.

EURIDIKĖ. O aš šįvakar Avinjono savivaldybės teatre vaidinčiau „Dviejose našlaitėse“. O tos dvi našlaitės – tai mama ir aš.

ORFĖJAS. Šiąnakt aš galvojau, kiek reikėjo laimingų sutapimų, kad mudu susitiktume. Aš galvojau apie tą berniuką ir tą mergaitę, kurie vieną gražią dieną, nepažindami kits kito, prieš daugelį metų, leidosi į tą provincijos stotelę... Juk mudu galėjome visiškai nesusitikti, ateiti ne tą dieną ar ne į tą stotį.

EURIDIKĖ. Arba galėjome susitikti būdami visiškai maži, ir tėvai, mudu paėmę už rankučių, galėjo jėga išskirti.

ORFĖJAS. Bet, laimei, mudu atėjome tą pat dieną ir valandą. Ir toje ilgoje kelionėje mudu nė karto nepasivėlinome. O, mudu labai stiprūs!

EURIDIKĖ. Taip, mano brangusis.

ORFĖJAS. (*Galingas ir geraširdiškas*). Dviese mudu stipresni, stipriausi už viską.

EURIDIKĖ. (*Žiūri į jį su lengva šypsena*). O, mano karžygys! Bet vakar, įeidamas į šį kambarį, labai būgštavai.

ORFĖJAS. Vakaraš mudu dar nebuvome stipresni už viską. Aš bijojau mudviejų laimę patikėti šiam paskutiniam mažyčiam atsitiktinumui.

EURIDIKĖ. (*Tyliai*). Pasaulyje yra daug tokių dalykų, kurių geriau visiškai nebūtų, bet nieko nepadarysi, jie yra, ir tokie ramūs, tokie dideli, kaip jūra.

ORFĖJAS. O jei vakar, išeidami iš šio kambario, būtume likę niekas vienas kitam, netgi ne brolis ir sesuo, kaip dabar kad esame, tik besišypsą, svetimi ir mandagūs priešai, ir kalbėtume visai ką kita. O, aš neapkenčiu meilės...

EURIDIKĖ. Cit! Nereikia taip kalbėti...

ORFĖJAS. Dabar mudu bent jau pažįstame kits kitą. Mes jau žinome, kokio sunkumo mudviejų galvos, kai miegam, žinom, kaip skamba mudviejų juokas. Dabar mes jau turime atsiminimų, kurie mudu gina ir saugo.

EURIDIKĖ. Ištisas vakaras, ištisa naktis, ištisa diena – kokie mes turtingi!

ORFĖJAS. O vakar mudu nieko neturėjome, nieko nežinojome, iš netyčių užsukome į šį kambarį, stebimi to baisaus ūsuoto vyruko, kuris neabejojo, kad mudu čia atėjome pasimylėti. Mudu stovėjome vienas prieš kitą ir greitai valkstėmės...

EURIDIKĖ. Tu kaip išprotėjęs visus savo drabužius išmėtei po visą kambarį...

ORFÉJAS. Tu visa drebėjai. Tu negalėjai atsegioti savo suknelės sagų ir jas plėšei ir draskei, o aš žiūrėjau be niekur nieko. O paskui, kai buvai nuoga, staiga ėmei gėdytis.

EURIDIKĖ. (*Nuleidusi galvą*). Aš maniau, kad turiu būti labai graži, bet tuo jau nebuvo tikra...

ORFÉJAS. Mudu ilgai stovėjome vienas prieš kitą, nedrįsdami nė žodžio išstarti, nedrįsdami nė krustelėti... O, mudu buvome per daug nelaimingi, per daug nuogi, ir atrodė per daug neteisinga iš karto viskuo rizikuoti, net tuo švelnumu, kuris man sugniaužė gerklę, nes ant tavo peties pastebėjau mažytį raudoną spuogelį.

EURIDIKĖ. O paskui viskas pasidarė lengva ir paprasta...

ORFÉJAS. Tu padėjai galvą ant mano peties ir užmigai. O aš staiga pasijutau stiprus stiprus, nes tavo galva slėgė man petį. Man rodėsi, jog mudu gulime nuogi paplūdimyje, o mano švelnumas kaip jūros potvynis iš lėto semia mudviejų kūnus... Tarytum šioje sujauktoje lovoje būtų reikėję mūsų kovos ir mūsų nuogumo, kad mudu iš tiesų pasidarytume broliukas ir sesutė.

EURIDIKĖ. O, mano brangusis, tu galvojai ir manęs nežadinai...

ORFÉJAS. Tu sapnuodama sakei man tokius dalykus, kad aš nieko negalėjau atsakyti.

EURIDIKĖ. Aš kalbėjau? Aš visada kalbu per miegus. Tikiuosi, tu nesiklausei?

ORFÉJAS. (*Šypsodamasis*). Klausiau.

EURIDIKĖ. Matai, koks tu šnipas! Užuoat miegojęs, kaip aš, tu šniukštinėjai. Bene galiu žinoti, ką kalbu per miegus?

ORFÉJAS. Aš nesupratau tik dviejų žodžių. Tu baisiai atsidusai, krustelėjai lūpas ir tarei: „Kaip sunku“.

EURIDIKĖ. (*Kartoja*). Kaip sunku...

ORFÉJAS. Kodėl tau buvo taip sunku?

EURIDIKĖ. (*Valandėlę tyli, paskui pakrato galvą ir skubėdama silpnu balsu*). Brangusis, aš nežinau. Juk aš sapnavau.

Tuksenimas į duris. Tuoju įeina pasiuntinys, pažiūrėti gan keistas, vešliasis žilais ūsais.

PASIUNTINYS. Ar ponas skambinote?

ORFÉJAS. Ne.

PASIUNTINYS. O man pasigirdo, jog ponas skambinote. (*Valandėlę dvejoja, paskui išeina, sakydamas*). Atleiskite, pone.

EURIDIKĖ. (*Jam išėjus*). Manai, jie tikri?

ORFÉJAS. Kas?

EURIDIKĖ. Jo ūsai.

ORFÉJAS. Žinoma. Jie atrodo netikri. Tik netikri ūsai atrodo kaip tikri.

EURIDIKĖ. Jis ne tokios taurios išvaizdos kaip kad vakarykštis stoties kelneris.

ORFÉJAS. Ar tasai iš „Komedi Fransez“? Jis išrodė taurus, bet drauge ir konvencionalus. Kad ir įspūdingas, bet ištižėlis. Patikėk manimi, šis daug paslaptingesnis.

EURIDIKĖ. Taip. Netgi per daug. Aš nemėgstu žmonių, per daug paslaptingų. Man jis baugus. O tau?

ORFÉJAS. Trupučiuką. Tik nedirįsau tau sakyti.

EURIDIKĖ. (*Glausdamasi prie jo*). O, brangusis, susiglauskime stipriau. Kaip gerai, kad esame dviese.

ORFÉJAS. Mūsų istorijoje jau yra veikiančiųjų asmenų... Bufeto kelneris, viešbučio pasiuntinys, vienas taurus ištižėlis, kitas keistas ūsuočius, gražuolė kasininkė stambiomis krūtimis...

EURIDIKĖ. Kaip gaila, kad ta gražuolė kasininkė mums nepasakė nė žodžio!

ORFÉJAS. Kiekvienoje istorijoje būna tylinčių asmenų. Ji nepasakė nė žodžio, bet visą laiką į mudu žiūrėjo. Ir jeigu ji nebūtų amžiams likusi nebylė, pamatytum, ką būtų mums prišnekėjusi apie mudu!..

EURIDIKĖ. O geležinkelininkas?

ORFÉJAS. Ar tasai mikčius?

EURIDIKĖ. Taip, tasai žavus mikčiukas. Koks jis buvo mažiukas ir koks žavus! Rodos, tik imk jį už parankės ir veskis su ta stambia laikrodžio grandinėle ir gražia kepure į cukrainę pavaišinti pyragaičiais.

ORFÉJAS. Atsimeni, kaip jis minėjo mums visas stotis, kuriose nepersédama, kad, gink dieve, nesuklystume ir žinotume, kurioje stotyje mums iš tiesų reikia persėsti į kitą traukinį!

EURIDIKĖ. O, mielas mikčiukas. Jis tai iš tiesų mums atnešė laimę. Bet kitas – bjaurus, šiurkštus, tasai kontrolierius...

ORFÉJAS. Ak, tasai idiotas! Tasai, kuris jokia būdu nenorėjo suprasti, jog, turėdami vieną trečios klasės bilietą į Perpinjaną ir dar vieną trečios klasės bilietą į Avinjoną, mudu norime primokėti už du antros klasės bilietus iki Marselio.

EURIDIKĖ. Ak, tasai! Koks jis buvo bjaurus, koks bukaprotis ir kaip savimi patenkintas. O tie šlykštūs, išpūsti jo žandai, prikimšti nežinia ko, raudoni, lygiai nuskusti, įsirėmę į celiulioidinę apykaklę.

ORFÉJAS. Tai mūsų pirmasis šlykštus veikėjas. Mūsų pirmasis išdavikas. Pamatysi, tokių atsiras ir daugiau... Laimingos istorijos visados knibžda išdavikų.

EURIDIKĖ. Bet aš jo nenoriu! Aš veju jį šalin. Pasakyk jam, kad aš veju jį šalin! Aš nenoriu, kad mudviejų atsiminimuose būtų toks mulkis.

ORFÉJAS. Jau per vėlu, brangioji. Mudu jau neturime teisės ką nors išvyti.

EURIDIKĖ. Vadinasi, tas šlykštus ir savimi patenkintas storulis visą laiką gyvens mudviejų pirmojoje dienoje?

ORFÉJAS. Visą laiką.

EURIDIKĖ. Ir ta šlykšti sena dama gedulo rūbais, kuriai aš parodžiau liežuvį, toji, kuri barė savo liesą tarnaitę? Ji taip pat visą laiką gyvens mūsų pirmojoje dienoje?

ORFÉJAS. Visą laiką, kaip ir mergaitė, kuri traukinyje negalėjo nuo tavęs atplėšti akių, ir didelis šuo, kuris norėjo žūtbut eiti tau iš paskos, kaip ir visi mudviejų žavieji veikėjai.

EURIDIKĖ. O ar negalime savo pirmosios dienos atsiminimuose palikti tik tą didelį šunį, mergaitę ir čigones, kurios vakare šoko ant kojokų aikštėje, ir gerąjį mikčiuką?.. Ar tu esi tikras, jog negalima išmesti blogųjų veikėjų ir palikti tik geruosius?

ORFÉJAS. Taip būtų per gražu.

EURIDIKĖ. Manai, kad negalima netgi pabandyti juos įsivaizduoti ne tokius bjaurius, bent tą pirmą dieną?.. Kad kontrolierius būtų ne toks patenkintas savimi, ta šlykšti miesčionė ne tokia irzli, ne tokia veidmainiška... arba tegul jos tarnaičiukė būna kiek storesnė, kad nebūtų taip sunku nešti krepšelius su maistu?

ORFĖJAS. Tai neįmanoma. Dabar jie visi jau praeity – ir geri, ir blogi. Jie tavo gyvenime jau atliko savo vaidmenį, jau pasakė savo replikas... Ir tavyje visam laikui tokie pasiliks.

Pauzė.

EURIDIKĖ. *(Staiga klausia).* Vadinasi, jei savo gyvenime matai daug šlykštaus, tai viskas tavyje pasilieka?

ORFĖJAS. Taip.

EURIDIKĖ. Ir šlykštūs vaizdai, ir visi žmonės, netgi tie, kurių neapkentei ir nuo kurių bėgai? Ir visi girdėti žodžiai, manai, išlieka širdies gilumoje? Ir, manai, visus judesius įsimename?

ORFĖJAS. Taip.

EURIDIKĖ. Ir tu esi tikras, kad žodžiai, kurie išsprūdo nejučiomis, negrįžtamai, tebėra mūsų lūpose, kai mes kalbame?

ORFĖJAS. *(Nori ją pabučiuoti).* Žinoma, mano kvaišiuke...

EURIDIKĖ. *(Išsilaisvindama).* Palauk, nebučiuok. Geriau paaiškink man. Ar iš tiesų taip yra, ar tik tu taip manai? Ar kiti žmonės irgi taip sako?

ORFĖJAS. Žinoma.

EURIDIKĖ. Mokyti vyrai? Na tie, kurie išmano šiuos dalykus ir verti pasitikėjimo?

ORFĖJAS. Taip.

EURIDIKĖ. Vadinasi, niekad negali būti vienas, aplink tave tiek ir tiek visko. Niekad negali būti nuoširdus, net tada, kai stengiesi iš paskutiniųjų... Jei išlieka visi žodžiai, visi bjaurūs juokai, visi rankų prisilietimai, kurie tebėra prilipę prie kūno, tai niekad negali pasidaryti kita?

ORFĖJAS. Ką čia pliauški?

EURIDIKĖ. Sakyk, ar negali pasikeisti, jei, dar vaikas būdamas, žinai, kad vieną dieną turėsi būti visiškai tyra ir dora? O jei viską papasakoji? Jei pasakai: aš padariau štai tą, pasakiau, išgirdau tokį žodį, kažkam leidau... ką mano taip mokyti vyrai, ar visa tai pražūva, dingsta be pėdsakų, jei viską papasakoji kam kitam, kad ir tam, kurį myli?

ORFĖJAS. Taip. Tai vadinama išpažintimi. Paskui, regis, esi švarus, skaistus...

EURIDIKĖ. Ak taip! Ir jie mano, kad tai teisybė?

ORFĖJAS. Jie sako, kad teisybė.

EURIDIKĖ. Taip, taip, bet jeigu jie klysta arba taip šneka norėdami viską sužinoti. O jei po tos išpažinties prisiminimai pasidaro dvigubai tiek stipresni, gyvybingesni, nes būna jau įtvirtinti, o jei kas kitas išklauses tave, to nebepamirš... Pasakyk savo mokytiems vyrams, kad aš jais netikiu, kad mano manymu, geriau nieko nepasakoti... Mano brangusis, jei viskas taip paprasta, kaip kad vaizduojama mums, tai geriau jau viską papasakoti apie save.

Jeina pasiuntinys.

ORFÉJAS. Štai mūsų pirmasis keistas personažas. Bus jų ir daugiau. Beje, šis turbūt šaunus, kuris nemėgsta apgaudinėti žmonių.

EURIDIKĖ. Oi ne. Jis visą laiką žiūrėjo į mane. Argi tu nepastebėjai, kad jis be perstojo į mane žiūrėjo?

ORFÉJAS. Sapnuoji.

EURIDIKĖ. Oi ne! Man labiau patiko anas, kur kas labiau patiko anas iš „Komedi Fransez“. Aš jaučiau, jog netgi tragedijose jis niekada nepasidarys per daug pavojingas...

Vėl beldžiasi pasiuntinys.

PASIUNTINYS. Prašom atleisti. Aš pamiršau pasakyti, jog šeimininkė meldžia poną nulipti žemyn ir papildyti savo anketą, nes joje dar kažko stinga. Šeimininkė turi šįvakar ją atiduoti.

ORFÉJAS. Ar ji nori, kad aš tuojau pat nulipčiau žemyn?

PASIUNTINYS. Taip, pone, jei ponas sutinka.

ORFÉJAS. Gerai. Aš einu. O tu šiuo tarpu apsirenk, tuojau eisime pusryčiauti.

Pasiuntinys atidaro duris, praleisdamas Orfėją. Jis pats išeina, bet tuojau vėl sugrįžta ir prisiartina prie Euridikės, kuri atsistoja.

PASIUNTINYS. *(Įduodamas jai laišką).* Štai jums laiškas. Aš turėjau jį įduoti prie keturių akių. Šeimininkės nėra kontoroje. Aš sumelavau. Jis turės lipti tik vieną aukštą. Laiškui perskaityti jūs turite pusę minutės.

Jis stovi priešais ją. Euridikė paima laišką, truputį drebėdama, atplėšia, skaito ir nepakitusia veido išraiška jį sudrasko. Paskui įmeta laiško skutelius į pintinę.

PASIUNTINYS. Jokiu būdu ne į pintinę. *(Eina prie pintinės, klaupiasi, surenka laiško skiautes ir susikemša į švarko kišenę).* Ar seniai su juo pažįstami?

EURIDIKĖ. Tik vieną dieną.

PASIUNTINYS. Paprastai viena diena – tai jau daug.

EURIDIKĖ. Paprastai taip.

PASIUNTINYS. Mačiau tiek ir tiek tų porelių šiame kambaryje, miegojo, kaip ir jūs, šioje lovoje. Ir ne tik gražių. Ir storų, ir liesų, ir pabaisų. Ir visi jie šniurkštė: „Mūsų meilė“. Kartais, kaip dabar, vakarui atėjus, man rodos, jog aš juos visus drauge matau. Visas kambarys jų knibžda. Ek, meilė ne tokia jau graži!

EURIDIKĖ. *(Pašnabždomis).* Netiesa.

ORFÉJAS. *(Įeidamas).* Ar jūs dar čia?

PASIUNTINYS. Pone, aš tuojau išeinu.

ORFÉJAS. Šeimininkės neradau kontoroje.

PASIUNTINYS. Matyt, pone, aš per vėlai jums pranešiau. Ji pristigo kantrybės belaukdama. Tiek to, pone, papildysit vakare. *(Dar kartą pasižiūri į juos abu ir išeina).*

ORFÉJAS. Ką jis čia veikė?

EURIDIKĖ. Pasakojo apie visas poreles, kurias matė šiame kambaryje.

ORFÉJAS. Taip bent!

EURIDIKĖ. Pasakojo, jog kartais jis lyg ir mato jas visas kartu. Visas kambarys knibždėte knibžda.

ORFÉJAS. Ir tu klausaisi tokių tauškalų!

EURIDIKĖ. O galbūt ir ne tauškalai. Juk ir tu – tu gi viską žinai – sakei man, jog tie, kuriuos mes pažinome, pasilieka gyventi mūsų atmintyje. Turbūt ir kambarys turi savo atmintį... Ir visi, nakvoję šiame kambaryje, spiečiasi aplink mus, susiglaudę, vieni stori, kiti liesi, kiti tiesiog pabaisos.

ORFÉJAS. Kvailute!

EURIDIKĖ. Lova pilna jų: kaip bjauriai jie juda.

ORFÉJAS. (*Nori ją išvesti*). Eime pietauti. Gatvė visa rausva nuo pirmųjų žibintų. Užsuksime į mažytę smuklę, kvepiančią česnakais. Beje, tu gersi iš taurelės, iš kurios jau gėrė tūkstančiai burnų, ir sėdėsi ant suoliuko, kurį išduobė tūkstančiai storų užpakalių. Ir vis dėlto tau bus jauku. Na, eime.

EURIDIKĖ. (*Priešinasi*). Tu šaipais. Tu visada šaipais. Tu toks stiprus.

ORFÉJAS. Nuo vakarykščio vakaro! Karžygys!.. Tu pati sakei.

EURIDIKĖ. Taip, taip, karžygys, kuris nieko negirdi, nieko nejaučia, kuris pasitiki savimi ir tiesiai eina pirmyn. O, dabar jūs galite būti lengvi, kai visą naštą užkrovėte ant manęs... Jūs pliauškiate, kas tik užaina ant seilės, jūs pačiu netinkamiausiu momentu prikeliate visas tas bjaurias poreles, kurios krutinėja tarp šių keturių sienų, jūs apdergiate mus nuvalkiotų žodžių purvu, o paskui viską pamirštate. Einate sau pietauti, sakydami: kaip gera, spindi žibintai, kvepia česnakais.

ORFÉJAS. Po valandėlės ir tu sakysi tą patį. Na, eime iš šio kambario.

EURIDIKĖ. Man jau nebėra nieko gero. Man jau nebėra gerų kvapų. Kaip greitai viskas pasibaigė...

ORFÉJAS. Kas tau atsitiko? Tu drebi.

EURIDIKĖ. Taip, aš drebu.

ORFÉJAS. Tu perbalusi.

EURIDIKĖ. Taip.

ORFÉJAS. Kokios tavo akys! Aš niekada nemačiau tokių tavo akių. (*Jis bando ją priglauti, bet ji nusigrįžta nuo jo*).

EURIDIKĖ. Nežiūrėk į mane, tavo žvilgsnis mane glamonėja. Tarytum ant mano klubų būtų uždėjęs abi rankas ir kaip ugnis įsiskverbęs į mane. Nežiūrėk į mane.

ORFÉJAS. Aš nuo vakarykščio vakaro žiūriu į tave. (*Jis apkabina ją. Ji pasiduoda šnabždėdama*).

EURIDIKĖ. Taip, tu stiprus... Pažiūrėti tu tik mielas liepas berniokas, bet esi stipresnis už visus. Kai tu grieži savo smuiku, kaip vakar toje stotelėje, arba kai tu kalbi, aš pavirstu mažyte gyvačiuke... Ir man lieka tik viena: tyliau šliaužti prie tavęs...

ORFÉJAS. (*Apkabinęs ją, stengiasi sušildyti*). Ar tau gera, mažyte gyvačiuke?

EURIDIKĖ. Kartkartėmis, kai tu tyli, man atrodo, jog aš laisva, kaip ir anksčiau. Ir aš valandėlę iš paskutiniųjų tampa savo siūlą. Bet kai tik tu pradedi kalbėti, siūlas ima vyniotis į ritę, ir aš vėl pasijunti kaip spąstuose, ir aš vėl laiminga...

ORFÉJAS. Tu esi mažytė gyvačiukė, kuri per daug nori. O mažytės gyvačiukės turi šildytis saulėje, gerti pieną, kurio joms duoda ir ramiai sau murkti.

EURIDIKĖ. *(Tyliai).* Tik katytės murkia.

ORFÉJAS. *(Glostydamas jos plaukus).* Tai nesvarbu. Murk sau sveika, juk aš su tavimi.

EURIDIKĖ. Tu išdavikas. Tu švelniai glostai man plaukus, o aš užmiegu tavo gerosios saulutės šildoma.

ORFÉJAS. Ir sakai: „Kaip sunku“.

EURIDIKĖ. *(Staiga šaukia, ištrūkdama iš jo glėbio).* Brangusis!

ORFÉJAS. Na?

EURIDIKĖ. Aš bijau, kad tai bus per sunku.

ORFÉJAS. Kas?

EURIDIKĖ. Pirmąją dieną atrodo viskas taip lengva. Pirmąją dieną tik svajok ir prasimanyk. Ar tu tikras, kad mes nebūsime viską prasimanę?

ORFÉJAS. *(Suima rankomis jos galvą).* Esu tikras, kad tave myliu ir kad tu myli mane. Ir mano įsitikinimas tvirtas kaip akmuo, kaip medis ir kaip geležis.

EURIDIKĖ. Taip, bet galbūt tu įsivaizdavai mane kitokią. O kai pažvelgsi man tiesiai į akis ir pamatysi mane tokią, kokia aš esu...

ORFÉJAS. Nuo vakar dienos aš žiūriu tau tiesiai į akis. Klausausi, ką tu sapnuodama kalbi.

EURIDIKĖ. Taip, bet aš tau ne daug ką pasakiau. O jei šįvakar aš užmigsiu ir viską išpasakosiu?

ORFÉJAS. Viską! Ką viską?

EURIDIKĖ. Nuvaliotus žodžius, nuvalkotas istorijas. Arba ateis vienas kuris iš personažų ir pasakys tau...

ORFÉJAS. Ką jie galėtų apie tave pasakyti? Dabar aš pažįstu tave geriau, negu jie.

EURIDIKĖ. Tu taip manai? *(Pakelia galvą ir žiūri į Orfėją).*

ORFÉJAS. *(Toliau kalba užsidegęs).* Mano mielas kareivėli! Aš gerai pažįstu tave šiandien, kai esi mano žinioje. Vakar aš buvau truputį bjaurus, visą laiką vaidindamas kapitoną. „Greičiau, štai ateina traukinys. Lipk į paskutinį vagoną. Užimk vietas, o aš eisiu paieškoti pagalvėlių. Kelkis, jau Marselis. Laikas išlipti. Nenusimink, viešbutis toli nuo stoties, bet mes neturime pinigų taksi...“ Ir apdujęs kareivėlis, pilnomis miego akimis, žvaliai šypsodamas griebia lagaminus. Ir viens-du, viens-du, naktį drąsiai žygiuoja paskui savo kapitoną... Ir pamanyk, juk aš galėjau nusivesti damą su plunksnuota skrybėle ir tauškančiais aukštakulniais bateliais! Prašydamas kambario, būčiau numiręs iš baimės. O vagone tie vyrai, kurie tik dėjosi miegą, o iš tiesų žvilgsniais tave nurenginėjo... Ką gali žinoti? Gal ji būtų šypsojusi, timptelėjusi savo sijoną, į šoną pakreipusi galvą, patenkinta, kad tie vyrai, kurie dedasi miegą, jos geidžia... O, aš būčiau numiręs iš gėdos... Bet mano mielas mažytis brolelis, tyliai sėdintis greta manęs, tuojau pasidarė kaip medinis. Kojas užsidangstė paslaptinai ilgu sijonu, rankas irgi kažkaip paslėpė, visa sustingo. Sakytum mažytė negyva mumija, nuvylusi apsimitėlius vyrus, kurie pamažėl ją pamiršo ir užknarkė vienas po kito... Ir aš tau nė nepadėkojau.

EURIDIKĖ. *(Švelniai, nuleidusi galvą).* Nereikia.

ORFÉJAS. Aš nepadėkojau už tavo drąsą.

EURIDIKĖ. (*Vapédama*). Už mano drąsą?

ORFÉJAS. Toms dienoms, kurios netruks ateiti, kada tu, užuot pietavusi, rūkysi su manimi paskutinę cigaretę, po dūmą iš eilės. Dėl suknelių, kurių tu apsimesi nematanti vitrinose. Dėl pašaiپیų krautuviniųų, dėl viešbučių priešišų šeimininiųų, dėl namsargių... Aš tau dar nedėkoju už paklotas lovas, sutvarkytus kambarius, už išmazgotus indus, už paraudusias rankas ir prakiurusias pirštines, ir už virtuve atsiduodančius plaukus. Juk visa tai man davei, sutikdama eiti už manęs. (*Euridikė stovi, nuleidusi galvą; Orfėjas tylėdamas žiūri į ją*). Aš nesitikėjau, kad vieną dieną sutiksiu draugą, kuris mane lydės, kuris atsparus ir guvus, neša savo mantą ir nemėgsta be reikalo šypsotis. Miela tyli draugužė, kuri dieną viskuo rūpinasi, o vakarais graži ir šilta glaudžiasi prie tavęs. Tik tau vienam ta moteris, paslaptingesnė ir švelnesnė už anas išsipusčiusias damas, kurias vyrai kasdien turi sekoti. Mano baikšti, keista laukinukė... Šiąnakt pabudęs, aš pats savęs klausiau, ar aš nesu toks sunkus vyras, kaip ir kiti, kvailai išpuikęs, didelėmis rankomis, ar aš vertas tavęs.

EURIDIKĖ. (*Pakelia galvą ir atidžiai žiūri į pasirodžiusį šešėlį. Visiškai tylutėliai*). Tu iš tiesų taip galvoji apie mane?

ORFÉJAS. Taip, mano meile.

EURIDIKĖ. (*Truputį pagalvojęsi*). Tai tiesa. Tai išties labai žavi Euridikė.

ORFÉJAS. Tu tokia esi.

EURIDIKĖ. Taip. Tavo teisybė, tikrai bus tau gera žmona. (*Valandėlę tyli, paskui tyliai taria juokingu balseliu, glostydama jam plaukus*). Panelė Euridikė – tavo žmona...

ORFÉJAS. (*Atsistoja stiprus ir linksmas*). Sveikinu! O dabar pagaliau ar einate pietauti? Gyvačių kerėtojas nebeišgali pūsti fleitos. Jis miršta badu.

EURIDIKĖ. (*Kitokiu balsu*). Dabar uždek šviesą.

ORFÉJAS. Štai pagaliau protingas žodis! Tegul visur užsidega šviesos. Tegul plūsta šviesos bangos. Teišnyksta visi vauduokliai. (*Paspaudžia jungiklį. Ryški šviesa užlieja kambarį ir jį subjauroja. Euridikė atsistoja*).

EURIDIKĖ. Brangusis, aš nenorėčiau eiti į restoraną ir matyti žmones. Jei nori, aš išeisiu, nupirksiu šį tą ir mudu pavalgysime čia.

ORFÉJAS. Ar kambariye, kur visur knibžda?

EURIDIKĖ. Taip, dabar tai nesvarbu...

ORFÉJAS. (*Žengia*). Tai bus įdomu. Aš eisiu drauge su tavimi.

EURIDIKĖ. (*Skubėdama*). Ne, geriau aš viena. (*Jis sustoja*). Man bus malonu tau visko pripirkti, bent jausiuosi kaip tikra moteris.

ORFÉJAS. Na, tai pripirk visko.

EURIDIKĖ. Taip.

ORFÉJAS. Mudu puotausime.

EURIDIKĖ. Taip, brangusis.

ORFÉJAS. Puotausime, lyg būtume turėję krūvą pinigų. Tai bus stebuklas, kurio turtingi žmonės niekada nesupras... Nupirk ananasą, tikrą ananasą, dangau dovaną, o ne menką konservuotą

Amerikos ananasą. Tiesa, mudu neturime peilio. Ir mudu negalėsime jo valgyti. Vadinasi, teisybė, kad ananasai ginasi.

EURIDIKĖ. *(Tyliai juokiasi pilnomis ašarų akimis).* Taip, brangusis.

ORFĖJAS. Taip pat pietums nupirk gėlių, daug gėlių...

EURIDIKĖ. *(Murma liūdnei šypsodama).* Bet gėlių niekas nevalgo.

ORFĖJAS. Teisybė. Pastatysime jas ant stalo. *(Žvalgosi aplinkui).* Mudu neturime stalo. Vis dėlto nupirk daug gėlių... Ir nupirk vaisių: persikų, geriausių persikų, abrikosų, slyvų. Nupirk kampą duonos, kad būtų matyti, jog mudu rimti žmonės, ir butelį baltojo vyno, gersime iš stiklinės dantims skalauti. Na, skubėk, aš mirštu iš bado.

Euridikė ima skrybėlaitę ir priešais veidrodį dedasi ant galvos.

Tu užsidėsi skrybėlaitę?

EURIDIKĖ. Taip. *(Staiga atsigrįžta ir taria keistu, kimiu balsu).* Sudie, brangusis.

ORFĖJAS. *(Juokdamasis jai šaukia).* Tu sakai sudie, tarytum atsisveikintum su Marseliu.

EURIDIKĖ. *(Ant slenksčio).* Taip. *(Šypsodamasi ji apgailėtinai žiūri į jį valandėlę ir staiga išeina).*

ORFĖJAS. *(Valandėlę stovi, šypsodamasis išėjusiai Euridikei. Staiga jo šypsena užgęsta, veidas pasidaro rimtas, jį apima neaiškus nerimas. Jis bėga durų link ir šaukia).* Euridike! *(Atidaro duris ir nustebeš traukiasi atbulas).*

Ant slenksčio pasirodo šypsantis jaunuolis, kuris stotyje prie jų buvo priėjęs.

JAUNUOLIS. Ji ką tik nulipo laiptais.

Orfėjas traukiasi atbulas, jis nustebeš, jis ne iš karto atpažįsta jaunuolį.

Jūs nebeprisimenate manęs? Mes vakar susipažinome stoties bufete, kai atsitiko nelaimė... Atsimenate, jaunuolis puolė po traukiniu... Aš išdrįsau užėiti pas jus pasisveikinti. Jūs man atrodėte tokie mieli. Dabar mes kaimynai. Aš gyvenu vienuoliktame kambaryje. *(Ieina į kambarį ir atkiša cigarečių paketį).* Ar jūs rūkote?

Orfėjas automatiškai paima cigaretę.

O aš nerūkau. *(Ištraukia degtukų dėžutę ir pridega Orfėjui cigaretę).* Ugnies?

ORFĖJAS. Dėkui. *(Uždaro duris ir automatiškai klausia).* Su kuo turiu garbės?..

JAUNUOLIS. Kelionių pažintys tuo žavingos, kad tiksliai nežinau, su kuo turi reikalą. Mano pavardė jums nieko nepasakys. Vadinkite mane ponu Anri.

Jis jau kambaryje. Šypsodamasis žiūri į Orfėją. Orfėjas kaip užburtas irgi žiūri į jį.

PONAS ANRI. Marselis gražus miestas. Visur knibžda žmonės, visur apgaulė ir purvas. Tiesa, senojo uosto gatvelėse jau ne tiek daug būna galvažudysčių, kaip kad yra kalbama, tačiau miestas vis tiek gražus. Ar jūs manote ilgai čia užtrukti?

ORFĖJAS. Aš nežinau.

PONAS ANRI. Aš galbūt vakar truputį per familiariai jus užkalbinau. Bet judu buvote tokie graudūs, susiglaudę vidury tos tuščios salės... Puikios dekoracijos, ar ne? Raudona ir tamsu, čia pat naktis ir tas stoties triukšmas gilumoje... *(Ilgai žiūri į Orfėją, šypsosi).* Mažytis Orfėjas ir panelė Euridikė... Ne

kiekvieną dieną gali paganyti akis... Aš galėjau ir neužkalbinti jūsų... Paprastai aš nieko neužkalbinu. Kuriems galams? Bet tada nežinia kodėl nesusivaldęs panorau arčiau jus pažinti. Jūs muzikantas?

ORFĖJAS. Taip.

PONAS ANRI. Aš mėgstu muziką. Mėgstu viską, kas džiugu, švelnu. Apskritai mėgstu laimę. Bet kalbėkime apie jus. Apie mane kalbėti neįdomu. Pirmiausia išgerkite ko nors. Tuoju pasidaro lengva kalbėtis. *(Jis atsistoja ir skambina. Valandėlę šypsodamasis žiūri į Orfėją).* Man labai malonu pasikalbėti su jumis. *(Jeina pasiuntinys).* Ką gersite? Degtinės ar konjako?

ORFĖJAS. Bet ką.

PONAS ANRI. Stikliuką konjako.

PASIUNTINYS. Tik vieną stikliuką?

PONAS ANRI. Taip. *(Orfėjui).* Atleiskite, aš negeriu. *(Pasiuntinys išeina. Ponas Anri vėl šypsodamasis žiūri į Orfėją).* Man labai malonu su jumis susitikti.

ORFĖJAS. *(Nerangiai linktelėjęs).* Dėkoju.

PONAS ANRI. Turbūt jūs stebitės, kodėl aš jumis domiuosi?

Orfėjas patraukia pečiais.

Vakar aš sėdėjau salės gilumoje, kai ji priėjo prie jūsų, tarsi masinama jūsų griežimo. Labai jaudina tos akimirkos, kada pastebi, kaip likimas stumdo figūras savo šachmatų lentoje, ar ne?

Jeina pasiuntinys.

Štai jūsų konjakas.

ORFĖJAS. Dėkui.

Pasiuntinys išeina.

PONAS ANRI. *(Išlydėjęs jį akimis).* Ar pastebėjote, kaip lėtai šis pasiuntinys išėjo iš kambario?

ORFĖJAS. Ne.

PONAS ANRI. *(Priena prie durų, klausosi).* Žinoma, jis užėmė savo postą už durų. *(Grįžta prie Orfėjo).* Aš esu tikras, kad jis įvairiais pretekstais jau daug kartų buvo įėjęs į jūsų kambarį. Aš esu tikras, kad jis mėgino užmegzti su jumis kalbą.

ORFĖJAS. Taip, mėgino.

PONAS ANRI. Štai matote, ne aš vienas jumis šiandien domiuosi... Aš galiu kirsti lažybų, jog nuo vakar ir krautuvininkai, ir stoties tarnautojai, ir mergytės gatvėje taip pat nejprastai jums šypsojo...

ORFĖJAS. Žmonės visada malonūs įsimylėjusiems.

PONAS ANRI. Ne vien tik malonūs. Ar jums neatrodo, kad jis žiūri į jus per daug atidžiai?

ORFĖJAS. Ne. Kodėl?

PONAS ANRI. *(Šypsodamasis).* Šiaip sau. *(Valandėlę mąsto, o paskui paima Orfėjui už rankos).* Mano brangusis. Pasaulyje yra dvi žmonių rūšys. Viena rūšis labai skaitlinga, vaisinga, laiminga, gali ją minkyti kaip molį, valgo savo dešras, gimdo savo vaikus, dirba, skaičiuoja savo skatikus, kad ir kokie metai būtų, nepaiso nei maro, nei karo, ir taip ligi grabo lentos. Tai kasdienos žmonės, kuriuos sunku įsivaizduoti mirusius. Yra ir kitokių žmonių – tauriųjų, didvyrių. Juos lengva įsivaizduoti išblyškusių,

partrenktus ant žemės su kruvina žaizda kaktoje, čia triumfuojančius tarp sargybos, čia tarp dviejų žandarų, nelygu aplinkybės. Tai išrinktieji. Ar toks likimas niekada jūsų neviliojo?

ORFÉJAS. Niekada, o šįvakar mažiau, negu kada nors.

PONAS ANRI. *(Prieina prie jo, uždeda ranką ant peties ir beveik švelniai žiūri į jį).* Gaila. Nereikia laime per daug tikėti. Ypač kai iš taurių. Išvengi nusivylimų.

Pasiuntinys pasibeldžia ir įeina.

PASIUNTINYS. Pone, ten kažkokia mergina teiraujasi Euridikės. Aš pasakiau, kad panelė išėjusi, be ji, rodos, manimi netiki. Ji žūtbūt nori jus pamatyti. Ar paprašyti ją čionai?

MERGINA. *(Įeina ir nustumia pasiuntinį).* Atėjau neprašoma. Kur Euridikė?

ORFÉJAS. Išėjusi, panele. O kas jūs tokia?

MERGINA. Aš viena iš jos trupės draugų. Man reikia tuojau pat su ja pasikalbėti.

ORFÉJAS. Aš gi jums pasakiau, kad ji išėjusi. O be to, manau, jai nėra ko su jumis kalbėtis.

MERGINA. Klystate. Jai apie daug ką reikia su manimi pasikalbėti. Ar seniai ji išėjusi? Ar išeidama ji pasiėmė savo lagaminą?

ORFÉJAS. Savo lagaminą? Ko gi jai imti savo lagaminą? Ji išėjo šio to nupirkti pietums.

MERGINA. Gal ji išėjo jums šio to nupirkti pietums, tačiau ji turėjo rimtų priežasčių pasiimti savo lagaminą. Mes laukėme jos stotyje, pasirengę sėsti į traukinį, kuris išeina aštuntą valandą dvylika minučių.

ORFÉJAS. *(Šaukia).* Laukėt ko?

PASIUNTINYS. *(Išsitraukia didelį varinį laikrodį).* Aštuonios valandos dešimt minučių keturiasdešimt sekundžių.

MERGINA. *(Lyg sau viena).* Turbūt ji bus su juo stotyje. Ačiū. *(Greitai atsigrįžta).*

ORFÉJAS. *(Sulaiko ją prie durų).* Su kuo?

MERGINA. Paleiskite. Man skauda. Aš pavėluosiu į traukinį!

PASIUNTINYS. *(Visą laiką žiūrėdamas į laikrodį).* Lygiai vienuolika minučių.

DIULAKAS. *(Pasirodo tarpdury ir sako pasiuntiniui).* Jau trylika minučių. Jūs laikrodį vėluoja. Traukinys jau išėjęs. *(Orfėjui).* Paleiskite mažytę, aš galiu jums atsakyti. Stotyje su manim.

ORFÉJAS. *(Traukiasi atbulas).* Kas jūs toks?

DIULAKAS. Alfredas Diulakas, Euridikės impresario. Kur ji dabar?

ORFÉJAS. Ko norite iš jos?

DIULAKAS. *(Ramiai įeina į kambarį, čiulpdamas užgesusį cigarą).* O jūs?

ORFÉJAS. Euridikė – mano meilužė.

DIULAKAS. Ar seniai?

ORFÉJAS. Nuo vakarykštės dienos.

DIULAKAS. Įsivaizduokit, ji irgi mano meilužė. Jau metai.

ORFÉJAS. Meluojate.

DIULAKAS. (*Šypsosi*). Nes ji pamiršo jums pasakyti?

ORFÉJAS. Euridikė, prieš sueidama su manimi, viską man papasakojo. Ji tris mėnesius buvo meilužė to vaikino, kuris vakar puolė po traukiniu.

DIULAKAS. Tik pamanykit, koks kvailys! Vaikinas pas mane vaidino niekšus. Trupėje visi jo bijojo. Mergelė sako jam, kad jį meta, ir jis šoka po Parpinjano traukiniu. Beje, aš nesuprantu, kuriems galams ji įspėjo jį. Ir patyliukais kaip paukštelis nuo mūsų paspruko...

ORFÉJAS. Todėl, kad tik su juo turėjo pasiaiškinti.

DIULAKAS. Ne. O aš kas? Visų pirma aš impresario. Štai jau bus du vakarai, kai aš paskubomis turiu rasti jai pamainą, o tai nėra lengva. O be to, pykit nepykit, užvakar ji praleido naktį su manimi.

ORFÉJAS. (*Žiūri į jį*). Sunku pasakyti – kas jūs: ar šlykštus, ar juokingas...

DIULAKAS. (*Žengtelį artyn*). Tikrai?

ORFÉJAS. Beje, aš manau, kad juokingas, nors ir labai riečiate nosį.

DIULAKAS. Todėl, kad mergelė šiandakt gulėjo jūsų lovoje, o ne mano, ar ne? Mano mielas, jūs dar vaikas. Tokiai merginai, kaip Euridikė, atleistinos tos mažytės užgaidos. Ji priklausė ir tam kvailiui, kuris vakar palindo po traukiniu. Jūs tai kas kita, suprantu. Gražių akių, jaunas...

ORFÉJAS. (*Šaukia*). Aš myliu Euridikę, ir ji mane myli!

DIULAKAS. Ar ji pati sakė?

ORFÉJAS. Taip.

DIULAKAS. (*Ramiai atsisėda į fotelį*). Tai nuostabi mergina... Laimė, aš ją pažįstu.

ORFÉJAS. O jei aš ją geriau pažįstu, negu jūs?

DIULAKAS. Nuo vakar?

ORFÉJAS. Taip, nuo vakar.

DIULAKAS. Klausykit, aš nelaikau savęs gudruoliu. Jei išeitų kalba apie ką kita – jūs pažiūrėti protingesnis už mane, – galbūt, aš pasakyčiau jums: „Na, ką gi“. Bet du dalykus aš puikiai išmanau: visų pirma savo amatą...

ORFÉJAS. Ir Euridikę?

DIULAKAS. Ne, į tai aš nepretenduoju. Aš norėjau pavartoti daug kuklesnį žodį: moteris. Jau dvidešimt metų aš impresario. Vaikeli, aš urmu pardavinėju moteris, man vis viena – ar jos rodys kojas provincijos reviu, ar bliaus „Toskos“ arijas kazino, bet aš myliu moteris. Jau vienos iš šių priežasčių pakanka, kad galėčiau tvirtinti išmanąs moteris. Euridikė galbūt įdomi mergiotė, – aš pirmas jums sakau, – bet mudu abu žinome, kaip ji sudėta, ir jūs sutiksime su manimi, kad ji vis dėlto moteris...

ORFÉJAS. Ne.

DIULAKAS. Kodėl ne? Jūs išskė Euridikę jums pasirodė angelas? Mano mielas, atidžiai pažiūrėkit į mane, Euridikė ištikus metus buvo mano meilužė. Argi toks, kaip aš, gali sugundyti angelą?

ORFÉJAS. Jūs meluojate. Euridikė negalėjo jums priklausyti!

DIULAKAS. Ir jūs jos meilužis, ir aš. Gal norite, kad nupasakočiau, kaip ji išrodo?

ORFÉJAS. (*Traukiasi atbulas*). Ne.

DIULAKAS. (*Eina artyn. Jis šlykštus*). Kokia ji, ta jūsiškė Euridikė? Ar rytais nereikia jos išversti iš lovos? Ar nereikia plėšti jai iš rankų romanų ir cigarečių? Sakykit, ar matėt ją nors valandėlę be cigaretės dantyse? Kaip kokį padaužą, ar ne? O jos kojines matėt? Ar atsikėlusi iškart jas surado? Būkite atviras. Geriau prisipažinkit, kad jos marškiniai buvo užkarti ant spintos, bateliai pamesti vonios kambaryje, skrybėlaitę nušveista po kėde, o krepšelio išvis negalėjai rasti. Esu septynis jai nupirkęs.

ORFÉJAS. Netiesa.

DIULAKAS. Kodėl netiesa? Bene jūs Euridikę matėte kada nors tvarkingą? Aš netikiu stebuklais. Manau, jau ne kartą gavote stypsoti prie vitrinų. Kiek suknelių nuo vakar dienos ji pareikalavo nupirkti? Kiek skrybėlaičių? Čia kalbant, čia paliekant...

ORFÉJAS. Euridikė nuėjo su manimi, turėdama tik vieną suknelę. Ir tik vieną lagaminėlį.

DIULAKAS. Aš pradėdau manyti, jog mes kalbame ne apie tą pačią Euridikę, arba ji galvojo, kad tai truks neilgai... Ar sakė jums, kad taip bus visą gyvenimą? Esu tikras, jog ji buvo nuoširdi. Ji galvojo: „Šitaip bus visą gyvenimą, jei jis pajėgs mane išsaugoti, jei tėtušis Diulakas neužeis mano pėdsakų ir neatvyks manęs pasiimti“. O širdies gilumoje ji buvo tikra, jog tėtušis Diulakas ją suras. Tas irgi jai būdinga...

ORFÉJAS. Ne.

DIULAKAS. Taip, taip, mano mielas, tikrai taip... Euridikė ypatinga, savaime suprantama, bet jos galvosena tokia pat, kaip ir visų kitų bobelių.

ORFÉJAS. Netiesa!

DIULAKAS. Viskas jums netiesa. Keistas jūs žmogus! O ar seniai ji išėjusi?

ORFÉJAS. Jau bus dvidešimt minučių.

DIULAKAS. Gerai, bet ar tikrai taip?

ORFÉJAS. Taip.

DIULAKAS. Ir ji norėjo išeiti būtinai viena? Ar ne?

ORFÉJAS. Taip, jai buvo malonu vienai viską pirkti pietums.

DIULAKAS. Ir tai tiesa?

ORFÉJAS. Taip.

DIULAKAS. Tai va, klausykit, prieš penkias minutes aš įdaviau jai laišką, prašydamas, kad ateitų pas mane į stotį.

ORFÉJAS. Niekas jai negalėjo laiško įduoti, nuo vakar dienos aš nė valandėlės nebuvau nuo jos pasitraukęs.

DIULAKAS. Ar tikrai? (*Žiūri į pasiuntinį. Orfėjas žiūri į jį, pats nesuprasdamas kodėl*).

PASIUNTINYS. (*Staiga sunerimsta*). Atleiskite, regis, mane kviečia. (*Pasišalina*).

ORFĖJAS. Tiesa, valandėlei buvau ją palikęs. Tas žmogus man pasakė, jog mane prašo užėiti į kontorą.

DIULAKAS. Kaip tik tą žmogų aš prašiau įduoti savo laiškutį Euridikei. Ir jis įdavė, kai buvote apačioje.

ORFĖJAS. (*Eina artyn*). Ką jai rašėte tame laiškutyje?

DIULAKAS. Kad lauksiu jos aštuntiniam traukiniui. Nebuvo reikalo ką nors daugiau rašyti... Jei jau likimas pasibeldė į jos duris ir tarė: „Euridike, jau baigta“, – buvau tikras, kad ji paklausys. Mano mielas, tik vyrai šoka pro langą...

ORFĖJAS. Matote, o ji vis dėlto neatėjo į stotį!

DIULAKAS. Beje, tas tiesa. Neatėjo. Bet manoji Euridikė visada vėluoja. Ir aš per daug nesijaudinu. Ar jūsiškė Euridikė turėjo daug ko nupirkti?

ORFĖJAS. Duonos, vaisių.

DIULAKAS. Ir jūs sakote, kad ji išėjo prieš dvidešimt minučių? Man regis, duonai ir vaisiams nupirkti ji per ilgai gaišta. Pardavėjų pilna gatvė. O gal ir jūsiškė Euridikė mėgsta vėluoti? (*Merginai*). Ji, ko gero, mūsų ieško stotyje, nubėk pažiūrėti.

ORFĖJAS. Aš irgi einu.

DIULAKAS. Jūs pradodate tikėti, kad ji galėjo su mumis išvažiuoti. O aš lieku čia.

ORFĖJAS. (*Sustoja ir šaukia merginai*). Jeigu jūs ją pamatysite, pasakykit...

DIULAKAS. Be reikalo. Jeigu ji bus stotyje, vadinasi, mano teisybė, ir jūsų miela, ištikima ir tvarkinga Euridikė buvo tik svajonė. Tad jums nėra ko su ja nė šnekėti.

ORFĖJAS. (*Šaukia merginai*). Pasakykite jai, kad aš myliu ją!

DIULAKAS. Gal išspausite jai vieną ašarėlę: ji jautri. Ir tiek.

ORFĖJAS. (*Vėl šaukia*). Pasakykite jai, kad ji ne tokia, kokia ją kiti laiko, kad ji tokia, kokią aš pažįstu!

DIULAKAS. Stotyje išaiškinti tokį dalyką per daug sudėtinga. Skubėk ir, – žinot, aš ne sukta, – atvesk ją čionai. Po valandėlės ji pati mums pasakys, kas ji tokia.

Mergina eina, bet tarpdury susiduria su pasiuntiniu.

PASIUNTINYS. Pone...

ORFĖJAS. Kas atsitiko?

PASIUNTINYS. Ten policininkas atvažiavo su mašina...

ORFĖJAS. Ko jis nori?

PASIUNTINYS. Jis teiraujasi, ar čia nėra kokio merginos giminaičio, nes Tulono autobuse ją ištiko nelaimė...

ORFĖJAS. (*Kaip pamišęs*). Ar ji sužeista? Ar ji apačioje?

Orfėjas išbėga į koridorių. Diulakas seka jam iš paskos, pusbalsiu keikdamasis, meta šalin cigarą.

Mergina irgi išbėga.

DIULAKAS. (*Išeidamas*). Kaip ji pateko į Tulono autobusą?

PASIUNTINYS. *(Pasilikęs vienas priešais poną Anri, kuris nekrustelėja).* Jie niekada nesužinos, kaip ji ten pateko... ji nesužeista, ji negyva. Autobusas, važiuodamas iš Marselio, susidūrė su autocisterna. Kitus keleivius tik sužeidė suskeldėję autobuso langai. Tik ji viena... Aš mačiau ją. Jie paguldė ją sunkvežimyje. Jos smilkinyje tik mažytė žaizdelė. Gali pamanyti, kad ji miega.

PONAS ANRI. *(Rodos, negirdi pasiuntinio kalbų. Susikišęs rankas į apsiausto kišenes, eina lauk. Tarpdury atsigręžia).* Pasakykite, kad duotų sąskaitą. Šį vakarą išvažiuoju. *(Išeina).*

Uždanga

TREČIAS VEIKSMAS

Stoties bufeto dekoracijos skendi tamsoje. Naktis. Tik iš perono, kur šviečia signaliniai žibintai, skverbiasi silpna šviesa. Tolumoje girdėti neaiškus varpelio skambėjimas.

Bufetas tuščias. Kėdės sukrautos ant stalų. Valandėlę scena tuščia, paskui atsiveria durys į peroną. Įeina ponas Anri, vesdamasis Orfėją, kuris be kepurės, su apsiaustu. Jis nusikamavęs, pavargęs.

ORFĖJAS. *(Suglumęs žvalgosi aplink).* Kur mes?

PONAS ANRI. Argi nesuvoki?

ORFĖJAS. Aš negaliu toliau eiti.

PONAS ANRI. Tuoj atsikvėpsi. *(Nukelia vieną kėdę nuo stalo).* Štai tau kėdė.

ORFĖJAS. *(Sėdasi).* Kur mes? Bene aš girtas? Viskas sukasi aplink. Kas atsitiko nuo vakar dienos?

PONAS ANRI. Dabar dar vakar diena.

ORFĖJAS. *(Staiga viską suvokia ir šaukia, stengdamasis atsistoti).* Jūs žadėjote man...

PONAS ANRI. *(Deda ranką jam ant peties).* Taip, aš tau žadėjau. Sėdėk. Ilsėkis. Rūkysi? *(Siūlo cigaretę, šis automatiškai ją paima).*

ORFĖJAS. *(Degtukai užsidegus, vėl žvalgosi aplink).* Kur mes?

PONAS ANRI. Įspėk.

ORFĖJAS. Aš noriu žinoti, kur mes.

PONAS ANRI. Tu sakei, kad nebijosi.

ORFĖJAS. Aš nebijau. Aš tik noriu žinoti, ar pagaliau mes atvykome?

PONAS ANRI. Taip, mes atvykome.

ORFĖJAS. Kur?

PONAS ANRI. Truputį kantrybės. *(Vėl įžiebia degtuką, nužvelgia sienas, eina prie elektros jungiklio. Tamsoje pasigirsta spragtelėjimas, gilumoje užsidega sieninė lempa, skleidžianti silpną šviesą).* Ar dabar matai?

ORFĖJAS. Stoties bufetas...

PONAS ANRI. Taip.

ORFĖJAS. *(Pašoka).* Jūs sumelavote, ar ne?

PONAS ANRI. *(Sodina jį).* Ne. Aš niekada nemeluojau. Sėdėk. Nešūkauk.

ORFĖJAS. Ko jūs įėjote į mano kambarį? Aš gulėjau sujauktoje lovoje. Aš kentėjau. Man buvo beveik gera kentėti.

PONAS ANRI. *(Dusliai).* Aš jau nebegalėjau matyti, kaip tu kenti.

ORFĖJAS. O kas jums rūpi mano kančios?

PONAS ANRI. Nežinau. Man tai pirmas kartas. Kažkas svetima ėmė sekinti mane. Dar truputis tavo ašarų, dar truputis tavo kančių, ir manyje atsivertų kruvina žaizda... Buvau beišvykstąs iš viešbučio.

Pasidėjau savo lagaminus ir užsukau tavęs nuraminti. Bet tavęs jokiui būdu negalėjau nuraminti, tad aš daviau tau pažadą, kad tu nutiltum.

ORFĖJAS. Dabar aš tyliu. Kenčiu tylėdamas. Jei jūs silpnų nervų, to, manau, pakanka.

PONAS ANRI. Tu vis manim netiki?

ORFĖJAS. (*Abiem rankomis susiima galvą*). Aš labai norėčiau jums tikėti, bet ne, netikiu.

PONAS ANRI. (*Tyliai juokiasi, draiko Orfėjui plaukus*). Vargšas kietakaktis! Verki, vaitoji, kenti, bet nenori tikėti. Aš labai myliu tave. Matyt, labai tave myliu, kad vakar tuojau pat nepabėgau, kaip paprastai, kad įėjau į tą kambarį, kur tu raudojai. Aš neapkenčiu skausmo. (*Vėl kažkokio keisto švelnumo pagautas, draiko jam plaukus*). Kvailiuk, neilgai trukus tu nebeverksi, nebereikės tau svarstyti, ar tikėti, ar ne.

ORFĖJAS. Ji ateis?

PONAS ANRI. Ji jau čia.

ORFĖJAS. Šioje stotyje? (*Šaukia*). Bet ji nebegyva. Aš mačiau, kaip žmonės ją nešė.

PONAS ANRI. Žmogau, ar tu nori suprasti, ką? Ar tau dar negana, kad likimas tau daro netikėta išimtį. Nė nesudrebėjęs padavei man ranką, nuėjai paskui mane, net nepasiteiravęs, kas aš toks, sparčiai žingsniavai ligi gilios nakties ir vis dėlto nori suprasti...

ORFĖJAS. Ne. Aš noriu vėl ją pamatyti. Ir viskas.

PONAS ANRI. Ir tiek? Žmoguti, aš atvedu tave prie pat mirties slenksčio, o tu galvoti tik apie savo mielą draugužę... Tavo teisybė, mirtis verta tik tavo paniekos. Ji tiesia savo milžiniškus tinklus, kerta akilai, ji groteskiška, siaubinga, nežabota. Tokia kvaila, kad gali nusikirsti sau ranką užsimojusi. Tas, kuris matė, kaip jūs, žmonės, mokat išsipinklioti iš bėdos, kaip šauniai tratinat iš kulkosvaidžių, tvirtai laikot laivo vairą, kaip sugebat visame kame laimėti ir kaip taikliai mušate priešą, tas supranta, kad žmonės daug pavojingesni. Vargšė mirtis... Nerangi pamišėlė. (*Truputį pavargęs, sėdasi greta Orfėjo*). Aš tau patikėsiu vieną paslaptį, tik tau vienam, nes aš labai myliu tave. Mirtis turi tik vieną ypatybę, kurios niekas nežino: ji gera, siaubingai gera. Ji bijo ašarų, bijo skausmo. Kiekvieną sykį, kada tik įmanoma, kada gyvenimas jai nekliudo, ji veikia labai greitai... Ji atpalaiduoja mazgus, nutraukia varžtus, leidžia atsikvėpti, o gyvenimas priešinasi, graibstosi paskutinės vilties kaip elgeta, netgi tada, kai jau pralošęs, netgi tada, kai žmogus nebegali judėti, kai jis subjaurotas, netgi tada, kai jis pasmerktas amžinoms kančioms. Vien mirtis yra tikras draugas. Tik palietusi pirštu, ji sugrąžina pabaisai žmogišką išvaizdą, nuramina pasmerktąjį, išlaisvina.

ORFĖJAS. (*Staiga šaukia*). Jau geriau Euridikę matyčiau subjaurotą, kenčiančią, seną!

PONAS ANRI. (*Nuliūdęs nuleidžia galvą*). Žinoma, kvailiuk, visi jūs vienodi.

ORFĖJAS. Taip, draugas! Pagrobė Euridikę! Tik palietė pirštu ir nuvyto jaunoji Euridikė, grakščioji Euridikė, šypsanti Euridikė...

PONAS ANRI. (*Staiga atsistoja, tarytum pailsęs ir šiurkščiai taria*). Ji sugrąžins tau Euridikę.

ORFĖJAS. (*Taip pat atsistoja*). Kada?

PONAS ANRI. Tuojau pat. Bet atidžiai mane išklausyk. Tavo laimei, šiaip ar taip, jau amen. Tos dvidešimt keturios valandos, ta menkutė para – štai ir viskas, ką gyvenimas, tavo brangusis

gyvenimas, davė mažajam Orfėjui ir mažajai Euridikei. Šiandien galbūt tu neverktum mirusios Euridikės, bet verktum pabėgusios Euridikės...

ORFÉJAS. Netiesa. Ji nebuvo nuėjusi pasimatyti su tuo žmogumi!

PONAS ANRI. Ne. Bet negrįžo ir į tavo kambarį nesugrįžo. Ji vienui viena įsėdo į Tulono autobusą, be pinigų, be lagamino. Kur ji bėgo? O kas gi iš tiesų buvo tavo mažoji Euridikė, kurią manei mylėti?

ORFÉJAS. Kad ir kas ji būtų, aš dar myliu ją. Aš noriu vėl ją pamatyti. Ak, pone, susimildamas, gražinkite man Euridikę, nors ir nebetobulą. Aš noriu dėl jos kentėti, turėti gėdos. Aš noriu vėl ją prarasti ir vėl surasti. Aš noriu jos neapkęsti, o paskui čiūčiuoti ją kaip mažą vaiką. Aš noriu kovoti, noriu kentėti, noriu viską prisiimti... Aš noriu gyventi.

PONAS ANRI. *(Suiržęs).* Tu gyvensi...

ORFÉJAS. Tegul būna ir purvas, ir klaidos, ir neviltis, ir nauja pradžia, – ir gėda...

PONAS ANRI. *(Žiūri į jį su panieka, bet ir švelniai; jis šnabžda).* Žmogutis... *(Prieina prie jo ir kalba jau kitu tonu).* Sudie, ji tau gražinama. Ji čia, perone, toje pat vietoje, kur vakar ją pirmą kartą išvydai. Ji tavęs laukia, amžinai laukia. Ar atsimeni sąlygą?

ORFÉJAS. *(Jau žiūrėdamas į duris).* Taip.

PONAS ANRI. Pakartok. Jei pamiršai tą sąlygą, aš jau niekuo tau negalėsiu padėti.

ORFÉJAS. Aš privalau jai nežiūrėti į akis.

PONAS ANRI. Bus nelengva.

ORFÉJAS. Jei pažvelgsiu nors kartą į ją prieš rytą, ją prarasiu.

PONAS ANRI. *(Sustoja, šypsodamasis).* Kietakakti, ir tu jau neklausi nei kodėl, nei kaip?

ORFÉJAS. *(Neatplėšdamas akių nuo durų).* Ne.

PONAS ANRI. *(Vėl šypsosi).* Gerai... Sudiev. Gali viską pradėti iš naujo. Nedėkok man, tuo tarpu.

Ponas Anri išeina. Orfėjas stovi valandėlę nejudėdamas, paskui eina prie durų, atidaro. Peronas tuščias. Iš pradžių Orfėjas nieko nesako. Paskui nežiūrėdamas dusliai klausia.

ORFÉJAS. Ar tu čia?

EURIDIKĖ. Taip, brangusis. Kaip ilgai tuėjai.

ORFÉJAS. Man leido ateiti tavęs... Tik aš privalau į tave nežiūrėti, kol neprašvis.

EURIDIKĖ. *(Pasirodo).* Taip, brangusis. Žinau. Man jie sakė.

ORFÉJAS. *(Ima ją už rankos ir vedasi nežiūrėdamas. Juodu pereina sceną ir sustoja prie suolelio).* Eikš čia. Palauksime čia ryto. Kai susirinks kelneriai pirmojo traukinio pasitikti, išauš, ir mudu būsime laisvi. Užsisakysime karštos kavos, ko nors užkąsti. Tu gyvensi. Ar tau ne per šalta?

EURIDIKĖ. Šalta. Labai. Baisiai šalta. Bet man uždrausta ką nors tau pasakoti. Galiu kalbėti nebent, kas atsitiko iki tos valandėlės, kada vairuotojas šyptelėjo į savo veidrodėlį ir autocisterna kaip padūkęs žvėris puolė ant mūsų.

ORFÉJAS. Vairuotojas atsigręžė, norėdamas šyptelėti į veidrodėlį?

EURIDIKĖ. Taip. Tu gi žinai, Pietų vaikinai įsitikinę, kad visos moterys į juos žiūri. O aš visiškai nenorėjau, kad į mane žiūrėtų.

ORFÉJAS. Ar jis tau šypsojosi?

EURIDIKĖ. Taip, brangusis, vėliau aš tau viską paaiškinsiu. Jis staiga pasuko vairą ir visi keleiviai suriko. Aš pamačiau, kaip autocisterna šoktelėjo, o vairuotojo šypsena virto grimasa. Štai ir viskas. *(Pauzė. Dar priduria silpnu balseliu).* O daugiau pasakoti aš neturiu teisės.

ORFÉJAS. Ar tau gera?

EURIDIKĖ. O taip! Juk tu šalia!

ORFÉJAS. Apsigaubk pečius mano apsiaustu. *(Apgaubia ją apsiaustu. Tyla. Jiems gera).*

EURIDIKĖ. Ar tu prisimeni kelnerį iš „Komedi Fransez“?

ORFÉJAS. Rytoj rytą jį pamatysim.

EURIDIKĖ. O gražuolę kasininę, kuri visą laiką tylėjo? Galbūt sužinosime, ką ji apie mus galvojo. Kaip patogu prisikelti... Rodos, tik dabar būtume susitikę. *(Ima klausinėti, kaip ir pirmąjį kartą).* Ar tu geras, ar tu blogas, kuo tu vardu?

ORFÉJAS. *(Šypsodamasis įsijungia į žaidimą).* Orféjas, o tavo?

EURIDIKĖ. Euridikė... *(O paskui tyliai priduria).* Tik šį kartą mudu įspėti. *(Ji palenkia galvą ir taria po mažos pauzės).* Atleisk man. Ko gero, buvai labai išsigandęs...

ORFÉJAS. Taip. Iš pradžių lyg ir jauti, jog kažkas tave lydi, seka iš paskos, klausosi, ką tu kalbi. O paskui staiga kaip žvėris šoka ant tavęs. Iš pradžių jis tolydžio slegia pečius, o paskui pradeda muistytis, drasko tau sprandą, smaugia. Žiūri į kitus, kurie tokie ramūs, neturi to žvėries ant kupros, nieko nebijo ir sako: „Nieko nuostabaus, turbūt ji pavėlavo į tramvajų, turbūt užsiplepėjo bevažiuodama...“ Bet žvėris jau staugia ir drasko tau mentę. „Nejau žmogus gali pavėluoti į tramvajų? Ne! Jis lipa laipteliais žemyn, pakliūva po ratais; ji partrenkia mašina, kai jis eina per gatvę. Nejau žmogus gali plepėti tramvajuje su bet kuo? Ne! Jis ūmai išprotėja, jį kas nors pagrobia, jis pabėga...“ Mano laimė, įėjo pasiuntinys, aiškiai liūdnei nusiteikęs, ir mane išvadavo. Kai apačioje tave pamačiau sunkvežimy, viskas praėjo, ir aš nustojau bijoti.

EURIDIKĖ. Jie mane buvo paguldę sunkvežimy?

ORFÉJAS. Policijos sunkvežimy. Paguldę ant užpakalinio suolo, vienas policininkas sėdėjo šalia tavęs, lyg prie sugautos vagilės.

EURIDIKĖ. Ar aš atrodžiau bjauri?

ORFÉJAS. Smilkinyje buvo tik lašelis kraujo. Sakytum, miegi.

EURIDIKĖ. Miegu? Jei būtum žinojęs, kaip aš bėgau. Aš kaip beprotė bėgau, kur akys veda. *(Nutyla. Mažytė pauzė. Paskui klausia).* Turbūt tu kentėjai?

ORFÉJAS. Taip.

EURIDIKĖ. Atleisk man.

ORFÉJAS. *(Dusliai).* Nėra už ką.

EURIDIKĖ. *(Po pauzės).* Mane atvežė į viešbutį, tik todėl, kad rankoje laikiau laišką. Aš autobuse jį parašiau, laukdama, kol jis išvažiuos. Tu jį gavai?

ORFÉJAS. Ne. Matyt, jis liko policijoje.

EURIDIKĖ. Ak, šitaip! (*Staiga sunerimusi*). Kaip tu manai, ar jie jį perskaitys?

ORFĖJAS. Galimas daiktas.

EURIDIKĖ. Ar nebūtų galima jiems sutrukdyti? Ar nebūtų galima tuoj pat ką nors padaryti? Kad ir nusiųsti kokį žmogų, paskambinti telefonu, pasakyti, kad jie neturi teisės?

ORFĖJAS. Jau per vėlu.

EURIDIKĖ. Bet laišką aš rašiau tau, su tavimi jame kalbėjau! Kaip galėtų kas kitas jį skaityti? Kad kitas šnabždėtų mano žodžius! Galbūt koks storulis su bjauriomis mintimis, koks šlykštus storulis, patenkintas savimi! Jis juoksis, tikrai juoksis iš mano nelaimės... O, būk gerutis, susimildamas, neleisk jam skaityti mano laiško! Rodos, nuogut nuoga stoviu prieš svetimą žmogų...

ORFĖJAS. Galbūt jie neatplėšė voko.

EURIDIKĖ. Bet aš nebuvo dar užklijavusi! Kaip tik jau norėjau užklijuoti, kai susidūrėm su autocisterna. Be abejo, dėl to, kad vairuotojas žvilgterėjo į mane savo veidrodėlyje. Aš iškišau liežuvį, jis pamatė ir nusišypsojo, aš irgi nusišypsojau...

ORFĖJAS. Tu irgi nusišypsojai? Vadinasi, tu galėjai šypsotis?

EURIDIKĖ. Ne, aš negalėjau šypsotis, tu nieko nesupranti! Aš parašiau laišką, kad myliu tave, kad man labai skaudu, kad vis dėlto turiu išvažiuoti... Iškišau liežuvį, norėdama sudrėkinti klijus ant voko. Vairuotojas pajuokavo, kaip juokauja tokie vaikinai. Visi keleiviai aplink šypsojosi... (*Nutyla nusiminusi*). Ak, kai pasakoji, tai išeina ne taip. Sunku. Tu matai, per daug sunku...

ORFĖJAS. (*Pradeda dusliu balsu*). Kodėl tu įsėdai į Tulono autobusą?

EURIDIKĖ. Aš norėjau pabėgti.

ORFĖJAS. Ar tu gavai Diulako laišką?

EURIDIKĖ. Taip. Dėl to norėjau išvažiuoti.

ORFĖJAS. Kodėl neparodei to laiško man, kai aš parėjau į kambarį?

EURIDIKĖ. Negalėjau.

ORFĖJAS. Ką jis tau rašė?

EURIDIKĖ. Kad su juo važiuočiau aštuntiniu traukiniu, kitaip jis pats ateisiąs manęs ieškoti.

ORFĖJAS. Todėl tu pabėgai?

EURIDIKĖ. Taip. Taip. Aš nenorėjau, kad tu pamatytum jį.

ORFĖJAS. O tu ar nepagalvojai, kad jis ateis, ir aš vis tiek jį pamatysiu?

EURIDIKĖ. Pagalvojau, bet aš pabijojau, nenorėjau, kad jis rastų mudu abu.

ORFĖJAS. Tu buvai jo meilužė?

EURIDIKĖ. (*Šaukia*). Ne! Jis tau pasakė? Aš žinau, kad jis pasakys ir tu juo patikėsi! Jis jau seniai mane persekioja, jis neapkenčia manęs. Aš žinojau, kad jis tau kalbės apie mane. Aš bijojau.

ORFĖJAS. Kodėl tu vakar man neprisipažinai, kai aš prašiau viską papasakoti, kad buvai ir jo meilužė?

EURIDIKĖ. Aš nebuvo jo meilužė.

ORFÉJAS. Euridike, dabar geriau viską pasakyti. Šiaip ar taip, mudu abu nelaimingi, sužeisti, sėdime ant šio suoloelio ir kalbamės net nematydami vienas kito...

EURIDIKĖ. Ką gi aš turiu pasakyti, kad patikėtum manimi?

ORFÉJAS. Nežinau. Supranti, kaip tik tai baisu... Aš jau nežinau, ar galėsiu kada nors tavimi tikėti... *(Pauzė. Tyliai, nuolankiai).* Euridike, kad būčiau ramus vėliau, kai tu man pasakosi paprasčiausius dalykus – ar buvai išėjusi, ar buvo gražus oras, ar tu dainavai, – pasakyk dabar man tiesą, kad ir siaubingą, kad ir skaudžią man. Man bus kur kas mažiau skaudu, negu dabar, kai aš stačiai dūstu, žinodamas, jog tu man melavai... Jei tau per sunku, tada nesakyk, bet ir nemeluok. Ar tas žmogus sakė tiesą?

EURIDIKĖ. *(Po vos pastebimos pauzės).* Ne. Jis melavo.

ORFÉJAS. Ar tu niekada nebuvai jo?

EURIDIKĖ. Ne.

Pauzė.

ORFÉJAS. *(Dusliai, įsmeigęs akis į priekį).* Jei tu dabar sakai tiesą, o tai nesunku būtų sužinoti, tavo akys skaidrios kaip klanai vakare. O jei tu meluoji arba nesi tikra, aplink vyzdžius eina siauras tamsiai žalias ratelis...

EURIDIKĖ. Brangusis, greit išauš, ir tu galėsi į mane pažvelgti...

ORFÉJAS. *(Staiga ima šaukti).* Taip! Į tavo akių gelmes, ūmai, kaip į vandenį. Pulti į akių gelmę! Ir ten pasilikti, nugrimzti...

EURIDIKĖ. Taip, brangusis.

ORFÉJAS. Nes būti dviese va šitaip nejmanoma! Dvi odos, dvi gaubšlės, ir abi nepralaidžios, kiekvienas skyrium su savo deguonimi, savo krauju, kad ir kas atsitiktų, kiekvienas užsidaręs, vienui vienas savo odoje. Glaudžiamės prie kits kito, brūžinamės į kits kitą, stengdamiesi išsivaduoti iš tos siaubingos vienvės. Truputis malonumo, truputis iliuzijų – ir vėl esi vienui vienas su savo kepenimis, su savo blužnimi, savo viduriais, – vieninteliais tavo draugais.

EURIDIKĖ. Nutilk!

ORFÉJAS. Todėl žmonės kalba. Oro virpesiai eina ir kliudo dantis. Netobula sistema. Du kaliniai beldžiasi į savo kameros sienas. Du kaliniai, kurie niekada nepasimatys. Ak, koks žmogus vienišas! Ar tau neatrodo, kad žmogus per daug vienišas?

EURIDIKĖ. Stipriau prie manęs prisiglausk.

ORFÉJAS. *(Glausdamas ją prie savęs).* Šiluma, taip. Svetima šiluma, ne sava. Tai vis dėlto kažkas ne itin tikro. Irgi priešinimasis, kliūtis. Drungna kliūtis. O, čia dar kažkas šalimais! Aš ne visiškai vienas. Nėra ko per daug reikalauti!

EURIDIKĖ. Rytoj galėsi atsigręžti. Tu pabučiuosi mane.

ORFÉJAS. Taip. Valandėlei įjėsiu į tave. Valandėlę manysiu, jog mudu esame du susipynę stiebai, išdygę iš tos pačios šaknies. O paskui mudu išsiskirsime ir vėl būsime du. Dvi paslaptys, du melai. Du. *(Glostoją. Svajoja).* Štai, jei kartą mane įsikvėptum drauge su oru, prarytum mane. Tai būtų nuostabu. Aš pasidaryčiau tavyje mažytis mažytis, man būtų šilta, man būtų gera.

EURIDIKĖ. *(Tyliai).* Nekalbėk daugiau. Nebegalvok. Tegul tavo ranka glosto mane. Tegul nors ji būna laiminga. Vėl viskas pasidarys labai paprasta, jei nors savo rankai leisi mylėti mane. Ir nebereikia daugiau žodžių.

ORFĖJAS. Tu manai, jie tai vadina laime?

EURIDIKĖ. Taip. Šią valandėlę tavo ranka laiminga. Tavo rankai reikia tik jausti mane, nuolankią ir šiltą. Ir nieko daugiau iš manęs nereikalauk. Mudu mylime vienas kitą, mudu jauni, mudu gyvensime. Malonėk būti laimingas...

ORFĖJAS. *(Atsistoja).* Negaliu.

EURIDIKĖ. Sutik, jei mane myli.

ORFĖJAS. Negaliu.

EURIDIKĖ. Tada nors tylėk.

ORFĖJAS. Negaliu! Dar ne visi žodžiai pasakyti. O mudviem reikia pasakyti visus žodžius, vieną po kito. Dabar mudviem reikia eiti ligi galo, nuo žodžio ligi žodžio. O jų tiek daug – pati įsitikinsi.

EURIDIKĖ. Nutilk, brangusis, susimildamas!

ORFĖJAS. Argi tu negirdi? Nuo vakar dienos aplink mudu sukasi visas spiečius žodžių. Diulako žodžiai, mano žodžiai, tavo žodžiai, dar kažkieno žodžiai – visi tie žodžiai, kurie mudu čia atvedė. Ir žodžiai tų žmonių, kurie į mudu žiūrėjo, tarytum į skerdyklon varomus galvijus, ir tie žodžiai, kurie dar nėra išstarti, bet jau sukasi čia, primasinti kitų žodžių kvapo; tai patys lėkščiausi, patys vulgariausi žodžiai, labiausiai neapkenčiami. Mudu išstargsime juos, tikrai išstargsime. Tie žodžiai visada pasakomi.

EURIDIKĖ. *(Stojasi ir šaukia).* Mano brangusis!

ORFĖJAS. Oi ne! Man nebereikia žodžių! Pakaks. Nuo vakar dienos mudu aplipę žodžiais. Dabar aš turiu pamatyti tave.

EURIDIKĖ. *(Puola prie Orfėjo ir jį apkabina).* Palauk, palauk, susimildamas. Pirma reikia išeiti iš nakties. Jau greit išauš rytas. Palauk. Vėl viskas pasidarys paprasta. Mudviem atneš kavos, sumuštinių...

ORFĖJAS. Per daug laukti ryto. Per daug laukti, kol pasensi...

EURIDIKĖ. *(Laiko jį apkabinusi, galvą įbedusi jam į nugarą, maldauja).* O, brangusis, neatsigręžk, nežiūrėk į mane, maldauju. Leisk man gyventi... Tu baisus, baisus kaip angelai. Tu manai, jog visas pasaulis eina pirmyn, galingas ir aiškus, kaip tu pats, vaikydamas šešėlius abipus kelio... Bet yra daug tokių, kurie turi tik mažytę, vėjo plevenamą liepsnelę. O šešėliai ilgėja, stumia mus, traukia mus, blaško ant žemės... O, brangusis, būk gerutis, nežiūrėk į mane, dar nežiūrėk į mane... Galbūt aš ne tokia, kokias tu norėtum. Ne ta, kurią tu įsivaizdavai pirmosiomis laimės dienomis... Bet tu gi jauti, aš greta tavęs. Ar ne? Aš čia, šilta, švelni, aš myliu tave. Aš suteiksiu tau visus džiaugsmus, kokius tik įstengsiu. Bet nereikalauk daugiau, nei aš galiu tau duoti, pasitenkink tuo, ką turiu... Nežiūrėk į mane. Leisk man gyventi... Na, sakyk, susimildamas... Aš taip noriu gyventi...

ORFĖJAS. *(Šaukia).* Gyventi! Gyventi! Gal taip, kaip tavo motina ir jos meilužis, su švelniais žodeliais, šypsenėlėmis, su atlaidumu, skanus ir sotus valgis, paskui truputis meilės, ir viskas gerai. O ne! Aš per daug tave myliu, kad sutikčiau šitaip gyventi! *(Atsigręžia ir žiūri į ją).*

Juodu stovi vienas prieš kitą, skiriami siaubingos tylos. Pagaliau jis dusliai klausia.

Tasai storulis tave laikė savo glėbyje? Jis tave glostė savo žieduotomis rankomis?

EURIDIKĖ. Taip.

ORFĖJAS. Ar jau seniai esi jo meilužė?

EURIDIKĖ. (*Jam atsako, trokšdama save išplakti*). Vieneri metai.

ORFĖJAS. Ar tiesa, kad užvakar tu buvai su juo?

EURIDIKĖ. Taip. Užvakar, vakare, po spektaklio, jis atėjo pas mane. Jis visą laiką šantažavo mane.

DIULAKAS. (*Staiga jeina*). Mažoji melage, prisipažink, tą dieną tu mielu noru nuėjai su manimi.

EURIDIKĖ. (*Ištrūksta iš Orfėjo glėbio ir bėga prie Diulako*). Mielu noru? Mielu noru? Aš kiekvieną kartą nusispjaudavau, kai tu pabučiuodavai mane.

DIULAKAS. (*Ramiai*). Taip, mano balandėle.

EURIDIKĖ. O kai tik išeidavai, pabėgdavau, nusirengdavau, išsimaudydavau, pasikeisdavau marškinius. Argi tu niekad to nenujausdavai?

DIULAKAS. (*Orfėjui*). Kokia beprotė!

EURIDIKĖ. Juokis, juokis. Bet aš žinau: tu juokiesi per prievartą.

ORFĖJAS. Kodėl sakai „tu“ šitam žmogui?

EURIDIKĖ. (*Nuoširdžiai šaukia*). Betgi aš nesakau jam „tu“.

DIULAKAS. (*Kvatodamas Orfėjui*). Matot? Panašiai ir visa kita, mielas jaunuoli! Aš gi sakau jums, kad jūs klystate...

EURIDIKĖ. Nesipūsk, neapsimesk šaunuoliu... (*Orfėjui*). Atleisk, brangusis, bet teatre visi kits kitam sako „tu“. Vensanas sako jam „tu“, mama sako jam „tu“, todėl aš pasakiau, kad aš jo netujinu. Aš tujinu jį ne todėl, kad buvau jo meilužė, aš tujinu jį todėl, kad teatre visi jį tujina. (*Nutyla nusiminusi*). Ak, kaip sunku, kaip sunku amžinai viską aiškinti!..

ORFĖJAS. O vis dėlto dabar turi viską išaiškinti. Tu sakei, jog tą vakarą, kaip paprastai, jis šantažavo tave. Kaipgi jis šantažavo tave?

EURIDIKĖ. Kaip paprastai.

DIULAKAS. Mažoji melagėle, tu dabar pradėsi tvirtinti, kad ištikus metus bijojai to šantažo?

EURIDIKĖ. Matai, tu pats sakai, jog ištikus metus mane šantažavai?

DIULAKAS. Euridike, neapsimesk kvailiuke: tu gi tokia nesi. Aš tik klausiu „tavęs“, ar tu ištikus metus bijojai to šantažo?

EURIDIKĖ. Bet kodėl tu kiekvieną sykį mane šantažavai, jei manei, kad aš nebijau?

DIULAKAS. Šis grasinimas buvo paprasčiausias formalumas. Tiesiog grasinau, kad tu, bjauri išdiduole, turėtum pasiteisinimą, tarytum iš prievartos eini su manimi, ir negalėtum pati sau prisipažinti patirianti malonumą. Argi begalima galantiškiau elgtis su damomis?

EURIDIKĖ. Štai kaip – tu man grasinai ir pats netikėjai tuo šantažu? Vadinasi, tu kiekvieną sykį apgaudinėjai mane? Kiekvieną sykį baugindavai mane, o iš tiesų nebūtum jo pašalinęs?

DIULAKAS. Žinoma, ne, vištele.

ORFĖJAS. Kuo jis gąsdino tave?

Pasirodo mažasis administratorius, liguistas, nerangus. Prieš pradėdamas kalbėti nusiima savo mažytę skrybėlę.

ADMINISTRATORIUS. Ponas, jis kiekvieną sykį jai grasindavo, jog mane pašalins iš administratoriaus vietos.

DIULAKAS. *(Ji pamatęs, siunta).* Juk tai kretinas! Amžinai viską pameta! Tokio kretino nenoriu turėti savo trupėje!

EURIDIKĖ. Brangusis, supranti, šis vaikinys yra vienui vienas pasaulyje, gyvena su dešimties metų broliuku iš savo uždarbio... O, be to, tai baisiai neteisinga: visi jo neapkenčia ir nori juo atsikratyti.

ADMINISTRATORIUS. Pone, jūs suprantate, juk man reikia rūpintis visais lagaminais, visomis dekoracijomis, ir vienas, vienui vienas. *(Susmunka ant suoloelio verkdamas).* Niekad nieko aš nepasieksiu!

DIULAKAS. Juk tai kvailys, sakau jums, tai kvailys!

EURIDIKĖ. Juk tu jį pavertei kvailiu, visą laiką rėkdamas ant jo. Esu tikra, jei su juo būtų švelniai kalbama, tai jis viską suprastų. Klausyk, mielas Luji...

ADMINISTRATORIUS. Klausau, Euridike...

EURIDIKĖ. *(Orfėjui).* Matai, aš ir jam sakau „tu“. Mūsų trupėje visi kits kitam sako „tu“. *(Vėl atsigręžia į administratorių).* Klausyk, mielas Luji, juk tai labai paprasta. Tu atvyksti į stotį. Greitai išlipi iš traukinio. Bėgi prie bagažo vagono. Tu važiuoji galiniame vagone, kad suskubtum ateiti, kai bagažas pradėdamas iškrauti. Tu suskaičiuoji visus mūsų lagaminus, kad tarnautojai nė vieno nepradangintų...

ADMINISTRATORIUS. Taip, bet aktoriai skuba į miestą. Jie neša man savo lagaminus...

EURIDIKĖ. Paprašyk, kad jie palauktų. Pasakyk, jog visų pirmiausia sutvarkysi teatro dėžes...

ADMINISTRATORIUS. Taip, bet jie sukrauna prie manęs visus savo lagaminus, liepia jais pasirūpinti ir nueina. O perone visados pilna žmonių...

EURIDIKĖ. Neleisk jiems nueiti! Bėk paskui juos!

ADMINISTRATORIUS. Bet aš pražiopsosiu teatro dėžes, jei bėgsiu paskui juos! O, aš niekada nesusidorosiu! Geriau palikit mane...

DIULAKAS. *(Jsiunta).* Tai idiotas! Aš sakau, jog tai idiotas! Šiuo kartu baigta. Nuspręsta. Šatelro stotyje aš išsodinsiu jį!

EURIDIKĖ. Ko tu šūkai ir šūkai! Jei visą laiką šūkai, kaipgi jis tave supras?

DIULAKAS. Jis niekada nieko nesupras! Sakau tau, kad tai menkysta! Asilo galva! Šatelro stotyje aš tave atleisiu.

ADMINISTRATORIUS. Pone Diulakai, jei jūs atleisite mane, nebeturėsiu, kur dėtis. Mudu abu su broliuku žūsime... Pone Diulakai, duodu žodį, aš būsiu atidesnis!

DIULAKAS. Atleisiu! Pasakyta – padaryta!

EURIDIKĖ. Aš padėsiu jam! Aš pažadu tau, aš pasirūpinsiu, kad jis niekada nieko neprarastų...

DIULAKAS. Žinau tuos pažadus! Ne, ne, tai žioplys! Aš išvysiu jį, išmesiu! Aš nenoriu daugiau jo matyti!

EURIDIKĖ. (*Jsikibusi į jį, maldauja*). Aš prisiekiu tau, jis bus atidesnis. Diulakai, patikėk, aš prisiekiu tau...

DIULAKAS. (*Žiūri į ją*). Tu visada prisieki, bet ne visada tęsi.

EURIDIKĖ. (*Dar tyliau*). Jei...

DIULAKAS. (*Prisiartina prie jos ir pusbalsiu*). Jei ir šį kartą jo neišvysiu, tai tu būsi miela?

EURIDIKĖ. (*Nuleisdama akis*). Taip. (*Ji vėl grįžta prie Orfėjo*). Štai kas darėsi kiekvieną kartą. Atleisk, brangusis! Aš buvau baili, bet tada dar nemylėjau tavęs. Aš nieko nemylėjau. Tik aš viena galėjau jį apginti. (*Pauzė. Ji šnabžda*). Gerai žinau, kad dabar tu jau negalėsi žiūrėti į mane...

ORFĖJAS. (*Traukdamasis atgal, dusliai*). Aš visada ant tavęs matysiu šio žmogaus rankas. Visada matysiu tokią, kokią jis nupasakojo tave mūsų kambaryje.

EURIDIKĖ. (*Nuolankiai*). Taip, brangusis.

ORFĖJAS. Jis net nepavyduliavo, atėjęs tavęs ieškoti. Jis kikenė: „Tokiai merginai, kaip Euridikė, reikia atleisti jos kaprizus“.

EURIDIKĖ. (*Truputį pasitraukusi*). Jis taip pasakė?

ORFĖJAS. Kokia ta jūsiškė Euridikė? Rytais ją reikia išversti iš lovos, plėšti iš rankų detektyvinius romanus, jos cigaretes? Jis dargi žinojo, kad tu baili. Kad tu nepasiliksi su manimi, kai jis ateis tavęs. Jis geriau tave pažįsta, negu aš?

EURIDIKĖ. Taip, brangusis.

ORFĖJAS. Taip bent ginkis! Kodėl tu nesigini?

EURIDIKĖ. (*Traukdamasi*). O kaip man gintis? Meluoti? Juk aš netvarkinga, ar ne, tinginė, baili...

ADMINISTRATORIUS. (*Staiga šaukia*). Netiesa!

EURIDIKĖ. Mielas Luji, ką tu išmanai?

ADMINISTRATORIUS. Tu nebuvai baili, kai mane gynei nuo visų. Aš žinau. Tu nebuvai tingi, kai šeštą valandą ateidavai slapta man padėti, kol kiti miegodavo...

DIULAKAS. (*Kaip iš medžio iškrikęs*). Ką? Tu rytais keldavaisi šiam kvailiui padėti išsiųsti bagažą?

EURIDIKĖ. Taip, Diulakai.

ADMINISTRATORIUS. Ji, kuri niekada nieko negali surasti, viską sujaukia, sudėliodavo korteles, kad aš nesuklysčiau...

DIULAKAS. Va, gražiausia!

ORFĖJAS. Bet jei šis vaikinys sako teisybę, tai kalbėk ir tu! Ginkis geriau!

EURIDIKĖ. (*Tyliai*). Jis sako teisybę, bet ir Diulakas sako teisybę. Tai per daug sunku.

Orfėjui kalbant, pasirodo visi pjesės veikiantieji asmenys. Jie stovi susibūrę scenos gilumoje, patamsyje, už Euridikės.

ORFĖJAS. Taip tiesa. Tai per daug sunku. Visi žmonės, kurie pažinojo tave, dabar yra aplink tave. Visos rankos, kurios buvo tave palietusios, dabar siekia tavęs. Ir visi žodžiai, kuriuos esi ištarusi, tebėra tavo lūpose...

EURIDIKĖ. *(Dar daugiau pasitraukia apgailėtina šypsodamasi).* Na matai, man geriau vėl mirti.

VAIRUOTOJAS. *(Išeina iš būrelio, žengia į priekį).* Argi jūs nesuprantate, kad mergytė pavargusi? Ir pagaliau, kad jai gėda visą laiką gintis? Aš esu medžiotojas ir žinau, jog pasitaiko tokių žvėrelių, kurie pasiduoda išvargę, pasibjaurėję. Jie atsigręžia į šunis ir pasiduoda. Kaip ir tas pasakojimas apie autobusą... aš girdėjau, kaip ji čia visiškai susipainiojo...

ORFĖJAS. Kas jūs toks?

EURIDIKĖ. Autobuso vairuotojas, brangusis. Pone, jūs labai gerai padarėte, kad atėjote.

VAIRUOTOJAS. Jis mano, kad jūs šypsojotės man. Bene mano tokia fizionomija, kad ši mergytė šypsotųsi? Jis mano, kad jūs išvykote su šypsena. Ir padarė išvadą, kad jo nemylite. Tai va, aš ten buvau. Aš ją mačiau.

ADMINISTRATORIUS. O, aš džiaugiuosi, jis apgins tave. Pone, jūs papasakosite jam, ar ne?

VAIRUOTOJAS. Žinoma, papasakosiu! Ko gi aš čia būčiau atėjęs!

ORFĖJAS. Ką jūs norite man papasakoti?

VAIRUOTOJAS. Kodėl ji nusišypsojo. Aš stebėjau ją akies krašteliais... Ji laukė, kol išvyks autobusas ir kamputy vis rašė mažyčiu pieštuku... Ji rašė, rašė ir visą laiką verkė. Parašiusi, suglamžyta nosine nusišluostė ašaras, kyštelėjo liežuvį, norėdama užklijuoti voką... Tada aš tariu jai tarp kita ko: „Tikiuosi, tasai, kuriam jūs rašote, to vertas!“

EURIDIKĖ. Tada aš šyptelėjau, nes pagalvojau apie tave, brangusis.

VAIRUOTOJAS. Štai kaip buvo.

Pauzė. Orfėjas pakelia galvą ir žiūri į Euridikę, kuri labai nuolankiai stovi priešais jį.

ORFĖJAS. Jei tu mylėjai mane, tai kodėl norėjai išvažiuoti?

EURIDIKĖ. Aš maniau, jog niekada nesugebėsiu...

ORFĖJAS. Ko?

EURIDIKĖ. Išaiškinti viską taip, kad tu suprastum.

Juodu tylėdami stovi prieš kits kitą.

MOTINA. *(Staiga sušunka).* Aš jokių būdu negaliu suprasti, kodėl šiems vaikams viskas atrodo taip liūdna! Šiaip ar taip, katinėli, mudu irgi buvome karštai įsimylėję, bet ar dėl to mudu liūdėjome?

VENSANAS. Anaip tol! Aš, pavyzdžiui, visada sakydavau: truputis meilės, truputis pinigų, truputis laimės, – ir gyvenimas gražus!

MOTINA. Truputis meilės? Daug meilės! O ši mergiotė manosi, kad juodu su savo smuikininku išrado meilę. Juk mudu irgi dievinome vienas kitą. Mudu irgi būtume galvą padėję vienas dėl kito. Atsimeni, kaip tryliktais metais Biaricoje aš norėjau šokti nuo Nekaltosios Panelės uolos?

VENSANAS. Laimė, aš sulaikiau tave už pelerinos, mano meile!

MOTINA. *(Tai prisiminusi, rikteli ir pradeda Orfėjui aiškinti).* Ak, tai buvo nuostabu! Tais metais buvo dėvimos trumputės pelerinos, šilku išsiuvinėtos, iš tos pačios medžiagos, kaip ir striukės. O kodėl aš tada norėjau nusižudyti?

VENSANAS. O todėl, kad princesei Bosko visą naktį deklamavau eiles...

MOTINA. Oi ne! Princesė Bosko – kai aš norėjau išgerti acto. Aš paėmiau ne tą butelį ir išgėriau vyno. Susiraukiau, ir tiek.

VENSANAS. Ak, kokie mudu kvaili! Tai įvyko toji istorija su čiuožimo mokytoju.

MOTINA. Oi ne! Istorija su tuo čiuožimo mokytoju įvyko Lozanoje karo metu. Ne. Ne. Tą dieną, kai mudu buvome ant Nekaltosios Panelės uolos, tu buvai man neištikimas, tikra teisybė. Beje, smulkmenos čia nesvarbu. Svarbu, kad mudu vienas kitą karštai mylėjome ir buvome pasiryžę net numirti iš meilės... Taigi, bene mudu numirėm?

EURIDIKĖ. *(Traukdamasi atbula).* Ne, mama.

MOTINA. Matai, kvailute, jeigu būtum klausiusi savo motinos. Tu niekada neklausai manęs...

EURIDIKĖ. *(Stumia įą šalin).* Mama, dabar palik mus, mes nebeturime daugiau laiko... *(Orfėjui, kuris nekrustelėdamas stovi ir žiūri, kaip ji traukiasi vis tolyn).* Matai, brangusis, mums nereikia per daug skųstis... Tavo teisybė, norėdami būti laimingi, turbūt būtume pasidarę tokie, kaip jie... Siaubas!

MOTINA. Kodėl siaubas?

VENSANAS. Kodėl siaubas?

ORFÉJAS. Kodėl tu pirmąją dieną visko nepasakei? Pirmąją dieną, ko gero, būčiau galėjęs suprasti...

EURIDIKĖ. Tu manai, buvau bailė? Tai va, visai ne bailė buvau...

ORFÉJAS. Todėl kodėl, kodėl?

EURIDIKĖ. Tai per daug sunku, brangusis, aš vėl susipainiosiu, o, be to, aš nebeturiu laiko. Atleisk man. Nejudėk... *(Ji dar pasitraukia, sustoja ties vienu personažu).* O, čia jūs, gražuole kasininke, jūs visą laiką tylėjote. O man atrodė, jog norėjote kažką pasakyti mums.

KASININKĖ. Kokie jūs buvote gražūs, kai, muzikai skambant,ėjote vienas prie kito! Jūs buvote gražūs, tyri ir baisūs, kaip pati meilė...

EURIDIKĖ. *(Jai nusišypso ir dar truputį traukiasi).* Dėkui, ponია. *(Sustoja priešais kitą personažą).* Žiūrėk, kelneris iš „Komedi Fransez“. Mūsų pirmasis veikėjas. Sveiki gyvi!

KELNERIS. *(Nusilenkia su perdėtu taurumu).* Sudie, panele.

EURIDIKĖ. *(Nejučiomis šypsodamasi).* Žinote, jūs labai taurus, labai žavus. Sveiki gyvi, sveiki gyvi... *(Vėl traukiasi, sustoja ties jaunuoliu juodais rūbais ir nustebusi žiūri į jį).* Bet, pone, kas jūs? Jūs turbūt suklydote, aš neatsimenu jūsų.

JAUNUOLIS. Panele, aš esu policijos skyriaus sekretorius. Jus niekada manęs nesate mačiusi.

EURIDIKĖ. Ak, tai jūs turite mano laišką! Pone, gražinkite jį man, susimildamas. Gražinkite jį man...

JAUNUOLIS. Panele, tai neįmanoma.

EURIDIKĖ. Aš nenoriu, kad anas bjaurus storulis, patenkintas savimi, jį skaitytų.

JAUNUOLIS. Panele, aš galiu pažadėti, jog ponas komisaras jo neskaitys. Aš tuojau pajutau, kad toks žmogus, kaip ponas komisaras, neturi skaityti laiško. Aš išėmiau jį iš bylos. O byla baigta, niekas niekada jo nepasiges. Turiu jį su savimi. Kas dieną jį vis persiskaitau... Bet aš – tai visai kas kita... (*Jis visiems nusilenkia, taurus ir liūdnas, iš kišenės išsitraukia laišką, užsideda pensnė ir vaikščiodamas pradeda skaityti blausiu balsu*). „Brangusis, aš sėdžiu autobuse, o tu kambaryje lauki manęs, ir aš žinau, kad nebegrįšiu pas tave. Aš stengiuosi galvoti, jog tu to dar nežinai, bet vis tiek man liūdna, liūdna dėl tavęs. Jei aš būčiau galėjusi visą šį skausmą patirti viena. Bet kaip? Net tada, kai esi kupinas skausmo, kai, nevaliodamas jo numaldyti širdyje, kremtiesi lūpas, kad jis neprasiveržtų aimana, kai esi kupinas skausmo ir negali sutramdyti ašarų, – vis tiek viso skausmo vienas nepasiimi, jo visada pakanka dviem. Žmonės žiūri į mane autobuse. Jie mato mano ašaras ir galvoja, kad man liūdna. Aš neapkenčiu ašarų. Verkti kvaila. Juk žmogus verkia susimušęs, verkia, lupdamas svogūną. Verkia įžeistas, arba kokios nelaimės ištiktas. O dėl savo nelaimės aš nenorėčiau verkti. (*Jo balsas tvirtėja, atsiverčia naują lapą ir toliau skaito*). Brangusis, aš išeinu. Jau vakar man pasidarė baisu, ir tu pats girdėjai, kaip naktį sapnuodama sakiau: „Kaip sunku“. Brangusis, aš tau atrodžiau tokia graži. Atseit, morališkai graži, nes aš gerai žinau, kad pažiūrėti aš tau neatrodžiau graži, labai graži. Aš tau atrodžiau tokia stipri, tokia tyra, tikra tavo sesutė... Bet aš niekada nebūčiau galėjusi tokia būti. O juo labiau dabar, juk už valandėlės ateis tas kitas. Jis atsiuntė man laišką. Tas kitas, apie kurį aš tau nieko nepasakiau, irgi buvo mano meilužis. Nemanyk, kad aš mylėjau jį: tu pamatysi, jo negalima mylėti. Juo labiau nemanyk, kad jam pasidaviau, jo bijodama, jis, turbūt, taip tau pasakys. Aš gerai žinau, tu negalėsi suprasti. Bet aš jaučiausi tokia stipri ir taip mažai gerbiau save. Brangusis, aš tavęs dar nemylėjau, štai visa paslaptis. Aš dar nemylėjau tavęs. Aš nepažinojau tavęs. Aš juokiausi iš padorių merginų dorybingumo. Juk tai bjauru – saugoti ką nors iš puikybės ar kokiam išrinktajam... Brangusis, nuo vakarykštės dienos aš pasidariau už jas dorybingesnė. Nuo vakarykštės dienos aš raustu, kai į mane kas žiūri, aš drebu, kai mane kas paliečia. Aš verkiu, pagalvojusi, jog kažkas drįso manęs geisti... Brangusis, todėl aš išeinu, išeinu viena... Ir ne tik todėl, jog bijau, kad jis papasakos buvęs mano meilužis, ir ne tik todėl, kad bijau, jog tu manęs nebemylėsi... Nežinau, ar tu teisingai suprasi mane, bet aš išeinu, nes raustu iš gėdos. Aš išeinu, ponas kapitone, ir jus palieku, nes jūs man išaiškinote, kad aš esu geras kareivėlis...“

Šį laišką skaitant, Euridikė visą laiką traukiasi atgal. Dabar ji pačioje scenos gilumoje.

ORFĖJAS. Atleisk, Euridike.

EURIDIKĖ. (*Meiliai, iš scenos gilumos*). Nereikia, brangusis. Tu man atleisk. Atleisk, aš išeinu.

ORFĖJAS. (*Šaukia*). Euridike!

Kaip išprotėjęs bėga į scenos gilumą. Ji dingsta. Dingsta ir visi kiti personažai. Orfėjas lieka vienas. Jis stovi kaip įbestas. Aušta rytas. Tolumoje girdėti traukinio švilpimas. Skamba varpelis. Kai galutinai išaušta diena, įeina žvalus kelneris.

KELNERIS. Laba diena, pone. Šįryt ne itin šilta. Ko nors pageidaujate?

ORFĖJAS. (*Bejėgiškai susmunka ant kėdės*). Taip. Bet ko. Puodelį kavos.

KELNERIS. Gerai, pone.

Kelneris nuiminėja nuo stalų kėdes. Įeina kasininkė ir skuba į savo vietą, niūniuodama sentimentalią prieškarinę dainelę. Perone pasirodo keleivis, neryžtingai stoviniuoja, paskui nedrąsiai įeina į salę. Jis apsikrovęs lagaminais, muzikos instrumentais. Tai Orfėjo tėvas.

TĒVAS. Tu čia, sūneli? Žinai, aš neįsėdau į Palavo traukinį. Jis buvo pilnas. Per pilnas, brangusis. O tie galvijai dar reikalavo, kad aš primokėčiau už antrą klasę. Aš išlipau. Aš skųsiuosi bendrovei. Bet kurioje klasėje keleivis turi teisę į sėdimą vietą. Jie turėjo mane nemokamai pasodinti kitoje klasėje. Tu geri kavą?

ORFĖJAS. *(Tarytum jo nepastebėdamas).* Taip.

TĒVAS. *(Atsisėda greta jo).* Aš irgi mielu noru išgerčiau puodelį. Nakvojau laukiamajame. Ten buvo nelabai šilta. *(Šnabžda jam į ausį).* Teisybę sakant, buvau įsmukęs į pirmos klasės laukiamąjį. Ten puikios odinės kanapos, brangusis, išmiegojau kaip karalius. *(Jis žvilgteli į kasininkę, ji nusisuka, jis irgi).* Matai, dienos šviesoje ši bobelė daug ko nustoja. Jos papukai dailūs, bet šiaip ji per daug vulgari... Na, sūneli, tai ką gi tu nusprendei? Naktis – puiki patarėja. Važiuoji su manimi, ar ne?

ORFĖJAS. Taip, tėveli.

TĒVAS. Buvau tikras, kad neapleisi savo seno tėvo! Perpinjane tai mes atšvėsime puikiais pusryčiais. Tik pagalvok, brangusis, ten žinau pigų restoranėlį, kur už penkiolika frankų septyniasdešimt penkis santimus gauni dar vyno, kavos ir taurelę konjako! O jei primoki dar keturis frankus, tai užkandai gauni omaro. Gyvenimas gražus, sūneli, gyvenimas gražus...

ORFĖJAS. Taip, tėveli.

Uždanga

KETVIRTAS VEIKSMAS

Viešbučio kambarys. Orfėjas susirangęs ant lovos. Ponas Anri stovi greta jo, atsišliejęs sienos. Tėvas patogiai sėdi vieninteliame fotelyje. Jis rūko didžiulį cigarą.

TĒVAS. *(Ponui Anri).* Tai „mavelitas“?

PONAS ANRI. Taip.

TĒVAS. Juk toks cigaras nepigiai kaštuoja?

PONAS ANRI. Taip.

TĒVAS. O jūs pats nerūkote?

PONAS ANRI. Ne.

TĒVAS. Nesuprantu, pats nerūkote, o turite tokių brangių cigarų. Galbūt jūs komivojažierius?

PONAS ANRI. Įspėjote.

TĒVAS. Ko gero, didelis biznesas?

PONAS ANRI. Taip.

TĒVAS. Tada suprantu. Reikia mokėti prisimeilinti klientui. Tinkamu momentu iš kišenės ištraukti „mavelitą“. Jūs rūkote? O tasai: „Žinoma“, baisiausiai apsidžiaugęs. Ir vyras suvystytas. Tada tik primušį cigarą kainą prie bendros sumos ir baigtas kriukis. Išdaigininkai jūs! Mielu noru griebčiausi tokio verslo. O tu ne, sūneli?

Orfėjas neatsako. Jis žiūri į jį.

Išsijudink, vaikeli, tikrai išsijudink! Žinote, pasiūlykit jam vieną „mavelitą“. Jei tu viso nesurūkysi, aš baigsiu. Kai man liūdna, tai geras cigaras man...

Nei Orfėjas, nei ponas Anri neatsiliepia į šią pastabą. Tėvas atsidūsta ir jau kukliau priduria.

Pagaliau ne visi vienos motinos vaikai. *(Tyliai papsi savo cigarą, žvilgčiodamas čia į Orfėją, čia į poną Anri).*

PONAS ANRI. *(Tyliai, po pauzės).* Orfėjau, kelkis.

TĒVAS. Teisybė! Man jau liežuvis įskaudo kartoti...

ORFĖJAS. Ne.

TĒVAS. Tik va, jis niekada neklauso tėvo.

PONAS ANRI. Orfėjau, kelkis ir pradėk naują gyvenimą...

TĒVAS. Perpinjane kaip tik mudviejų laukia.

ORFĖJAS. *(Pasikėlęs, šaukia jam).* Nutilk!

TĒVAS. *(Susigūžia).* Aš tik sakau, kad Perpinjane mūsų laukia. Aš nepasakiau nieko blogo.

ORFĖJAS. Aš niekada su tavimi nebevažiuosiu!

PONAS ANRI. *(Tyliai).* Ir vis dėlto gyvenimas laukia tavęs, kaip tas senas švarkas, kurį kas rytą turi apsivilkti.

ORFÉJAS. O aš jo daugiau nesivilksiu.

PONAS ANRI. Gal turi kitą? (*Orfėjas neatsako, tėvas rūko*). Kodėl tau su juo nevažiuoti. Man regis, tavo tėvas žavus žmogus!

TĖVAS. Matai, ir kiti taip sako...

PONAS ANRI. O, be to, tu jį pažįsti. Tai didelis dalykas. Tu gali jį nutildyti, gali eiti greta to ir tylėti. Ar įsivaizduoji, kokios kančios tavęs laukia be jo? Sėdi prie stalo ir kaimynas tau dėsto savo pomėgius, sena ponija meiliai kalbina tave. Gatvės merga irgi nori, kad su ja šnekėtum. Jei nenorėsi mokėti tuščių žodžių duoklės, būsi siaubingai vienišas.

ORFÉJAS. Ir būsiu vienišas. Aš prie to jau pripratęs.

PONAS ANRI. Įspėju, neklysk sakydamas: būsiu vienišas. Tie žodžiai tau sako: paunksmė, vėsa, poilsis. Kokia grubi klaida! Tu nebūsi vienišas, žmogus niekada nebūna vienišas. Būni tik pats su savimi, tai visiškai kas kita, tu gerai žinai... Gyvenk vėl su tėvu. Kas dieną jis postringaus apie sunkius laikus, apie pigius restoranėlius. Tai tave nuolat išblaškys. Ir tu būsi labiau vienišas, nei pats vienas.

TĖVAS. (*Pasimėgaudamas rūko cigarą*). Perpinjane kaip tik žinau pigų restoranėlį, vadinasi „Žanos Ašetės buljonas“. Gal esat girdėję? Jūsų kolegos labai jį lanko.

PONAS ANRI. Ne.

TĖVAS. Už penkiolika frankų septyniasdešimt penkis santimus drauge su vynu ir užkanda (primokėjęs keturis frankus vietoj užkandos gauni omarą) sukerti mėsos patiekalą su labai gausiu garnyru, daržovių, sūrio, desertą, vaisių ar pyragaitį – pala, pala – dar duoda kavos, konjako, o damoms saldaus likerio. O jei prie tokių pietų dar gerą cigarą, tokį, kaip šis!.. Stačiai gaila, kad čia jį surūčiau. (*Jo pastaba nepadaro reikiamo įspūdžio, jis atsidūsta*). Na, kaip, sūneli, ar vyksti į Perpinjaną? Aš kviečiu tave!

ORFÉJAS. Ne, tėveli.

TĖVAS. Sūneli, tu klysti. Tu klysti.

PONAS ANRI. Orfėjau, tai tiesa. Tu klysti. Savo tėvo turėtum klausyti. „Žanos Ašetės buljono“ restoranėlyje gražiausiai pamirši Euridikę.

TĖVAS. O, ten orgijų nebūna. Bet gali gerai ir sočiai pavalgyti.

PONAS ANRI. Vienintelė vieta pasaulyje, kurios nelanko Euridikės šmėkla, tai „Žanos Ašetės buljono“ restoranas Perpinjane. Skubėk, Orfėjau.

ORFÉJAS. Negi jūs manote, kad aš noriu ją pamiršti?

PONAS ANRI. (*Jam tapšnoja per petį*). Taip, reikia, drauguži. Ir kaip galima greičiau. Tu ištisą dieną buvai herojus. Per tas kelias valandas tu išseikvojai pakilių jausmų atsargą, kuri tau buvo duota visam gyvenimui. Dabar jau viskas baigta, nusiramink. Pamiršk, Orfėjau, pamiršk Euridikės vardą. Imk savo tėvą už rankos ir eik atgal į jo restoranus. Galimas daiktas, gyvenimas tau vėl ims šypsotis, mirtis pasitenkins įprastu atsitiktinumų procentu, o nevilts įgis pakenčiamą formą. Nagi, kelkis, eik paskui tėvą. Prieš tavo akis dar gražus gyvo žmogaus kelias.

Tai pasako gaižiai, palinkęs ant Orfėjo. Orfėjas pakelia galvą ir žiūri į jį.

TĖVAS. (*Po pauzės, mėgaudamasis cigaru*). Žinai, sūneli, aš irgi mylėjau.

PONAS ANRI. Matai: jis irgi mylėjo. Pažiūrėk jį.

TĖVAS. Taip, taip, pažiūrėk jį mane. Puikiai žinau, kaip liūdna mylėti, ir aš kentėjau. Jau nekalbu apie tavo motiną: kai ji pasimirė, mes jau seniai kits kito nebemylėjome. Aš praradau moterį, kurią dievinau. Ji buvo iš Tulūzos, stačiai ugnis. Per savaitę užgeso. Bronchitas. Raudojau kaip beprotis, lydėdamas ją į kapus. Galų gale mane įtempė į kavinę. Pažiūrėk jį mane.

PONAS ANRI. (*Švelniai*). Taip, taip, pažiūrėk jį.

TĖVAS. Nesakau, kad nesudiegia širdies, kai įeinu kartais iš netyčių į Tulūzos „Cukrainę“, kur drauge lankydavomės su ja, ir išskleidžiu servetėlę. Bet kryžius! Gyvenimas yra gyvenimas! Ką padarysi? Reikia gyventi, ir tiek! (*Svajingai užsitraukia dūmą, atsidūsta, sumurma*). Toji Tulūzos „Cukrainė“ vis dėlto... kai prieš karą, būdavo, su ja nueinu, pavalgau už vieną franką septyniasdešimt penkis santimus. Tu pamanyk!

PONAS ANRI. (*Palinkęs prie Orfėjo*). Gyvenimas yra gyvenimas. Gyvenimas yra gyvenimas, Orfėjau. Klausyk tėvo.

TĖVAS. (*Po Anri žodžiai išaukština tėvą jo akyse*). Galbūt, vaikeli, aš tau būsiu griežtas, ir tu pasipiktinsi, bet aš esu daugiau visa ko patyręs, ir kai tu išgyvensi tiek, kiek aš išgyvenau, suprasi, kad sakau teisybę. Iš pradžių sunku. Kurgi ne! Bet greitai, pamatysi, nejučiom vėl darosi malonu gyventi... Vieną gražų rytą, man tai atsitiko kaip tik rytą, nusiprausi, pasiriši kaklaraištį, diena saulėta, išieni į gatvę, staiga žiūri – gi moterys vėl gražios. Mes baisūs, drauguži, visi mes niekšai.

PONAS ANRI. Klausykis, Orfėjau...

TĖVAS. Aš nesakau, kad su pirma moterimi pradedi juokauti. Ne. Mes gi ne kokie galvijai, iš pradžių net ir kalbėti keista. Bet nuostabu, imi ir papasakoji apie aną moterį. Sakai, kad jautiesi toks vienišas, pasimetęs. Ir tai tiesa! Kalbi nuoširdžiai. Ak, nė neįsivaizduoji, kaip tokios kalbos sugraudina moteris! Žinia, pasakysit, kad aš bjaurus maitvanagis. Tuo triuku naudojasi dar dešimt metų.

ORFĖJAS. Nutilk, tėveli.

PONAS ANRI. Kodėl tu jį tildai? Jis tau kalba taip, kaip gyvenimas tau kalbės visų lūpomis; jis sako tai, ką tu įžvelgsi visų akyse, jei atsikelsi ir vėl bandysi gyventi...

TĖVAS. (*Įsismaginęs*). Gyvenimas! Bet, brangusis, gyvenimas įstabus...

PONAS ANRI. Klausykis atidžiai.

TĖVAS. Vis dėlto nepamiršk, kad esi dar vaikėzas, be jokios patirties, o žmogus, kuris šiuo metu tau kalba, jau daug patyręs. Nioro konservatorijoje mes buvome siaubingi. Vėjo pamušalai. Auksinis jaunimas. Rankoje nendrinė lazdelė, dantyse pypkė, žiūrėk ir iškrečia kokį pokštą. Tais laikais nė negalvojau apie arfą. Mokiausi groti fagotu ir pūsti anglų ragą. Kas vakarą droždavau septynis kilometrus pagroti po vienos damos langais. Ak, kokie mes buvome šaunuoliai, stačiai velnio apsėsti, ekscentrikai. Niekas mūsų negalėdavo nuramdyti. Kartą medinių instrumentų klasėje mes metėme iššūkį dūdoriams. Susikirtom, kad išgersim trisdešimt bokalų alaus. Ak, kaip paskui vėmėm! Ei, buvom jauni, buvom linksmi. Bent mokėjom gyventi!

PONAS ANRI. Matai, Orfėjau!

TĖVAS. Kai esi sveikas, stiprus ir turi ugnelę, eik, drauguži, drožk tiesiai į priekį. Niekaip tavęs neperprantu, brangusis. Svarbiausia – gera nuotaika. O gera nuotaika pareina nuo dvasinės pusiausvyros. Čia vienintelė paslaptis – kasdieninė mankšta. Jei aš dar esu geros formos, tai todėl,

kad niekad nenustojau mankštintis. Kas rytą po dešimt minučių. Daugiau nė nereikia, dešimt minučių, ir baigta. (*Atsistoja ir su cigaro nuorūka dantyse juokingai pradeda švedišką mankštą*). Viens, du, trys, keturi; viens, du, trys, keturi; giliai kvėpuok. Viens, du, trys, keturi, penki. Viens, du, trys, keturi, penki. Viens, du. Viens, du. Viens, du. Viens, du. Viens, du. Mankštinkis ir niekad neturėsi pilvo, ir nežinosi, kas yra venų išsiplėtimas. Būsi linksmas, būsi ir sveikas, būsi sveikas, būsi ir linksmas, – ir atvirkščiai. Viens, du, trys, keturi. Giliai kvėpuok. Viens, du, trys, keturi. Štai visa mano paslaptis.

PONAS ANRI. Na, matai, Orfėjau, kaip paprasta!

TĒVAS. (*Atsisėda ir šniokštuoja kaip ruonis*). Čia tik valios klausimas. Gyvenime viskas pareina nuo valios. Tik pasitelkęs valią, žengiau pačius sunkiausius žingsnius. Geležinė valia! Bet, žinoma, reikia mokėti ir gražių manierų... Visada buvau laikomas nepaprastai meiliu žmogumi. Pažiūrėti aksomas, o viduj – plienas. Aš drąsiai ėjau į priekį. Nepaisiau jokių kliūčių. Neriboti siekiai. Aukso, valdžios. Bet va, buvau gerai techniškai pasiruošęs. Niuro konservatorijos fagoto pirmoji premija. Anglų rago antroji premija. Antrojo laipsnio pagyrimo raštas už harmoniją. Galėjau drąsiai kopti į viršūnes, nes turėjau nemažą bagažą. Matot, gerbiamasis pone, aš noriu, kad jaunimas kažko siektų! Pagaliau, velniai griebtų, argi tau nebūtų malonu pasidaryti milijonieriumi?

PONAS ANRI. Orfėjau, atsakyk tėvui.

TĒVAS. Ak, pinigai, pinigai! Bet, brangusis, piniguose laimė! Dabar tu liūdi, bet tu dar jaunas. Pagalvok, juk tu gali pasidaryti turtingas. Prabanga, elegancija, puikus stalas, moterys. Sūneli, pagalvok apie moteris, pagalvok apie meilę! Juodbruvės, blondinės, rudais ar dažytais plaukais. Koks įvairumas, koks pasirinkimas! Ir visos tau. Tu sultonas, vaikščioji tarp jų, mosteli pirštu. Aha! Turtingas, jaunas, gražus – ir ji bėga prie tavęs. Ir tada – beprotiškos naktys... Aistra, riksmi, įkandimai, pašėlę bučiniai, ugnis ir tamsa, kažkas ispaniška. Arba štai tarp penktos ir septintos valandos užsidarai buduare, guli sofoje ant šviesių kailių. Židinio liepsnos atšvaitai šliaužioja šviesbruvės ir ištvirkusios mergiotės nuogu kūnu, malonūs ir aštrūs žaidimai. Brangusis, nėra reikalo tau taip smulkiai pasakoti! Pojūčiai. Visi pojūčiai. Visas pojūčių pasaulis. Ir kas dabar tavo liūdesys? Dūmas. (*Pradeda oriai, skėstelėjęs rankas*). Bet tai dar ne viskas gyvenime. Yra dar pagarba, visuomenė. Tu stiprus, galingas, gamyklos vadovas... Tu atsisakei muzikos... Atšiaurus, nežvelgiamas veidas... Valdymo tarybose, tarp gudrių lapių, kur lemiamas Europos ekonomikos likimas. Bet tu juos visus suvynioji aplink pirštą. Ir staiga streikai, ginkluoti darbininkai, smurtas. Tu vienas pasirodai gamyklos vartuose. Trenkia šūvis. Pro šalį. O tu nė nekrusteli. Kalbi su jais kapotu metaliniu balsu. Jie laukė tavo pažadų, nuolaidų. Jie tavęs nepažįsta. Tu baisus. Tavo žodžiai plaka juos. Jie nuleidžia galvas ir eina dirbti. Nugalėti! Tai didinga... Tada, geriausių savo draugų patariamasis, atsidedi politikai. Visu gerbiamas, galingas, apdovanotas ordiniais, senatorius. Visada pavojingiausiuose fronto baruose. Didžio prancūzo didis pavyzdys. Nacionalinės laidotuvės, gėlės, jūros gėlių, juodu krepu aptraukti būgnai, kulkos. Ir aš kuklutiškas kampelyje – primygtinai buvau kviečiamas į laidotuvių ceremoniją – gražus senelis, o taip, brangusis, jau žilas žilutėlis, stoviu išsitempęs ir vis dėlto tramdau savo skausmą. (*Deklamuoja*). „Pagerbkim tėvo liūdesį mes gaudžiai nusiteikę...“ (*Tai jau per daug gražu, jis pratrūksta*). Ak, drauguži mano, drauguži mano, koks nuostabus gyvenimas!..

PONAS ANRI. Matai, Orfėjau.

TĒVAS. Ir žmogus, kuris kalba su tavim, taip pat kentėjo! Jis kartybių taurę išgėrė ligi dugno. Kaip dažnai jis prikąsdavo lūpą, net kraujas išstrykdavo, kad tik nepradėtų rėkti. Jo bičiuliai, su kuriais jis kartu puotaudavo, nė nenujausdavo tų kančių, kurias kartais jam tekdavo iškentėti, o vis dėlto...

Išdavystės, neapykanta, neteisybė... Vaikuti, gal kartais stebiesi, kodėl sulinkęs mano liemuo, kodėl per anksti pražilo mano plaukai? Jei žinotum, kokia sunki gyvenimo našta slegia žmogaus pečius... (*Nesėkmingai bando dar išpešti dūmą. Nusivylęs žiūri į nuorūką ir pagaliau ją meta, giliai atsidudęs*).

Ponas Anri prieina ir atkiša cigarinę.

Dėkui. Aš nedirjstu. Taip, taip, aš nedirjstu. Koks aromatas! O juostelės gražumas! Sakykit, brangusis, ar tiesa, kad jos vynioja nuogos merginos ant šlaunų? (*Pauosto*). Ant šlaunų... (*Nutyla*). Apie ką čia kalbėjau?

PONAS ANRI. Apie gyvenimo naštą...

TĖVAS. (*Jau praradęs savo lyrinį įkvėpimą*). Kokią gyvenimo naštą?

PONAS ANRI. Jei žinotum, kokia sunki gyvenimo našta slegia žmogaus pečius...

TĖVAS. (*Atkanda cigaro galiuką*). Ak, tiesa! Berniuk, jei žinotum, kokia sunki gyvenimo našta slegia žmogaus pečius... (*Nutyla, ilgai degasi cigarą ir baigia visiškai paprastai*). Labai sunki našta, sūneli, nepaprastai sunki. (*Pasimėgaudamas giliai užtraukia dūmą*). Nuostabu! (*Mirkтели ponui Anri*). Man regis, rūkau nuogą šlaunį. (*Nori juoktis, bet užspringsta dūmais*).

PONAS ANRI. (*Prieina prie Orfėjo*). Girdėjai, ką sako tėvas, Orfėjau? Tėvų visada reikia klausyti. Visada būna tėvų teisybė.

Orfėjas pakelia galvą ir žiūri į jį. Ponas Anri šypsosi ir tyliai priduria.

Net kvailų tėvų, Orfėjau. Toks gyvenimas, jog kvaili tėvai išmano jį neblogiau už protingus, o kartais ir geriau. Gyvenime proto nereikia. Kartais netgi priešingai, kaip tik protas daugiausiai trukdo jam pergalingai žygiuoti į priekį.

ORFĖJAS. (*Šnabžda*). Gyvenimas...

PONAS ANRI. Nieko blogo apie jį nesakyk. Juk vakar tu jį gynei.

ORFĖJAS. Vakaras – labai seniai.

PONAS ANRI. (*Švelniai ir tyliai*). Juk aš tau sakiau, kad gyvenimas tave privers išsižadėti Euridikės.

ORFĖJAS. Nekaltinkit gyvenimo... „Gyvenimas“ nieko nesako. Svarbu aš, aš pats.

PONAS ANRI. (*Šypsosi*). Tu pats. Koks tu išdidus.

ORFĖJAS. Taip, taip... mano išdidumas.

PONAS ANRI. Tavo išdidumas! Iš tiesų, vargšas žmogeli? Tu nori turėti ir išdidumą? Tavo meilė, tavo išdidumas, o dabar, be abejo, ir tavo neviltis... Kuriems galams visur dėlioti savybinius įvardžius! Keisti jūs žmonės. Tai kodėl gi nesakote – mano deguonis, mano azotas? Reikia sakyti Išdidumas, Meilė, Neviltis. Mažasis žmogau, juk tai upių pavadinimai. Vienas upelis atsišakojęs drėkina tave, kaip ir tūkstančius kitų žmonių. Štai ir viskas. Išdidumo upė ne tavo.

ORFĖJAS. Žinau, kaip ir Pavydo upė. Be abejo, ir sielvartas, kuriame skęstu, išteka iš tos pačios Sielvarto upės, kurioje šiuo metu skęsta milijonai žmonių. Tas pats ledinis vanduo, ta pati bevardė srovė, ir kas daugiau? Aš ne iš tų, kurie nelaimėje savo guodžią, sakydami „toksai gyvenimas“. Ir kas man iš to, kad toksai gyvenimas?.. Ar kad drauge su manimi girnos mala milijonus smilčių?

PONAS ANRI. Kaip kad sakoma, tai tavo broliai.

ORFÉJAS. Aš jų nekenčiu, visų ligi vieno. Tegu tad man neperša ir minios, kaip didelės gailestingos sesers. Žmogus yra vienas. Vienui vienas. Tai vienintelis tikras dalykas.

PONAS ANRI. (*Palinksta jo link*). O tu todėl vienas, kad praradai Euridikę. Pagalvok, ką tau rengė gyvenimas, tasai tavo brangus gyvenimas? Vieną gražią dieną pasijustum vienas greta Euridikės.

ORFÉJAS. Ne.

PONAS ANRI. Taip. Šiandien ar rytoj, po metų, po penkerių, po dešimties, jei tau patinka, galbūt dar Euridikę bemylėdamas, pajutus, jog tau Euridikė nebereikalinga, jog Euridikei nebereikalingas tu.

ORFÉJAS. Ne.

PONAS ANRI. Taip. Ir būtų dar kvailiau atsitikę, tu būtum tasai ponas, kuris apgaudinėja Euridikę.

ORFÉJAS. (*Šaukia*). Niekada!

PONAS ANRI. Kam taip garsiai šauki – ar man, ar sau? Leiskim, jei tas tau labiau prie širdies, tu būtum tasai ponas, kuris nori apgauti Euridikę. Ir tai ne geriau.

ORFÉJAS. Aš visada jai būčiau ištikimas.

PONAS ANRI. Gal ir ilgai, bet nedrąsiai žvalgytumeisi į kitas moteris. Ir iš lėto augtų tvirta neapykanta tarp jūsų, kad negali sekioti visų tų mergų gatvėse...

ORFÉJAS. Netiesa.

PONAS ANRI. Tiesa. Ištikimas iki tol, kol viena jų rastųsi prieš tave, jauna ir stipri, be kokio liūdesio žymių, be šešėlio minties, visiškai nauja moteris nuovargio palaužtam Orfėjui. Tada pamatytum, kad mirtis, išdavystė, melas staiga darosi paprasčiausiomis priemonėmis, neteisybė gauna kitą vardą, o ištikimybė visiškai kitaip išrodo...

ORFÉJAS. Ne. Aš užsimerkčiau. Aš pabėgčiau.

PONAS ANRI. Gal pirmą kartą. ir kurį laiką dar vaikščiotum su Euridike kaip žmogus, kuriam norisi palikti šunį gatvėje. Bet šimtąjį kartą, Orfėjau... (*Padaro reikšmingą gestą*). Beje, gal Euridikė pirmoji būtų palikusi tave...

ORFÉJAS. (*Šį kartą gaudžiai*). Ne.

PONAS ANRI. Kodėl ne? Ar todėl, kad vakar ji mylėjo tave? Paukštytė, kuri gali nuplasnoti nežinia kodėl, net jei gręstų mirtis.

ORFÉJAS. Mudu nebūtume galėję nebemylėti kits kito.

PONAS ANRI. Galbūt vargšėlė ir nebūtų nustojusi mylėti tave. Ne taip jau lengva nebemylėti. Juk tu žinai, meilėj nelengvas gyvenimas. Galbūt prieš eidama pas savo meilužį, ji pirmiausia tau atsiduotų, ir dar taip nuolankiai, taip meiliai, kad tu būtum beveik laimingas. Tai tokia tiesa.

ORFÉJAS. Ne, tik ne mes, tik ne mes!

PONAS ANRI. Jūs kaip ir kiti. Juo labiau, negu kiti. Nes judu, taip švelniai ir taip stipriai mylėdamiesi, būtumėt vienas kitą iškankinę.

ORFÉJAS. Ne.

PONAS ANRI. Taip. Arba vieną gražią dieną, pavargę, besišypsa, ištižę, jūs tyliai būtumėt atsisakę patetikos ir pagaliau pasidarę laimingi ir nuolaidūs vienas kitam. Ir mes būtume pamatę Orfėją ir Euridikę atleidžius...

ORFĖJAS. Ne! Mudviejų meilė būtų trukusi amžinai, iki Euridikė greta manęs būtų pasenusi ir pražilus, iki aš būčiau pasenęs greta jos!

PONAS ANRI. Gyvenimas, tavo brangusis gyvenimas, nebūtų tau leidęs to sulaukti. Jis nebūtų pagailėjęs Orfėjo ir Euridikės meilės.

ORFĖJAS. Netiesa.

PONAS ANRI. Ne, mažasis žmogau. Visi jūs vienodi. Jūs trokštate amžinybės, o jau po pirmojo bučinio pažaliuojate iš siaubo, nes miglotai jaučiate, jog tai neilgam. Priesaikos greit nublinksta. Tada jūs statotės namus, nes akmenys ilgiau išsilaiko; jūs gimdote vaiką, kaip kadaise kiti juos žudydavo, norėdami išsergėti meilę. Lengva širdimi jūs metate šio mažo nekalto kūdikio laimę į abejotiną mūšį, kad išliktų sveikas trapiusias pasaulyje dalykas – jūsų meilė, vyro ir moters meilė... Tačiau viskas yra, trupa, sklaidosi, kaip ir tiems, kurie nebuvo davę jokių priesaikų.

TĖVAS. (*Pusiau miegodamas*). Sakau jums, kad gyvenimas nuostabus... (*Pasiraivo fotelyje; ranka, laikanti cigarą, nuslysta; jis palaimingai šnabžda*). Ant šlaunies...

Orfėjas ir Ponas Anri tylėdami žiūri į jį.

PONAS ANRI. (*Eina prie Orfėjo, kapotu, tyliu balsu*). Gyvenimas vis vien tau nebūtų palikęs Euridikės. Bet Euridikę gali atgauti visam laikui. Jūsų pirmojo susitikimo Euridikę, amžinai tyrą ir jauną, amžinai tokią pat...

ORFĖJAS. (*Žiūri į jį ir po valandėlės taria, purtydamas galvą*). Ne.

PONAS ANRI. (*Šypsodamasis*). Kodėl ne, žiopliuk?

ORFĖJAS. Ne, aš nenoriu mirti. Aš neapkenčiu mirties.

PONAS ANRI. (*Tyliai*). Tu klysti. Kodėl tu neapkenti mirties? Mirtis graži. Tik mirtis įkvepia meilei gyvybę. Girdėjai, ką neseniai tėvas postringavo apie gyvenimą? Juokinga, ar ne, pasigailėtina? Taigi, taip ir yra... Gyvenimas – tai komedija, tai absurdiška melodrama. Tas nerangumas, ta teatro atributika – tai irgi gyvenimas. Eik su savo meile Euridike pasivaikščioti po gyvenimą ir grįždamas pamatysi, kad jos suknelė svetimų rankų nučiupinėta, o pats gerokai nualsęs. Jei tik ją dar matysi, jei dar save matysi. Aš tau siūlau nepaliesią Euridikę, su jos tikruoju veidu, tokią, kokios gyvenimas tau niekada neduos. Ar nori tokios?

Tėvas pradeda baisiai knarkti.

Orfėjau, tavo tėvas knarkia. Pažvelk į jį. Jis bjaurus. Jis apgailėtinas. Jis gyveno. Ką gali žinoti? Gal jis irgi ne toks kvailas, kaip kalba. Gal kurią valandėlę ir jis praėjo pro meilę ir grožį. Pažvelk į jį, kaip jis graibstosi gyvenimo, tas nelaimingas pelų maišas, kuris knarkia, sudribęs į fotelį. Atidžiai pažvelk į jį. Žmonės, matydami gyvenimo nualintą veidą, mano, kad tai siaubinga mirties kaukė. Kaip jie klysta! Priešingai, siaubinga, kai po barzda, pensnė, oria mina slepiasi blankūs, suglebę penkiolikmečių veidai, sukarikatūrinti, bet nepersimainę. Tai siaubinga gyvenimo kaukė. Tie paaugliai raukšlėtais veidais, amžinai besišaipą, amžinai bejėgiai, amžinai suglebę, kuo tolyn, tuo labyn pasitikį savimi. Štai kokie žmonės... Orfėjau, atidžiai pažvelk į savo jauną tėvą, ir pagalvok, kad Euridikė laukia tavęs.

ORFĖJAS. (*Staiga po pauzės*). Kur?

PONAS ANRI. (*Šypsodamasis eina prie jo*). Tu visada nori viską žinoti, mažasis žmogau... Aš labai tave myliu. Man buvo skaudu žiūrėti į tavo sielvartą. Bet dabar viskas greitai baigsis. Pamatysi, kaip viskas bus tyra, gryna, šviesu... Ten tavo pasaulis, mažasis Orfėjau...

ORFÉJAS. Ką reikia daryti?

PONAS ANRI. Pasiimk savo apsiaustą, naktis vėsi. Eik iš miesto keliu vis pirmyn ir pirmyn. Kai namų bus mažiau, užlipsi ant kalvos, greta alyvų giraitės. Tai tenai.

ORFÉJAS. Kas tenai?

PONAS ANRI. Ten pasimatysi su savo mirtimi. Devintą valandą. Jau metas, neversk jos laukti.

ORFÉJAS. Ar aš vėl pamatysiu Euridikę?

PONAS ANRI. Tuoju pat.

ORFÉJAS. (*Pasiima apsiaustą*). Gerai. Sudie. (*Išeina*).

PONAS ANRI. Iki pasimatymo, mažasis žmogau.

Tėvo knarkimas eina smarkyn ir galiausiai primena būgno grumėjimą, kuris tęsiasi ligi scenos pabaigos. Scenos apšvietimas nejučiomis kinta. Ponas Anri nejudėdamas stovi vietoje, rankas susikišęs į kišenes. Staiga jis tyliai taria.

Jeik.

EURIDIKĖ. Ar jis sutiko?

PONAS ANRI. Taip, sutiko.

EURIDIKĖ. (*Suneria rankas*). Brangusis, ateik greičiau, susimildamas.

PONAS ANRI. Jis ateina.

EURIDIKĖ. Ar jam bent neskaudės?

PONAS ANRI. O tau argi skaudėjo?

PASIUNTINYS. (*Pasibeldžia ir įeina*). Pone, jei jūs nieko prieš, aš pataisysiu lovą. (*Užtraukia dvigubas užuolaidas. Kelis kartus eina pro Euridikę, bet jos nemato. Šypsodamasis žiūri į tėvą*). Ponas knarkia, matyt, geros sveikatos. Knarkia tik bonvivanai, sakydavo mano motina. Girdėjau, ponas kalbėjo, nenorėjau trukdyti.

PONAS ANRI. Aš kalbėjau pats vienas.

PASIUNTINYS. Man irgi tai atsitinka. Kartais pasakai sau nepaprastų dalykų, kurių kiti tau niekada nepasakys. Pone, o kaip jaučiasi tasai jaunuolis?

PONAS ANRI. Gerai.

PASIUNTINYS. Ko gero, jam tai buvo didelis smūgis.

PONAS ANRI. Taip.

PASIUNTINYS. Kaip jūs manot, ar jis kada nusiramins?

PONAS ANRI. Taip. Kelinta valanda?

PASIUNTINYS. Be dievų devynios, pone. (*Tylėdamas kloja lovą. Girdimas tik stiprėjantis tėvo knarkimas*).

PONAS ANRI. *(Staiga sušunka).* Pasiuntiny!

PASIUNTINYS. Klausau, pone.

PONAS ANRI. Paprašykite, kad man išrašytų sąskaitą. Šį vakar išvažiuoju.

PASIUNTINYS. Vakar ponas man sakė...

PONAS ANRI. Aš apsigalvojau. Šį kartą tikrai išvažiuoju.

PASIUNTINYS. Gerai, pone. Ponas jau nebeturi reikalų Marselyje?

PONAS ANRI. Ne. *(Pasiuntinys eina prie durų).* O kelinta dabar valanda?

PASIUNTINYS. Lygiai devynios, pone. *(Išėina, palikdamas atlapas duris).*

PONAS ANRI. *(Euridikei, kuri stovi nejudėdama).* Štai jis.

EURIDIKĖ. *(Tyliai klausia).* Ar jis galės į mane žiūrėti?

PONAS ANRI. Taip. Dabar nebijoj tavęs prarasti.

Įeina Orfėjas, neryžtingai sustoja ant slenksčio, tarytum šviesos apakintas. Euridikė bėga prie jo ir apkabina.

EURIDIKĖ. Brangusis, kaip ilgai tuėjai!

Tolumoje muša devynias valandas. Tėvas staiga nustoja knarkęs ir pabunda. Jo viduriai gurguliuoja.

TĖVAS. *(Čiupdamas užgesusį cigarą).* Žiūrėk, aš miegojau? O kur Orfėjas?

Ponas Anri neatsako. Tėvas žvalgosi sunerimęs.

Ar jis kur nors išėjo? Atsakykite, velniai griebtų! Kur Orfėjas?

PONAS ANRI. *(Rodydamas jam apsikabinusią porą, kurios šis nemato).* Pagaliau Orfėjas yra su Euridike!

Tėvas pritrenktas atsistoja. Cigaras iškrenta iš jo lūpų.

Uždanga.